

Sammanträde med Barn- och ungdomsnämnden

Tid: 2024-06-11, kl. 14:00-18:00

Plats: Sunnerö, Kungsgatan 9

M+KD+L kallar till gruppmöte kl. 13-14 i lokal Sunnerö.

S kallar till gruppmöte kl. 13-13:40 i lokal Bokö.

S+MP kallar till gruppmöte kl. 13:40-14.00 i lokal Bokö.

C kallar till gruppmöte kl. 13-14 i lokal Torstö.

SD kallar till gruppmöte kl. 13-14 i lokal Risö.

Thomas Thim (M),
Ordförande

Karin Berg,
Sekreterare

Ärendelista

1. Information och överläggningar

Förvaltningschefens information

a) Information preliminära betyg

b) Information budgetberedning

2. Budgetuppföljningar 2024, 2024.084 BUN

3. Genomlysning Barn och ungdomsnämnden 2024, 2024.165 BUN

4. Kompetensförsörjning: Personal och behörigheter, 2024.163 BUN

5. Personaltäthet i förskola, skola och fritidshem 2024, 2024.164 BUN

6. Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd, 2024.162 BUN

7. Sammanträdestider för Barn- och ungdomsnämnden 2024, 2023.400 BUN

8. Redovisning av delegeringsbeslut

Delegationsbeslut

- 2024.001 BUN-031 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-032 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-032 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-032 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-032 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-032 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-032 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-032 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-032 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-032 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-032 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-032 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-032 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-033 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor 240601-240707
- 2024.181 BUN-001 Beslut föreläggande om vite för att fullgöra skolplikten
- 2024.002 BUN-097 Beslut om ställföreträdande rektor 240527-240528
- 2024.002 BUN-098 Beslut om ställföreträdande rektor 240527-240529
- 2024.002 BUN-099 Beslut om ställföreträdande rektor 240524-240524
- 2024.002 BUN-100 Beslut om ställföreträdande rektor 240527-240529
- 2024.002 BUN-101 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor 240627-240629
- 2024.002 BUN-102 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor 240524-240524
- 2024.002 BUN-103 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor 240527-240530
- 2024.002 BUN-104 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor 240529-240529
- 2024.002 BUN-105 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor 240606-240612
- 2024.002 BUN-106 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor 240529-240529
- 2024.002 BUN-107 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor 240603-240605
- 2024.002 BUN-108 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor 240607-240607
- 2024.002 BUN-109 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor 240607-240607
- 2024.002 BUN-110 Delegationslista barn- och elevärenden
- 2024.002 BUN-110 Delegationslista barn- och elevärenden
- 2024.002 BUN-110 Delegationslista barn- och elevärenden
- 2024.002 BUN-110 Delegationslista barn- och elevärenden
- 2024.002 BUN-110 Delegationslista barn- och elevärenden
- 2024.002 BUN-110 Delegationslista barn- och elevärenden
- 2024.002 BUN-110 Delegationslista barn- och elevärenden
- 2024.003 BUN-004 Delegationslista anställningsbeslut maj 2024
- 2024.001 BUN-031 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-031 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-031 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-031 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-031 Delegationslista skolskjuts maj 2024
- 2024.001 BUN-034 Delegationsbeslut om ställföreträdande rektor
- 2024.173 BUN-003 §29 BUN AU Process och upphandlingsunderlag avseende skolskjuts med skolbuss

9. Anmälningar för kännedom

- 2024.130 BUN-116 Synpunkt och svar om ekonomiska anpassningar - Magra föräldraförening
- 2024.130 BUN-117 Synpunkt om ekonomisk anpassningar - Förslag
- 2024.130 BUN-118 Svar på synpunkt om ekonomisk anpassningar - Förslag
- 2024.130 BUN-119 Svar på synpunkt om ekonomisk anpassningar - Förslag (bilaga)
- 2024.172 BUN-001 Meddelande om tillstånd för skyddat boende Kronangruppen
- 2024.130 BUN-120 Synpunkter om ekonomiska anpassningar - Skrivelse från kommunens högstadieskolor
- 2024.130 BUN-121 Synpunkter om ekonomiska anpassningar - Skrivelse från kommunens högstadieskolor
- 2024.130 BUN-122 Svar - Skrivelse från kommunens högstadieskolor
- 2024.174 BUN-001 Korrespondens olycka markisband
- 2024.174 BUN-002 Korrespondens olycka markisband
- 2024.130 BUN-123 Svar - Skrivelse från kommunens högstadieskolor
- 2024.179 BUN-001 Synpunkt om omklädningsrum Östlyckeskolan
- 2024.180 BUN-001 Synpunkt om konstgräsmatta
- 2024.180 BUN-002 Mejlsvar om konstgräsmatta Ödenäs
- 2024.180 BUN-003 Synpunkt konstgräs Ödenäs skola
- 2024.180 BUN-004 Svar på synpunkt om konstgräsmatta Ödenäs
- 2024.180 BUN-005 Svar på synpunkt om konstgräsmatta Ödenäs
- 2024.183 BUN-001 Anmälan till Skolinspektionen om enskild elev
- 2024.183 BUN-002 Begäran om yttrande gällande Lendahlsskolan

Budgetuppföljningar 2024

2

2024.084 BUN

Datum: 2024-06-07
Handläggare: Kristina Jakobsson
Diariernr: 2024.084 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Budgetuppföljningar 2024

Ärendebeskrivning

Löpande uppföljning av nämndens ekonomi görs under specifika månader enligt gällande anvisningar. Vid befarade avvikelser jämfört med budget ska handlingsprogram för en budgetbalans beslutas och rapportering ske till nämnd och kommunstyrelse. Respektive nämnd beslutar om sin månadsuppföljning.

Förvaltningens yttrande

Helårsprognosen per maj 2024 för det ekonomiska resultatet är beräknad minus 1 000 tkr på helhet. Det är en avvikelse mot budget med 1 000 tkr, vilket motsvarar 0,01 procents avvikelse. Det finns variationer mellan olika budgetposter där avvikelserna är lägre intäkter, högre personalkostnader och lägre kostnader för köpta tjänster.

Kostnaden för kommunala förskol- och skolenheter är lägre än intäkterna under årets fem första månader. I relation till förväntat utfall där kommunala förskol- och skolenheter behöver göra ett högre resultat under våren har kostnaderna stabiliserats sedan årets första månader. Barn- och ungdomsförvaltningen ser ett mer stabilt ekonomiskt resultat på helhet utifrån resultat av vårens arbete med att anpassa organisationen utifrån för höga kostnader 2023 och den budget som beslutats inför 2024. Det långsiktiga målet med anpassningarna är en ekonomiskt hållbar organisation vid respektive förskole- och skolenhet. Tillsammans med arbetet med organisationen på förskol- och skolenheterna inför hösten utifrån antalet beräknade barn och elever på förskolor och skolor har ytterligare åtgärder genomförts under våren. Dels har en översyn gjorts av visstidsanställningar och anställningsprövning har införts. Förvaltningen har tagit ställning till att ha en högre grundbemanning för att prioritera en verksamhet med högre andel tillsvidareanställd behörig personal istället för att arbeta med en högre andel timvikarier. Målet med insatser som görs på både kort och lång sikt är att så långt som möjligt behålla legitimerad och behörig tillsvidareanställd personal och att ha en ekonomi i balans senast under hösten 2024 och inför år 2025.

I aktuell prognos ingår både vidtagna och planerade ekonomiska åtgärder för kommunala förskol- och skolenheter samt förvaltningsövergripande åtgärder.

Ekonomisk bedömning

Beslutet innebär att åtgärder vidtas för att minska kostnaderna vid respektive kommunal förskol- och skolenhet och fortsatt arbete med ekonomistyrning för nå ekonomisk hållbara organisationer och budgetföljsamhet.

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden godkänner budgetuppföljning per maj 2024.

Beslutet ska skickas till

Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till.

Helena Balte
Förvaltningschef

Kristina Jakobsson
Administrativ chef

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2024-06-07

Månadsuppföljning maj

Barn- och ungdomsnämnden

Drift

Belopp i tkr	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avv. prognos/budget 2024
Verksamhetens intäkter	130 129	127 129	-3 000
Personalkostnader	-651 085	-654 085	-3 000
Lokalhyror	-151 780	-151 780	0
Köp av tjänster	-324 905	-319 905	5 000
Övriga kostnader	-20 425	-20 425	0
Verksamhetens kostnader	-1 148 195	-1 146 195	2 000
Verksamhetens nettokostnader	-1 018 066	-1 019 066	-1 000
Kommunbidrag	1 018 066	1 018 066	0
Finansnetto			0
Årets resultat	0	-1 000	-1 000

Inledande sammanfattning

Helårsprognosen per maj 2024 för det ekonomiska resultatet är beräknad minus 1 000 tkr på helhet. Det är en avvikelse mot budget med 1 000 tkr, vilket motsvarar 0,01 procents avvikelse. Det finns variationer mellan olika budgetposter där avvikelserna är lägre intäkter, högre personalkostnader och lägre kostnader för köpta tjänster.

Kostnaden för kommunala förskol- och skolenheter är lägre än intäkterna under årets fem första månader. I relation till förväntat utfall där kommunala förskol- och skolenheter behöver göra ett högre resultat under våren har kostnaderna stabiliserats sedan årets första månader. Barn- och ungdomsförvaltningen ser ett mer stabilt ekonomiskt resultat på helhet utifrån resultat av vårens arbete med att anpassa organisationen utifrån för höga kostnader 2023 och den budget som beslutats inför 2024. Det långsiktiga målet med anpassningarna är en ekonomiskt hållbar organisation vid respektive förskole- och skolenhet. Tillsammans med arbetet med organisationen på förskol- och skolenheterna inför hösten utifrån antalet beräknade barn och elever på förskolor och skolor har ytterligare åtgärder genomförts under våren. Dels har en översyn gjorts av visstidsanställningar och anställningsprövning har införts. Förvaltningen har tagit ställning till att ha en högre grundbemanning för att prioritera en verksamhet med högre andel tillsvidareanställd behörig personal istället för att arbeta med en högre andel timvikarier. Målet med insatser som görs på både kort och lång sikt är att så långt som möjligt behålla legitimerad och behörig tillsvidareanställd personal och att ha en ekonomi i balans senast under hösten 2024 och inför år 2025. I aktuell prognos ingår både vidtagna

och planerade ekonomiska åtgärder för kommunala förskol- och skolenheter samt förvaltningsövergripande åtgärder.

Prognos

Den minskade intäkten består i att Alingsås kommun har färre barn och elever från andra kommuner mot budgeterat antal. Samtidigt ökar föräldraavgift för fritidshem på grund av fler barn i åldersgruppen samt ett ökat riktat statsbidrag för speciallärare.

Personalkostnader ökar mot budget på grund av att det är fler elever i kommunala enheter mot budgeterat samt att grundskola F-6 med fritidshem och grundskola 7-9 inte helt kommer att kunna göra de anpassningar som krävs för att få en budget i balans per helår. Kostnadsminskningen för köp av tjänster mot budget består i att det är lägre kostnader för måltider, IT samt köpta platser från annan huvudman.

Prognosförändring

Ingen förändring mot tidigare prognos.

Kommentarer per huvudverksamhet

Belopp i tkr	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avv. prognos/ budget 2024
Kostnader			
Politisk verksamhet	-1 217	-1 217	0
Förskola	-389 264	-387 534	1 730
Pedagogisk omsorg	-384	-144	240
Förskoleklass	-37 083	-37 083	0
Grundskola	-592 838	-592 808	30
Anpassad grundskola	-27 127	-27 127	0
Fritidshem	-100 282	-100 282	0
Summa	-1 148 195	-1 146 195	2 000
Intäkter			
Politisk verksamhet	0	0	0
Förskola	52 167	49 967	-2 200
Pedagogisk omsorg	0	0	0
Förskoleklass	1 478	1 478	0
Grundskola	55 197	53 797	-1 400
Anpassad grundskola	809	809	0
Fritidshem	20 477	21 077	600
Kommunbidrag	1 018 066	1 018 066	0
Summa	1 148 195	1 145 195	-3 000
Resultat	0	-1 000	-1 000

Politisk +/- 0 tkr

Ingen förväntad avvikelse mellan budget och prognos på helår.

Månadsuppföljning månad 2024

Förskola - 470 tkr

Avvikelsen består av att det är lägre intäkt på grund av färre barn från andra kommuner mot budgeterat. Viss del inom verksamhet förskola möts upp av minskad kostnad för måltid och IT mot budgeterat.

Pedagogisk omsorg + 240 tkr

Avvikelsen beror på färre köpta platser mot budgeterat. Under våren har inga barn placering hos fristående huvudman i verksamheten samt att beräkning i prognos har gjorts utifrån att det är färre antal även under hösten.

Förskoleklass +/- 0 tkr

Ingen förväntad avvikelse mellan budget och prognos på helår.

Grundskola – 1 370 tkr

Avvikelsen består av att det är lägre intäkt på grund av färre elever från andra kommuner mot budgeterat. Personalkostnader ökar mot budget på grund av att det är fler elever i kommunala enheter samt att grundskola F-6 och 7-9 inte helt kommer att kunna göra de anpassningar som krävs för att få en budget i balans per helår. Viss del inom verksamhet grundskola möts upp av minskad kostnad för måltid och IT mot budgeterat.

Anpassad grundskola +/- 0 tkr

Ingen förväntad avvikelse mellan budget och prognos på helår.

Fritidshem + 600 tkr

Antalet barn i fritidshem är fler mot budgeterat vilket ger en högre föräldrantäkt.

Prognos antal barn och elever

Budgeterade barn och elever enligt tabell nedan är en sammanställning av kommunal och fristående verksamhet samt in- och utresande i och från annan kommun. Sammanställningen utgör antalet Alingsåsare (folkbokförda barn och elever).

Barnen i förskola från andra kommuner är färre mot budgeterat. Det är färre barn med placering hos fristående huvudman i verksamheten pedagogisk omsorg. Elevantalet från andra kommuner minskar samtidigt som elevantalet ökar mot budgeterat i de lägre skolåldrarna i kommunala enheter vilket även gör att barnantalet på fritidshem ökar.

Planeringsunderlag barn och elever, antal	Budget 2024	Prognos 2024	Avvikelse 2024
Förskola	2 243	2 236	-7
Pedagogisk omsorg	7	4	-3
Förskoleklass	538	538	0
Grundskola åk 1-9	4 880	4 890	10
Anpassad grundskola åk 1-9	41	41	0
Fritidshem	2 186	2 196	10

Genomlysning Barn och ungdomsnämnden 2024

3

2024.165 BUN

2024-05-28

§ 30 2024.165 BUN

Genomlysning Barn och ungdomsnämnden 2024

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen beslutade den 11 december 2023 att anta en kommunkoncernövergripande ekonomisk handlingsplan. En av delarna i denna handlingsplan är att genomföra årliga genomlysningar av kommunens förvaltningar och dess verksamheter. Rapporten ska beslutas i respektive nämnd senast i augusti månad för att kunna ligga som kunskapsunderlag till budgetberedningen som äger rum i september månad.

Alingsås kommuns resursfördelningsmodell har som bas att kommunbidragen räknas upp med 50 procent av prisindex för kommunal verksamhet. Detta innebär en årlig effektivisering om motsvarande 50 procent av prisindexet. Målsättningen framöver är att så långt som möjligt kompensera verksamheterna fullt ut med hela prisindexet. Då prisindex inte alltid matchar verksamheternas faktiska kostnadsökningar och inte alla verksamheter kompenseras för volym- och befolkningsökningar så finns det anledning för verksamheterna att själva hitta effektiviseringsmöjligheter. För att kunna hantera detta på ett ändamålsenligt sätt krävs ett ständigt förändringsarbete för att bli lite mer effektiva för varje år som går.

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har den 23 maj 2024 lämnat följande yttrande:

En effektiv verksamhet gör att medborgarna får bästa möjliga verksamhet och service till lägsta möjliga kostnad. Effektivisering är inte lika med besparing eller nedskärning, en besparing som medför försämrad verksamhet är ingen effektivisering utan bara just en besparing. En besparing kan innebära effektivisering, om verksamhetens kvalitet inte påverkas negativt. Om verksamhetens omfattning eller kvalitet ökar, och kostnaden är oförändrad, så är det en effektivisering men ingen besparing.

Verksamheterna förskola och grundskola F-9 är Barn- och ungdomsnämndens största verksamheter och utgör stora delar av förvaltningens kärnuppdrag. I genomlysningen som biläggs ärendet konstateras att Alingsås kommun har en hög effektivitet, baserat på effektivitetsindex, vad gäller både förskola och grundskola F-9. Det innebär att för den resursen som Alingsås kommun har nås förhållandevis hög kvalitet. Utifrån den förhållandevis höga effektiviteten har förvaltningen identifierat ett antal möjliga förflyttningar för ökad effektivitet. Dessa tar i huvudsak sikte på förflyttning på längre sikt. Förslag till möjliga förflyttningar med fokus på besparing till förmån för kärnverksamhet har identifierats utifrån nyckeltal för icke lagstadgad verksamhet, möjlighet till ökade intäkter, verksamhetsövergripande processer och processer av mer administrativ karaktär.

Identifierade möjliga förflyttningar på kort sikt:

- Högre finansieringsgrad allmän förskola
- Minskat utbud av öppen förskola

2024-05-28

Identifierade möjliga förflyttningar på lång sikt:

- Minskat utbud för dygnetruntomsorg
- Lägre IT-kostnader
- Samnyttjande av lokaler inom förvaltningen
- Lokalkapacitet i relation till barn- och elevprognoser
- Personalplanering och timvikarier
- Samåkning skoltaxi
- Inköpsorganisation
- Process ekonomi
- Automatisering och AI

Uppföljning kommer att ske i Barn- och ungdomsnämnden i delårsbokslut, årsbokslut och vid nästa års genomlysning.

Förslag till beslut på sammanträdet

Barn- och ungdomsförvaltningens har lämnat följande förslag till beslut:
Barn- och ungdomsnämnden antar genomlysningen för år 2024

Anton César (S) förslår att beslutet justeras till:
Barn- och ungdomsnämnden tar del av genomlysningen för år 2024

Beslutsgång

Ordförande frågar om det är arbetsutskottets mening att besluta enligt förslag från Anton César (S) och finner bifall.

Beslut

Barn- och ungdomsnämnden tar del av genomlysningen för år 2024

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Genomlysning Barn- och ungdomsnämnden år 2024
- Bilaga Barn- och ungdomsnämndens genomlysning år 2024

Genomlysning

Barn- och ungdomsnämnden

Dokumentinfo: Del av ekonomisk handlingsplan
Projektamn: Genomlysning
Projektnummer: -
Diarienummer: 2024.165.BUN

Beställare: Kommunstyrelsen
Projektledare: Administrativ chef
Datum: 2024-06-11

1. Inledning

Kommunstyrelsen beslutade den 11 december 2023 att anta en kommunkoncernövergripande ekonomisk handlingsplan. En av delarna i denna handlingsplan är att genomföra årliga genomlysningar av kommunens förvaltningar och dess verksamheter.

Alingsås kommuns resursfördelningsmodell har som bas att kommunbidragen räknas upp med 50 procent av prisindex för kommunal verksamhet. Detta innebär en årlig effektivisering om motsvarande 50 procent av prisindexet. Målsättningen framöver är att så långt som möjligt kompensera verksamheterna fullt ut med hela prisindexet. Då prisindex inte alltid matchar verksamheternas faktiska kostnadsökningar och inte alla verksamheter kompenseras för volym- och befolkningsökningar så finns det anledning för verksamheterna att själva hitta effektiviseringsmöjligheter. För att kunna hantera detta på ett ändamålsenligt sätt krävs ett ständigt förändringsarbete för att bli lite mer effektiva för varje år som går.

Syftet med genomlysningarna är att kommunen som helhet ska arbeta med effektiviseringsåtgärder för att frigöra medel till kärnverksamheten. Arbetet innefattar också att utreda möjligheter till effektivisering genom exempelvis digitalisering och automatisering.

Förvaltningarna ser i detta arbete över sina gränsdragningar gentemot varandra för att säkerställa att inget dubbelarbete genomförs och att kommunen är organiserade på det mest funktionella sättet. Om så inte bedöms vara fallet ska förslag på ny tjänstemannaorganisation läggas fram. Det ska även genomföras ett arbete för att samordna resurser och roller på ett mer effektivt sätt i både kommunkoncernen som helhet men även inom kommunen och mellan de olika förvaltningarna. Kommunledningskontoret ser också med fördel på att fortsätta utreda samverkansmöjligheter med andra kommuner.

1.1. Tidigare och pågående ärenden för genomlysning av verksamhetens kvalitet och kostnader

Barn- och ungdomsnämnden genomför kontinuerligt analyser av verksamheten för att säkerställa ett effektivt nyttjande av resurser som bidrar till hög kvalitet. Med anledning av granskning från kommunens revisorer har förutsättningar för likvärdig skola kartlagts (2022-12-13 §127). Rapporten utgår från flera aspekter såsom skolorganisation, tillgång till elevhälsa, ändamålsenliga lokaler liksom förutsättningar för kompetensförsörjning.

I en nyligen genomförd granskning har kommunens revisorer granskat förutsättningarna för lärare och rektorer att genomföra sina respektive uppdrag enligt skollag (2024-04-23 §28). Revisionens samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att Barn- och ungdomsnämnden genom sin styrning delvis säkerställer att rektorer och lärare ges förutsättningar att utföra sina respektive uppdrag i enlighet med gällande styrdokument. Revisionen menar att kommunen har en skolstruktur med många små skolenheter, som försvårar en likvärdig

utbildning. Rektorer och lärare får delvis förutsättningar att genomföra uppdraget i enlighet med nationella styrdokument. Utmaningarna består främst i att med befintliga resurser organisera och bedriva en undervisning efter eleverns olika förutsättningar och behov i lokaler som i flera fall inte bedöms vara ändamålsenliga. Rektorerna leder det pedagogiska arbetet vid sina respektive skolenheter. Begränsade resurser medför dock att åtgärder som de bedömer behöver vidtas för högre måluppfyllelse inte kan vidtas.

Barn- och ungdomsnämnden behandlar kontinuerligt ärenden som belyser verksamhetens behov, kvalitet och effektivitet. Årligen fastställs en lokalförsörjningsplan som visar hur verksamheten bedrivs idag och hur det uppskattade behovet av förskol- och skollokaler ser ut för en kommande femårsperiod. Lokalförsörjningsplanen utgör underlag för de beslut om utveckling och förändring som tas inom lokalförsörjning i både Barn- och ungdomsnämndens och i kommunens budget. Barn- och ungdomsnämnden följer hur resurser nyttjas för att nå god omsorg och utbildning vad gäller såväl personalens kompetens som olika nyckeltal för personaltäthet.

Barn- och ungdomsnämnden genomför årligen analyser av nationella och regionala nyckeltal ur ett kvalitetsperspektiv (2024-03-26 §21). I ärende Kostnadsjämförelser (2024-03-26 §21) analyseras av nämndens kostnader i jämförelse med andra kommuner. I Barn- och ungdomsnämndens ärende för kostnadsjämförelser redovisas kostnader inom kommunal förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola i Alingsås kommun. Nyckeltalen för Alingsås kommun jämförs sedan med riket, Göteborgsregionens (GR) medlemskommuner och Koladas jämförelsegrupp "Liknande kommuner". Genom jämförelse med kommuner med liknande förutsättningar kan en kommun få en uppfattning om var eventuella effektiviseringar kan genomföras.

2. Jämförelse av nyckeltal

2.1. Nyckeltal för effektivitet, resurs och kvalitet

För att möjliggöra analys och jämförelser av relativ effektivitet har RKA, Rådet för främjande av kommunala analyser, tagit fram effektivitetsnyckeltal baserade på resurs respektive kvalitet. Med hjälp av dessa index kan kommuner analysera sitt eget läge och jämföra sig med andra. En effektiv verksamhet gör att medborgarna får bästa möjliga verksamhet och service till lägsta möjliga kostnad. Effektivisering är inte lika med besparing eller nedskärning, en besparing som medför försämrade verksamhet är ingen effektivisering utan bara just en besparing. En besparing kan innebära effektivisering, om verksamhetens kvalitet inte påverkas negativt. Om verksamhetens omfattning eller kvalitet ökar, och kostnaden är oförändrad, så är det en effektivisering men ingen besparing.

Resursindex består av strukturerad kostnad per barn/elev, där Alingsås kommun ligger bland de lägsta kommunerna i Sverige både för förskola och grundskola F-9. Kvalitetsindex för förskola baseras på andel personal med förskollärläggning i kommunal förskola, andel barn 1-5 år i kommunen inskrivna i förskolan och personaltäthet i kommunal förskola. Index för grundskola baseras på avvikelse från modellberäknat värde för meritvärde, andel elever som når målen i alla ämnen och behöriga till yrkesprogram, samt ett elevenkårsindex. Nyckeltalen avser kommunal verksamhet.

2.2. Jämförelsegrupper

Genom jämförelse med kommuner med liknande förutsättningar kan en kommun få en uppfattning om var eventuella effektiviseringar kan genomföras. Liknande kommuner är en jämförelsegrupp med sju kommuner som strukturellt liknar den kommun som är i fokus. Beräkning av vilka kommuner som räknas som liknande kommuner baseras till största delen på referenskostnaden (70 procent) men också på invånarantal (30 procent). Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta, enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet. De kommuner som ligger närmast varandra vad gäller förväntad kostnad för en verksamhet och invånarantal bildar en jämförelsegrupp. Jämförelse med liknande kommuner är därför framförallt relevant för kostnadsjämförelse.

Det är olika kommuner som bedöms som liknande är beroende på vilket verksamhetsområde som nyckeltalen rör. För förskolan är de liknande kommunerna Borlänge, Falköping, Katrineholm, Lidingö, Strängnäs, Trelleborg och Vänersborg. För grundskola och anpassad grundskola är de liknande kommunerna Enköping, Falköping, Kungälv, Landskrona, Mark, Nässjö och Strängnäs. Jämförelsekommunerna varierar över tid beroende på hur utvecklingen ser ut i kommunen (ändras referenskostnaden så ändras även de liknande kommunerna). De liknande kommunerna som används i analyserna avser år 2022.

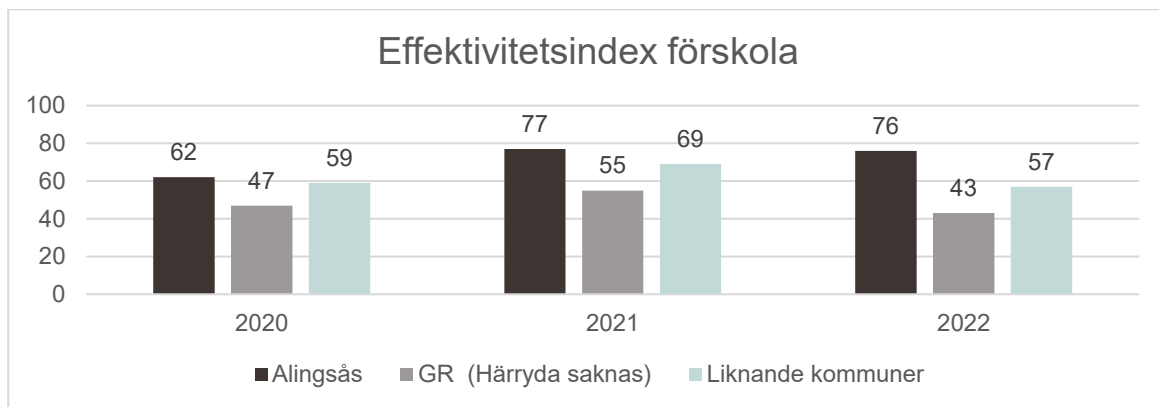

I kostnadsjämförelsen jämförs Alingsås kommun även med riket och kommunerna i Göteborgsregionen. I Göteborgsregionen ingår Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungssund, Tjörn och Öckerö.

2.3. Nyckeltal Förskola

Verksamhet förskola är en av Barn- och ungdomsnämndens största verksamheter. Nyckeltal för jämförelse utgår från effektivitetsindex. Effektivitetsindex är en sammanvägning av kvalitetsindex och resursindex för förskola.

2.3.1 Jämförelse tabeller/diagram

I diagrammet ovan presenteras Alingsås effektivitetsindex för åren 2020–2022 tillsammans med genomsnittligt effektivitetsindex för Göteborgsregionen (GR) och liknande kommuner. I figuren nedan redovisas samtliga kommuner utifrån effektivitetsindex. Det gröna fältet visar de 25 procent mest effektiva kommunerna och det röda fältet den fjärdedelen av kommunerna med lägst effektivitetsindex. Det svarta strecket visar Alingsås kommun.

2.3.2 Jämförelseanalys

Alingsås kommun har ett högt effektivitetsindex vad gäller förskola vilket innebär att för den resursen som Alingsås kommun har nås förhållandevis hög kvalitet.

Kvalitetsindex i förskolan baseras på andel personal med förskollärlärolegitimation i kommunal förskola, andel barn 1-5 år i kommunen inskrivna i förskolan och personaltäthet i kommunal förskola. Alingsås kommun har jämförelsevis höga värden för dessa indikatorer.

Resursindex i förskolan baseras på kostnad per inskrivet barn i kommunal förskola och nettokostnadsavvikelsen för förskola. Förskolans totala kostnad per barn fördelas i lokalkostnader och personalkostnader. För förskola är det lokalkostnad per barn som är högre jämfört med liknande kommuner med ett högre effektivitetsindex än Alingsås kommun, se tabell nedan.

Förskola	Effektivitetsindex	Kvalitetsindex	Resursindex	Kostnad (kr) för lokaler*
Vänersborg (liknande)	95	78	82	23 590 kr
Lerum (GR)	80	54	89	22 599 kr
Alingsås	76	72	67	29 576 kr

*Bruttokostnad lokaler kommunal förskola, kr/inskrivet barn

Förskolan finansieras i huvudsak av kommunbidrag men till del av statsbidrag och föräldraavgifter. Från och med höstterminen det år då ett barn fyller tre år får avgiften för en plats i förskolan bara avse den del av verksamheten som överstiger 525 timmar om året vilket motsvarar 16,8 procent av verksamhetens öppettider. Avdraget för allmän förskola är i Alingsås kommun 30,5 procent. Maxtaxa för förskola regleras i förordning för maxtaxa (SFS 2001:160) där den högsta totalkostnaden anges. Hur stor del kommunen reducerar avgiften med för allmän förskola är upp till varje kommun att besluta om. I Göteborgsregionens kommuner skiljer sig avdraget för allmän förskola mellan kommunerna. Den totala avgiften, regleras av maxtaxan, hur stora avdrag som kommunerna gör rör sig mellan 15 procent till 33 procent. I jämförelse med kommuner inom GR har Alingsås kommun således en lägre finansieringsgrad av förskola utifrån avdrag för allmän förskola. Förvaltningen identifierar här en förflyttning med möjlighet till ökad intäkt.

2.3.3 Möjlig förflyttning

Möjlighet	Beskrivning	Genomförbarhet	Kategori	Besparings möjlighet, tkr
Minska nyckeltal 1	Ökad intäkt till förskola genom förändrat avdrag för allmän förskola	Kort sikt, inför år 2025	Beslut om avgift fattas av kommunfullmäktige	1 000 tkr per budgetår
Säkra nyckeltal 1	Anpassning av lokaler i relation till verksamhetens behov och förutsättningar inom förvaltning	Vidare utökad utredning	Förändrad förskol- och skolorganisation	Motverka ökade kostnader
Säkra nyckeltal 1	Säkerställa och balansera lokalkapacitet i relation till barnprognos	Vidare utredning	Förändrad förskol- och skolorganisation	Motverka ökade kostnader

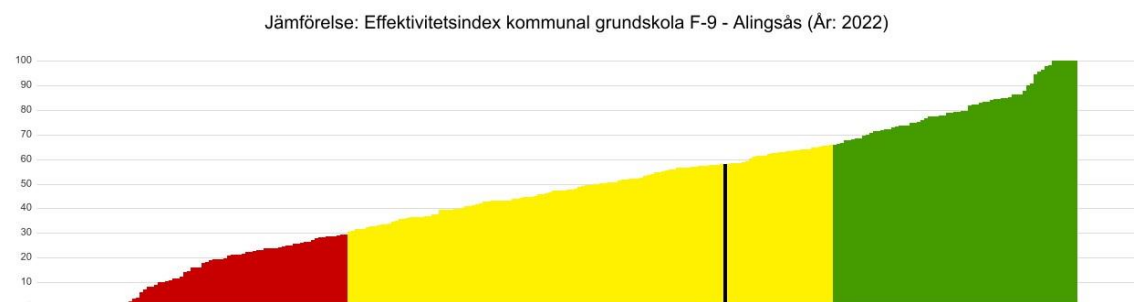
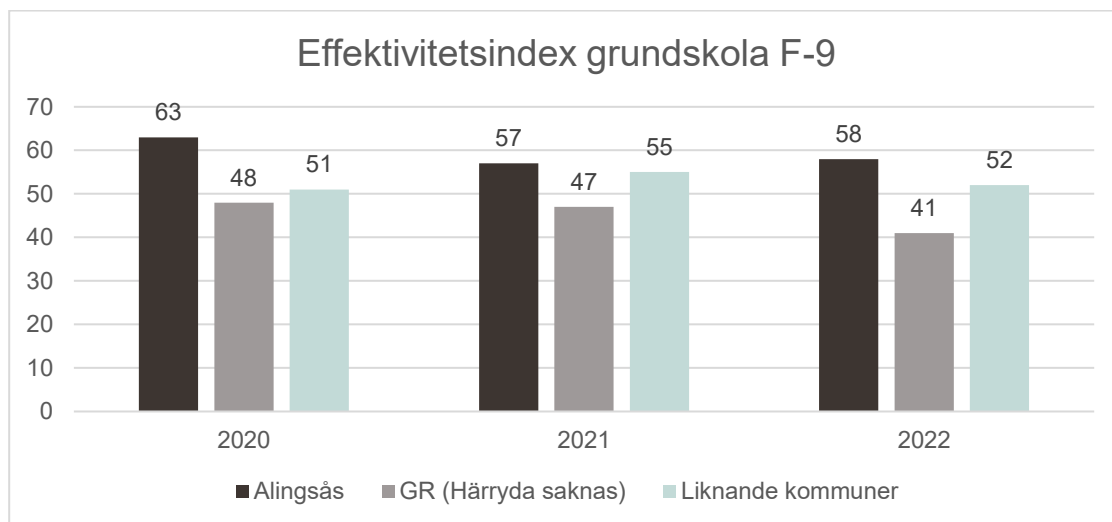
2.4. Nyckeltal skola

Nyckeltal för jämförelse av grundskola består i huvudsak av effektivitetsindex för grundskola F-9. För fritidshem och anpassad grundskola saknas effektivitetsindex varför endast totalkostnad per elev redovisas.

2.4.1 Jämförelse tabeller/diagram

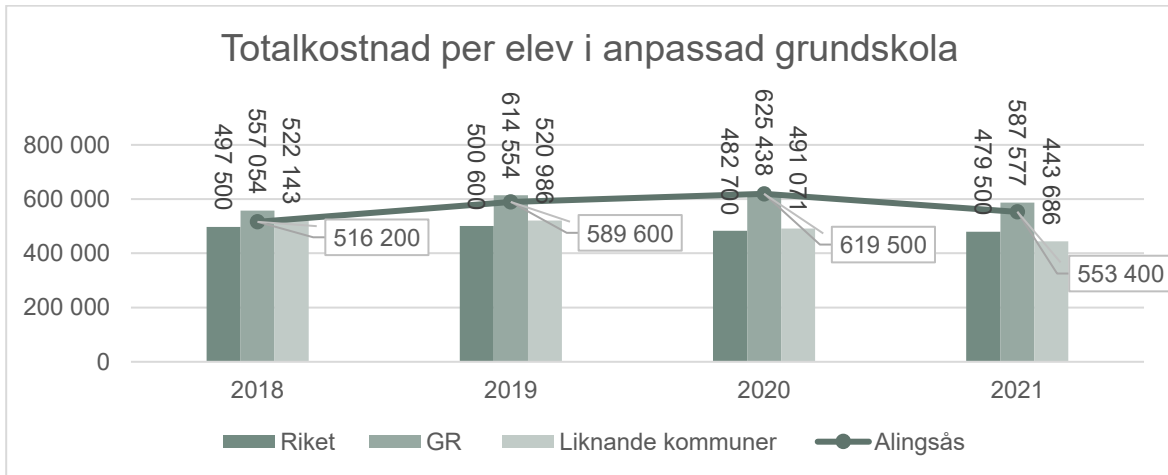
I diagrammen nedan presenteras Alingsås effektivitetsindex för åren 2020–2022 tillsammans med genomsnittligt effektivitetsindex för Göteborgsregionen (GR) och liknande kommuner. I figuren som följer redovisas samtliga kommuner. Det gröna fältet visar de 25 procent av kommunerna som har högst värden och det röda fältet den fjärdedelen av kommunerna med lägst. Det svarta strecket visar Alingsås kommun.

Grundskola F-9

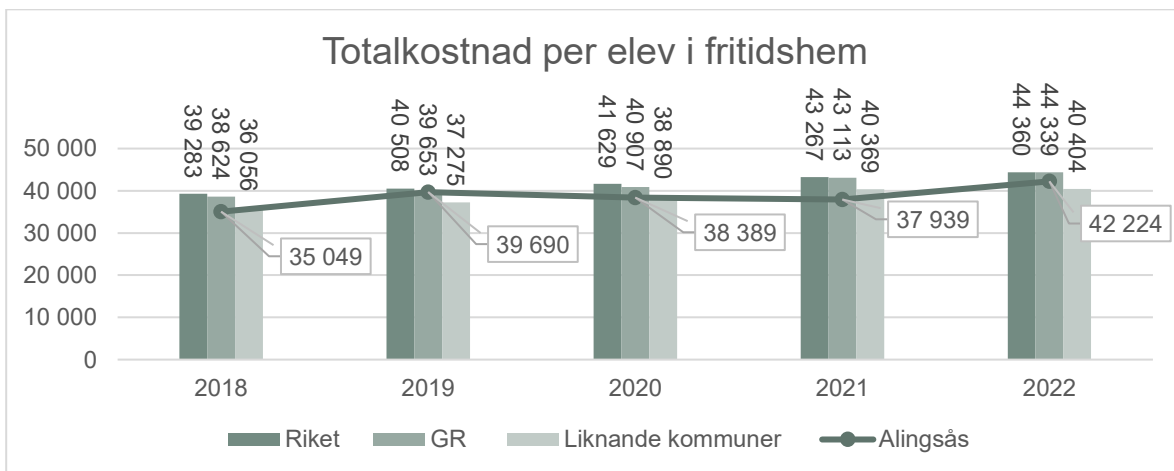

I figurerna nedan visas Alingsås kostnadsutveckling i jämförelse med riket, GR och liknande kommuner för anpassad grundskola och fritidshem.

Anpassad grundskola

Fritidshem

Kostnad kommunalt fritidshem, kr/inskrivet barn - Alingsås (År: 2022)

2.4.2 Jämförelseanalys

Effektivitetsindex är en sammanvägning av kvalitetsindex och resursindex för kommunal grundskola. Alingsås kommun har högt effektivitetsindex vad gäller grundskola vilket innebär att för den resursen som Alingsås kommun har nås förhållandevis hög kvalitet. Alingsås kommun ligger bland de kommuner i Sverige som har lägst totalkostnad liksom undervisningskostnad för kommunal grundskola åk 1-9.

Vid analys av kvalitetsindex konstateras höga jämförelsevärden för elevernas meritvärde liksom svar i elevenkät. Andel elever som når målen i alla ämnen ligger något under riksnittet och andel behöriga elever till yrkesprogram är högre än riksgenomsnittet. Det är framförallt genom förflyttningar med en ökad andel elever som når målen i alla ämnen och andel behöriga elever till yrkesprogram som kvalitetsindexet kan höjas.

Kostnader anpassad grundskola är i nivå med övriga kommuner inom GR men det kan konstateras att kostnaderna är högre för såväl liknande kommuner som genomsnittet i riket.

Det är svårt att dra generella slutsatser kring effektivitet och resursutnyttjande för fritidshemmet då förutsättningarna för fritidshemmet verksamhet och kostnader är tätt sammankopplad med övrig skolverksamhet. Hur kostnader fördelas mellan förskoleklass, grundskola/anpassad grundskola och fritidshem varierar mellan kommunerna. Totalkostnad för fritidshem i Alingsås ligger något längre än riksgenomsnittet. Flera faktorer samspelar vad gäller fritidshemmet kostnader men det faktum att andelen behöriga och legitimerade lärare på fritidshemmet är lägre än riksgenomsnittet kan vara en del av de lägre kostnaderna.

Den fördjupade analysen av totalkostnaderna för grundskola i relation till andra kommuner beskrivs i punkterna nedan. Analysen är utifrån kostnader för grundskola men påverkar totalkostnaden för övriga verksamheter inom skolan.

- **Undervisningskostnaden** per elev har minskat i Alingsås kommun mellan 2021 och 2022 men har ökat i jämförelsegrupperna. Alingsås kommun har en i jämförelse låg kostnad för undervisning.
- **Måltidskostnaderna** är låga och har minskat mer än jämförelsegrupperna mellan 2021 och 2022 på grund av nytt kostavtal som började gälla från och med januari 2022.
- **Övriga kostnader** är låga men har ökat något över tid.
- För **elevhälsa** är kostnaderna per elev för Alingsås kommun låga i jämförelse med såväl riket, GR som liknande kommuner. Kostnaderna för Alingsås kommun har ökat något och ökningen är högre än riket men lägre än GR.
- Kostnad för **lärverktyg** inom grundskola 1-9 har ökat över tid och Alingsås kommun ligger högre än riket och GR men i stort sett lika som liknande kommuner.
- **Lokalkostnad** per elev är högre än för jämförelsegrupperna och har ökat mer i Alingsås kommun mellan 2021 och 2022 än riket, GR och liknande kommuner.

I analysen av Alingsås kommuns effektivitetsindex i relation till liknande kommuner kan det konstateras att de kommunen som har högre effektivitetsindex framför allt har det till följd av att de har lägre lokalkostnader än Alingsås, se tabell nedan.

Grundskola	Effektivitetsindex	Kvalitetsindex	Resursindex	Kostnad (kr) för lokaler*
Enköping (liknande)	77	63	78	21 729 kr
Kungälv (liknande, GR)	79	53	90	16 922 kr
Falköping (liknande)	61	40	79	16 911 kr
Alingsås	58	52	63	22 299 kr

*Kostnad för lokaler i kommunal grundskola F-9, kr/elev (Detta nyckeltal ingår i resursindex)

En annan kostnadspost för kommunal grundskola 1-9 är **lärverktyg**, mätt i kr/elev. Lärverktyg ingår inte i effektivitetsindex för F-9. Med anledning av pågående debatt såväl lokalt som nationell jämför förvaltningen belopp per elev utifrån samma princip som lokalkostnaden per elev. Beloppet för Alingsås kommun är 6 198 kr per elev. I jämförelse med liknande kommuner har Alingsås kommun högre kostnad per elev jämfört med kommunerna Kungälv och Falköping och lägre kostnad för lärverktyg per elev i jämförelse Enköping kommun.

2.4.3 Möjlig förflyttning

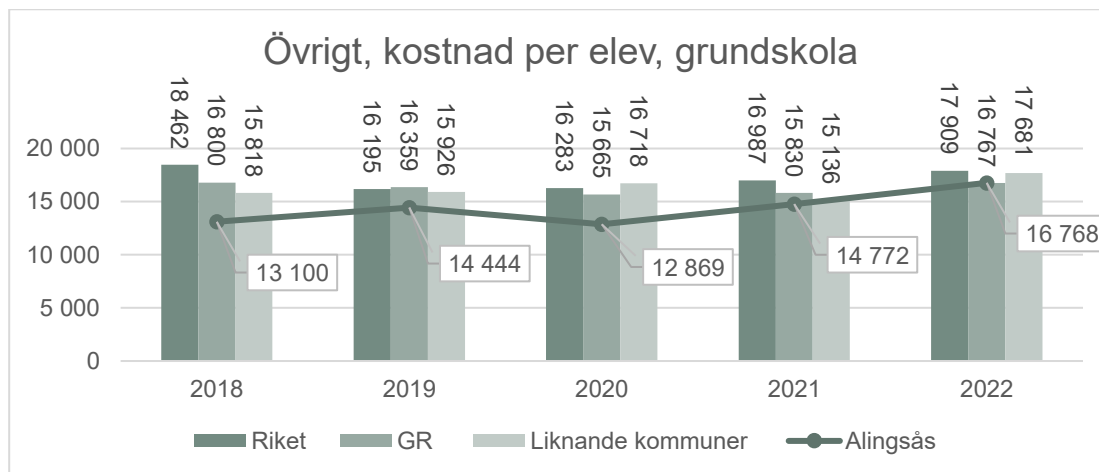
Möjlighet	Beskrivning	Genomförbarhet	Kategori	Besparingsmöjlighet, tkr
Minska nyckeltal 2	Lägre IT-kostnader genom förändring av antal lärverktyg	Vidare lokal utredning	Förändrad organisation/ arbetssätt	500 tkr per budgetår
Säkra nyckeltal 2	Anpassning av lokaler i relation till verksamhetens behov och förutsättningar inom förvaltning	Vidare utökad utredning	Förändrad förskol- och skolorganisation	Motverka ökade kostnader
Säkra nyckeltal 2	Säkerställa och balansera lokalkapacitet i förhållande till elevprognos	Vidare utredning	Förändrad förskol- och skolorganisation	Motverka ökade kostnader

2.5. Nyckeltal övriga verksamheter

Nyckeltal för övriga verksamheter består av icke lagstadgad verksamhet samt verksamhetsövergripande processer och processer av mer administrativ karaktär.

2.5.1 Jämförelse tabeller/diagram

Det är svårt att fånga övriga processer och verksamhetsdelar i jämförbara nyckeltal för genomlysningens syfte. Ett möjligt nyckeltal som kan ge en fingervisning om kostnader för delar av övriga verksamheten är Övrigt, kostnad per elev. Motsvarande nyckeltal med kostnad för övrigt per barn i förskola saknas varför nyckeltalet inte ger en fullständig bild. Nyckeltalet visar kostnader som inte redovisas inom andra kostnadsposter (såsom undervisning, elevhälsa, lärverktyg, lokaler). I övrigt redovisas kostnader för barn- och ungdomskontoret/motsvarande och som fördelas på olika verksamhetsformer, administration, skolläring, SYV, elevförsäkringar, elevassistenter, talpedagoger, skolvårdar och utvecklingsarbete och kompetensutveckling.

2.5.2 Jämförelseanalys

I jämförelsen med kostnader för övrigt per elev inom grundskola kan det konstateras att Alingsås kommun har lägre kostnader än såväl riket, GR som liknande kommuner. En ökning har skett över tid för såväl Alingsås som övriga jämförelsegrupper där Alingsås har närmat sig genomsnittet för GR.

Slutsatser till följd av ovan jämförelse ska göras med försiktighet viktigt att notera att kostnaderna inte är anmärkningsvärt höga.

2.5.3 Möjlig förflyttning

Möjlighet	Beskrivning	Genomförbarhet	Kategori	Besparingsmöjlighet, tkr
Minska nyckeltal 3	Minskat utbud av dygnetruntomsoorg	Vidare utökad utredning	Förändrad organisation	500 – 1 000 tkr per budgetår
Minska nyckeltal 3	Minskat utbud av Öppen förskola	Kort sikt, inför år 2025	Förändrad organisation	300 – 600 tkr per budgetår
Säkra nyckeltal 3	Samnyttjande av lokaler inom kommunen	Vidare utökad utredning	Förändrad organisation	Motverka ökade kostnader
Säkra nyckeltal 3	Personalplanering och timvikarier	Fortsatt lokal utredning	Förändrad organisation	Motverka ökade kostnader
Säkra nyckeltal 3	Samåkning skoltaxi	Fortsatt lokal utredning	Tydliggörande av roller och ansvar	Motverka ökade kostnader
Säkra nyckeltal 3	Inköpsorganisation	Vidare lokal utredning	Tydliggörande av roller och ansvar	Motverka ökade kostnader
Säkra nyckeltal 3	Process ekonomi	Fortsatt lokal utredning	Tydliggörande av roller och ansvar	Motverka ökade kostnader
Säkra nyckeltal 3	Automatisering och AI	Fortsatt lokal utredning	Förändrad organisation/arbetsätt	Motverka ökade kostnader

3. Analys av förändringsutrymme

Verksamheterna förskola och grundskola F-9 är Barn- och ungdomsnämndens största verksamheter och utgör stora delar av förvaltningens kärnuppdrag. Alingsås kommun har en hög effektivitet, baserat på effektivitetsindex, vad gäller både förskola och grundskola F-9. Det innebär att för den resursen som Alingsås kommun har nås förhållandevis hög kvalitet. Utifrån en förhållandevis hög effektivitet har förvaltningen i huvudsak identifierat möjliga åtgärder på lång sikt.

3.1. Möjlig förflyttning kort sikt

Högre finansieringsgrad allmän förskola. Förvaltningen har identifierat förändringsutrymme utifrån att avdraget för allmän förskola är 30,5 procent i Alingsås kommun vilket är högre i jämförelse med kommuner inom GR. Alingsås kommun har således en lägre finansieringsgrad av förskola utifrån avdrag för allmän förskola. Förvaltningen identifierar här en förflyttning med möjlighet till ökad intäkt. Genom en förändring av finansieringsgraden av allmän förskola beräknas den ökade intäkten uppgå till ca 1 000 tkr per budgetår. Beslut om förändring av taxor fattas av kommunfullmäktige.

Minskat utbud av öppen förskola. Det finns ett visst förändringsutrymme vad gäller öppen förskola då verksamheten inte är lagstadgad. Genom att inte ha kvar öppen förskola i Hemsjö och minska öppettider och/eller att inte ha kvar öppen förskola i Noltorp. Genom att minska utbudet enligt ovan kan kostnaden för öppen förskola minska med ca 300-600 tkr per budgetår.

Öppen förskola har ett brett uppdrag och verksamheten sker i huvudsak i samverkan med andra förvaltningar och region. Förändring av verksamheten bör därför ske i dialog och samverkan med övriga inblandade aktörer. 2024 har förvaltningen ingått ett samverkansavtal med Västra Götalandsregionen (VGR) och Socialförvaltningen om Familjecentral i Sollebrunn och därmed finns inte öppna förskolan i Sollebrunn med som förslag till möjlig ekonomisk besparing.

3.2. Möjliga förflyttningar lång sikt

Minskat utbud för dygnetruntomsorg. Enligt lagstiftning är det inte reglerat mellan vilka klockslag en förskola måste hålla öppet. Förskola ska erbjudas i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Kommunen ska också sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid då förskola inte erbjuds. Denna verksamhet kräver en kostsam bemanning i förhållande till behoven och antalet barn. Förvaltningen ser därför behov av att lyfta frågan om möjlighet för att samlokalisera verksamheten med annan förvaltning som har verksamhet

med bemanning dygnet runt. Genom att minska utbudet kan kostnaden för dygnetruntomsorg att minska med ca 500-1 000 tkr per budgetår beroende på utformning.

Lägre IT-kostnader. Alingsås kommuns elever har ett personligt lärvverktyg från årskurs 3. Införande av personligt lärvverktyg från årskurs 3 genomfördes utifrån tidigare inriktning från Skolverket om införande av digitala Nationella prov i årskurs 3, 6 och 9. Regeringen har aviserat att de kommer att föreslå att de nationella proven i årskurs 3 inte ska bli digitala. Eftersom kommunen leasar digitala lärvverktyg kommer en mindre utredning behöva genomföras för att se över när i tid som kostnaderna kan minska. Utgångspunkten för en sådan vidare utredning är att personliga lärvverktyg skulle införas först från åk 4. I en utredning av frågan behöver också kraven vad gäller digitalisering inom Skolväsendet beaktas liksom Alingsås kommuns digitala målbild. IT-enheten och Barn- och ungdomsförvaltningen samarbetar kring leasingavtalen. En förändring där personliga digitala lärvverktyg införs från årskurs 4 istället för årskurs 3 finns möjlighet till att minska kostnaderna med ca 500 tkr.

Samnyttjande av lokaler inom förvaltningen. Barn- och ungdomsnämnden beslutade 2019-11-26 §106 om Vision för framtida skolorganisation och gav förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag till framtida skolorganisation i respektive delområde; Kommundel Bjärke, Kommundel Långared, Alingsås södra kommunedel, Förskolor i centralorten, F-6-skolor i centralorten och 7–9-skolor i centralorten. Långsiktigt arbete pågår utifrån visionen tillsammans med planering utifrån behov och kapacitet i relation till nybyggnation. Ett effektivt lokalnyttjande ökar användbarheten och förutsättningarna beskriver graden för att lokalerna ska användas optimalt under hela dagen/dygnet. Barn- och ungdomsförvaltningen behöver anpassa förskol- och skolorganisation kontinuerligt i relation till prognoser för barn/elever liksom aktuell lokalkapacitet. I kommande om- och nybyggnationer bör ett större samnyttjande av lokaler inom förvaltningen, men även mellan olika förvaltningar inom kommunen, ske. Genom att se över hur förvaltningen nyttjar lokaler och göra anpassningar för att möta krav på ändamålsenliga lokaler kan kostnadsökningar motverkas.

Lokalkapacitet i relation till barn- och elevprognoser. Barn- och ungdomsförvaltningen följer kontinuerligt prognoser för barn/elever i förhållande till aktuell lokalkapacitet. Förvaltningen behöver se över hur lokalkostnader per barn och elev kan minska och samtidigt nå kraven på ändamålsenliga förskol- och skollokaler. Förvaltningen kan idag konstatera en överkapacitet vad gäller förskoleplatser i tätorten. Utredning av lokalkapacitet och förskol- och skolorganisation behöver ta hänsyn till barn- och elevprognoser och organisering inom befintlig lokalyta. Placering av förskolor och skolor behöver vara i förhållande till kommunens geografiska utseende, barn och elevers rätt till närhet till förskola och skola samt strävan efter allsidig social sammansättning. Förvaltningen kommer tillsammans med Alingsåshem att jämföra hyra per kvm med andra jämförbara kommuner.

Personalplanering och timvikarier. Förvaltningen arbetar med att säkerställa organisation per enhet utifrån en hållbar organisation. Målet är en hög grundbemanning så att behovet av vikarier minskar. En del i arbetet är också att planera ordinarie personals schema utifrån barnens vistelsetider. Genom aktivt arbete med schemaläggning, vikariehantering och grundbemanning kan kostnadsökningar motverkas.

Samåkning skoltaxi. Förvaltningen ser över ökad möjlighet till samåkning men hänsyn till såväl ekonomi som miljö. Redan nu finns en organisation där skoltaxi har bestämda tider, liksom kollektivtrafik, som ställer krav på samordning i start- och sluttider för skolorna. Genom att tydliggöra roller och ansvar kan kostnadsökningar motverkas.

Inköpsorganisation. Förvaltningen kommer att se över nuläge och arbeta fram en modell för att säkerställa kompetens för de som är beställare. Detta är ett arbete som kommer att göras i kommunen som helhet. Genom att tydliggöra roller och ansvar kan kostnadsökningar motverkas.

Process ekonomi. Att utveckla processerna kring ekonomi när det gäller budget- och prognosarbete är ett pågående arbete. Det handlar om att tydliggöra hela budgetprocessen samt roller och ansvar i varje delprocess. Utvecklingen ska leda till en ökad tydlighet samt att chefer i alla nivåer får stöd och ges förutsättningar avseende ekonomi, personal och verksamhet. Genom att tydliggöra roller och ansvar kan kostnadsökningar motverkas.

Automatisering och AI. Kommuner och regioner har möjlighet att delegera beslutfattande till en automatiserad beslutfunktion. Detta innebär att det finns ett tekniskt system för att hantera ärendetypen i fråga. Alingsås kommun automatiserar flera processer och det finns möjlighet till fler. Barn- och ungdomsförvaltningen ser över i varje enskild process om ärendet lämpar sig för automatiserade beslut eller ej. På motsvarande sätt ser förvaltningen över processer där användning av AI kan ge ökad kvalitet och service. Genom att förändra organisation och arbetssätt kan kostnadsökningar motverkas och kvalitet höjas.

Datum: 2024-05-23
Handläggare: Kristina Jakobsson
Diariernr: 2024.165 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Genomlysning Barn- och ungdomsnämnden år 2024

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen beslutade den 11 december 2023 att anta en kommunkoncernövergripande ekonomisk handlingsplan. En av delarna i denna handlingsplan är att genomföra årliga genomlysningar av kommunens förvaltningar och dess verksamheter. Rapporten ska beslutas i respektive nämnd senast i augusti månad för att kunna ligga som kunskapsunderlag till budgetberedningen som äger rum i september månad.

Alingsås kommuns resursfördelningsmodell har som bas att kommunbidragen räknas upp med 50 procent av prisindex för kommunal verksamhet. Detta innebär en årlig effektivisering om motsvarande 50 procent av prisindexet. Målsättningen framöver är att så långt som möjligt kompensera verksamheterna fullt ut med hela prisindexet. Då prisindex inte alltid matchar verksamheternas faktiska kostnadsökningar och inte alla verksamheter kompenseras för volym- och befolkningsökningar så finns det anledning för verksamheterna att själva hitta effektiviseringsmöjligheter. För att kunna hantera detta på ett ändamålsenligt sätt krävs ett ständigt förändringsarbete för att bli lite mer effektiva för varje år som går.

Förvaltningens yttrande

En effektiv verksamhet gör att medborgarna får bästa möjliga verksamhet och service till lägsta möjliga kostnad. Effektivisering är inte lika med besparing eller nedskärning, en besparing som medför försämrad verksamhet är ingen effektivisering utan bara just en besparing. En besparing kan innebära effektivisering, om verksamhetens kvalitet inte påverkas negativt. Om verksamhetens omfattning eller kvalitet ökar, och kostnaden är oförändrad, så är det en effektivisering men ingen besparing.

Verksamheterna förskola och grundskola F-9 är Barn- och ungdomsnämndens största verksamheter och utgör stora delar av förvaltningens kärnuppdrag. I genomlysningen som biläggs ärendet konstateras att Alingsås kommun har en hög effektivitet, baserat på effektivitetsindex, vad gäller både förskola och grundskola F-9. Det innebär att för den resursen som Alingsås kommun har nås förhållandevis hög kvalitet. Utifrån den förhållandevis höga effektiviteten har förvaltningen identifierat ett antal möjliga förflyttningar för ökad effektivitet. Dessa tar i huvudsak sikte på förflyttning på längre sikt. Förslag till möjliga förflyttningar med fokus på besparing till förmån för kärnverksamhet har identifierats utifrån nyckeltal för icke lagstadgad verksamhet, möjlighet till ökade intäkter, verksamhetsövergripande processer och processer av mer administrativ karaktär.

Identifierade möjliga förflyttningar på kort sikt:

- Högre finansieringsgrad allmän förskola
- Minskat utbud av öppen förskola

Identifierade möjliga förflyttningar på lång sikt:

- Minskat utbud för dygnetruntomsorg
- Lägre IT-kostnader

- Samnyttjande av lokaler inom förvaltningen
- Lokalkapacitet i relation till barn- och elevprognoser
- Personalplanering och timvikarier
- Samåkning skoltaxi
- Inköpsorganisation
- Process ekonomi
- Automatisering och AI

Uppföljning kommer att ske i Barn- och ungdomsnämnden i delårsbokslut, årsbokslut och vid nästa års genomlysning.

Ekonomisk bedömning

Genomlysningen ger förslag på förändringar på både kort och lång sikt som kan komma att minska eller motverka kostnadsökningar inom barn- och ungdomsnämndens ekonomiska ram.

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden antar genomlysningen för år 2024.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Helena Balte
Förvaltningschef

Kristina Jakobsson
Administrativ chef

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2024-05-23

Kompetensförsörjning: Personal och behörigheter

4

2024.163 BUN

2024-05-28

§ 32 2024.163 BUN

Kompetensförsörjning: Personal och behörigheter

Ärendebeskrivning

Förskola och skola liksom hela förvaltningen behöver formas och utvecklas så att alla barn och elever möter personal med rätt kompetens. Det är en fråga om kompetensförsörjning vilket kräver långsiktig och strategisk planering. Alingsås kommun har tagit fram en kommungemensam strategi för kompetensförsörjning som beskriver den kommungemensamma processen. I detta ärende redovisas av aktuella nyckeltal och indikatorer liksom förvaltningens handlingsplan för kompetensförsörjningen.

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har den 20 maj 2024 lämnat följande yttrande:

Kompetensförsörjning handlar om att attrahera rätt medarbetare, rekrytera dessa genom en effektiv process, skapa möjligheter för utveckling på kort och lång sikt, behålla och engagera rätt medarbetare genom att vara en attraktiv arbetsplats samt att göra omställningen i slutet av en anställning på ett professionellt sätt.

Frågan om rätt kompetens är definierad i skollag och övriga styrdokument som reglerar verksamheten i förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem. Läroplan för förskolan anger tydligt förskollärares ansvar för att undervisningen bedrivs i enlighet med målen i läroplanen. I läroplanen beskrivs också hur övrig personal i förskolan har ett uppdrag att främja barns utveckling och lärande. För skolan är det ett krav att undervisningen sker av legitimerade lärare med behörighet i det ämne som de undervisar i. Motsvarande förväntan finns rörande undervisning i fritidshemmet där lärare med behörighet för undervisning i fritidshemmet ansvarar för undervisningen.

Viss kompetens är således reglerad samtidigt som verksamheten i både förskola och skola behöver organiseras med personal så att barns och elevers omsorgsbehov kan tillgodoses. Det rör såväl generell tillsyn och omsorg som specifika krav där det rör sig om extraordinära medicinska insatser till exempel. För de delar av verksamheten där kompetens inte regleras i nationella styrdokument är Barn- och ungdomsförvaltningens inriktning att alla som arbetar i förskola eller skola har utbildning för arbete med barn och unga.

Tillräcklig kompetens är i huvudsak en fråga om organisering, dels för att möta upp skollagens krav på olika professioners ansvar och dels för att barns- och elevers utbildning ska ske i ett helhetsperspektiv. Frågan om kompetensförsörjning innebär också arbete med hur vi kompenserar och organiserar när det inte finns tillgång till rätt kompetens.

Nyckeltal

Vad gäller personalomsättning och avgångsdestination är trenden i huvudsak stabil över tid. I den senaste mätningen där Alingsås jämförs med övriga kommuner i Göteborgsregionen (GR) är omsättningen för förskollärare något lägre än övriga men barnskötare och grundskollärare högre.

Vad gäller personalomsättning och avgångsdestination är trenden i huvudsak stabil över tid. I den senaste mätningen där Alingsås jämförs med övriga kommuner i Göteborgsregionen

2024-05-28

(GR) är omsättningen för förskollärare något lägre än för övriga kommuner medan barnskötare och grundskollärare har en högre omsättning.

Andelen legitimerade förskollärare liksom andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i årskurs 1-9 i såväl grundskola som anpassad grundskola är förhållandevis stabil över tid. Andelen förskollärare och lärare med pedagogisk högskoleexamen 1-9 är något högre än riket. Andelen behöriga lärare med pedagogisk högskoleexamen i anpassad grundskola är lägre än riket.

För grundskolan utgår förvaltningen i från hur stor andel av den planerade undervisningen som skett av lärare med legitimation och behörighet i ämnet. Det är små variationer mellan åren vad gäller andelen undervisning som skett av lärare med behörighet i ämnet. Arbete med att öka andelen undervisning som sker av lärare med legitimation och behörighet i ämnet är en kontinuerlig process.

Under 2024 sker ett intensivt arbete med att anpassa personalplaneringen utifrån budget. I omställningsarbetet prioriteras behöriga och legitimerade lärare. På så sätt ökar möjligheterna att öka andelen undervisning som sker av lärare med legitimation och behörighet i ämnet. Genom att behålla behöriga och legitimerade lärare är målet på sikt att öka andelen undervisning som sker av lärare med legitimation och behörighet i ämnet. Samtidigt finns det utmaningar i omställningsarbetet på kort sikt där legitimerade och behöriga lärare bara till del matchar enheternas behov. Det krävs ett arbete på medellång sikt med att förändra enheternas inre organisation för att på så sätt nå en högre andel undervisning som sker av lärare med behörighet i ämnet.

För huvudmannen totalt utgörs en tredjedel av personalen i fritidshemmet av lärare med behörighet för undervisning i fritidshemmet. Totalt har 40 procent av personalen lärarutbildning. I majoriteten av teamen har cirka hälften av personalen lärarutbildning, antingen för fritidshemmet eller i andra ämnen.

För att möta de utmaningar som finns i hela medarbetarresan vad gäller att rekrytera, organisera och ställa om för rätt och tillräcklig kompetens arbetar Barn- och ungdomsförvaltningen utifrån en handlingsplan med ett antal strategier och flertalet insatser som tillsammans med det kommungemensamma arbetet ska skapa bättre förutsättningar i verksamheten. Redovisning av arbete utifrån handlingsplanen, liksom fördjupning av nyckeltal rörande kompetensförsörjning beskrivs i bilaga till ärendet.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut: Redovisningen godkänns.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Kompetensförsörjning Personal och behörigheter 2024
- Bilaga Kompetensförsörjning Personal och behörigheter

2024-05-28

Kompetens- försörjning: Per- sonal och behö- righeter

Barn- och ungdomsförvalt-
ningen
2024

Innehåll

Inledning	3
Mål för kompetensförsörjningen	4
Rätt och tillräcklig kompetens	5
Personalomsättning	6
Legitimerad och utbildad personal i förskola	8
Sammansättning yrkesroller i förskolan.....	10
Legitimerad och utbildad personal i skola.....	11
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskola och anpassad grundskola.....	11
Andel undervisning som sker av legitimerad lärare med behörighet i ämnet.....	12
Obehöriga lärare och lärare anställda tills vidare utan legitimation, skola årskurs 1-9	14
Sammansättning yrkesroller i fritidshemmet.....	16
Visstidsanställda och timavlönade.....	18
Sammanfattning	19
Referenser.....	20
Handlingsplan.....	21
Attrahera och rekrytera	22
Utveckla	23
Behålla och engagera	25
Omställning.....	26

Inledning

Alingsås kommun står, i likhet med många andra arbetsgivare, inför utmaningar när det gäller den framtida kompetensförsörjningen. Sveriges kommuner och regioner (SKR) beskriver välfärdens kompetensförsörjning som en av det kommande decenniets viktigaste frågor för Sveriges kommuner och regioner. De kommande åren är bristen på arbetskraft en av de största utmaningarna för såväl kommuner och regioner som för näringslivet. Utöver de utmaningar som handlar om att kompetensförsörja organisationen gör sig även förändringar i omvärlden ständigt påminna och förutsätter utveckling, anpassning och förnyelse i verksamheterna.

Det blir allt mer tydligt att det finns ett behov av att ta tillvara på kreativitet och experimentlust i organisationen i syfte att hitta nya sätt för hur förskola och skola kan organiseras. Behovet av omställning i verksamheterna för att klara dagens och morgondagens kompetensförsörjning skapar en mängd möjligheter. Men omställningsarbete ställer också krav på organisationen att utveckla styr- och ledningsformer som skapar tydlighet och sammanhang.

Kompetensförsörjning handlar om att attrahera rätt medarbetare, rekrytera dessa genom en effektiv process, skapa möjligheter för utveckling på kort och lång sikt, behålla och engagera rätt medarbetare genom att vara en attraktiv arbetsplats samt att göra omställningen i slutet av en anställning på ett professionellt sätt.

Alingsås kommun har tagit fram en kommungemensam strategi för kompetensförsörjning som beskriver den kommungemensamma processen. En avgörande del i det strategiska arbetet är att utveckla alla delar av medarbetarresan för att ge bästa möjliga förutsättningar att säkra kompetensbehovet. Medarbetarresan kan ses som en kartläggning över en persons tid som anställd hos en organisation, från det första mötet innan anställning till det absolut sista efter omställning/avslut. Medarbetarresan består av fem olika steg, där attrahera är det första steget och omställningen det sista. Att arbeta och analysera utifrån medarbetarresans olika områden är ett verktyg för att få en överblick och identifiera vilka delar av processen som behöver utvecklas.

I denna rapport redogörs för Barn- och ungdomsförvaltningens arbete för att nå Barn- och ungdomsnämndens mål för kompetensförsörjning. Därefter följer nuläge för de nyckeltal och indikatorer som förvaltningen följer inom ramen för kompetensförsörjningsarbetet följt av en sammanfattning. Avslutningsvis biläggs den handlingsplan för kompetensförsörjning som ligger till grund för förvaltningens arbete.

Mål för kompetensförsörjningen

Kompetensförsörjning utgör en av förutsättningarna för att barn och elever i Alingsås kommun ska ges en likvärdig utbildning med hög målpåfyllelse. Barn- och ungdomsnämnden har i budget beslutat om mål för kompetensförsörjning som innebär att verksamheterna har rätt och tillräcklig kompetens. Verksamheten och hela förvaltningens organisation behöver formas och utvecklas så att barn och elever möter personal med rätt kompetens.

Frågan om rätt kompetens är definierad i skollag och övriga styrdokument som reglerar verksamheten i förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem. Läroplan för förskolan anger tydligt förskollärares ansvar för att undervisningen bedrivs i enlighet med målen i läroplanen. I läroplanen beskrivs också hur övrig personal i förskolan har ett uppdrag att främja barns utveckling och lärande. För skolan är det ett krav att undervisningen sker av legitimerade lärare med behörighet i det ämne som de undervisar i. Motsvarande förväntan finns rörande undervisning i fritidshemmet där lärare med behörighet för undervisning i fritidshemmet ansvarar för undervisningen.

Viss kompetens är således reglerad samtidigt som verksamheten i både förskola och skola behöver organiseras med personal så att barns och elevers omsorgsbehov kan tillgodoses. Det rör såväl generell tillsyn och omsorg som specifika krav där det till exempel rör sig om extraordinära medicinska insatser. För de delar av verksamheten där kompetens inte regleras i nationella styrdokument är Barn- och ungdomsförvaltningens inriktning att alla som arbetar i förskola eller skola har utbildning för arbete med barn och unga.

Tillräcklig kompetens är i huvudsak en fråga om organisering, dels för att möta upp skollagens krav på olika professioners ansvar och dels för att barns och elevers utbildning ska ske i ett helhetsperspektiv. Frågan om kompetensförsörjning innebär också arbete med hur vi kompenserar och organiserar när det inte finns tillgång till rätt kompetens.

Rätt och tillräcklig kompetens

Behovet av behöriga och legitimerade lärare i förskola och skola är fortsatt stort och behovet bedöms av Sveriges kommuner och regioner (SKR) öka framöver. Det beror framförallt på att andelen nytexaminerade lärare är färre än de som går i pension. Antalet barn och unga minskar framåt liksom tillgången till behöriga lärare. Tillgången till behöriga lärare minskar i större utsträckning än barn- och elevantal. Rekryteringsbehoven påverkas även av politiska beslut som exempelvis krav på legitimation för fler typer av lärartjänster. Skolverkets senaste prognos för lärare och förskollärare visar dock att behoven nationellt inte längre ökar lika snabbt och i lika stor utsträckning som man tidigare trott. Prognosen för behoven hänger tätt samman med den demografiska utvecklingen framöver.

Förvaltningen följer utvecklingen av tillgång till legitimerad och behörig personal. Skolverket (2021) har enligt ett regeringsuppdrag genomfört en bedömning av det framtida behovet av lärare, förskollärare och viss annan pedagogisk personal, exempelvis barnskötare och fritidsledare. Beräkningarna utgår från 2020 och sträcker sig fram till 2035. I prognosen antas nuvarande mönster bestå vad gäller exempelvis lärartäthet, elevernas val av utbildning och hur många lärare som är kvar respektive återinträder i yrket.

Fram till 2035 kommer det i Sverige, med nuvarande prognoser, finnas tillgång till färre förskollärare än idag (Skolverket 2021). På nationell nivå är prognosen för andelen förskollärare i förskolan 37 procent, vilket är en minskning med sex procentenheter från dagens 43 procent. Andelen legitimerade förskollärare Alingsås kommunala förskolor är idag 54 procent och förväntas följa den nationella utvecklingen med en succesivt minskad tillgång.

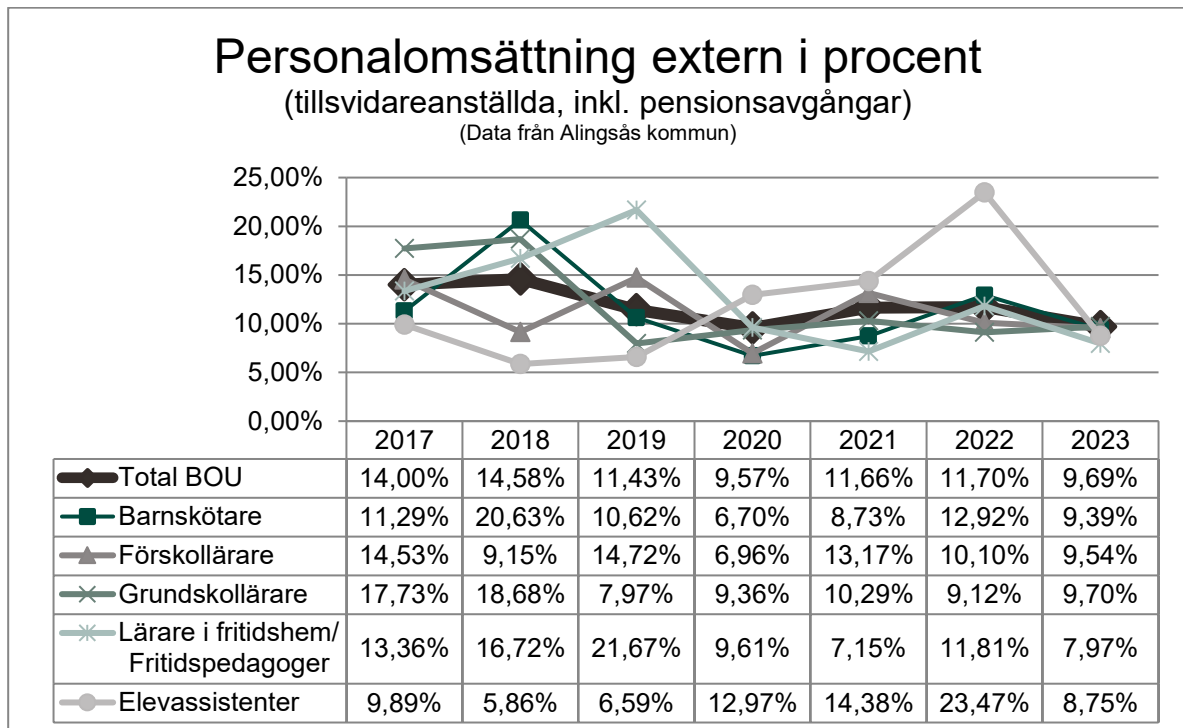
Prognostiserat examinationsbehov för övrig personal, som exempelvis barnskötare och fritidsledare inom förskola och fritidshem ingår inte i skolverkets rapport. Enligt arbetsförmedlingens yrkesprognoser (för år 2026) harmoniserar tillgång och efterfrågan vad gäller barnskötare och fritidsledare men med viss konkurrens om jobben.

Skolverket prognostiserar att behovet möts av de som examineras vad gäller lärare i årskurs 1-3 och lärare i fritidshem. För lärare i årskurs 4-6 och 7-9 beräknas antalet examinerade lärare inte möta skolhuvudmännens behov. Särskilt utmanande kommer det att vara att möta behovet i årskurs 7-9, där endast ca 35 procent av det kommande behovet möts upp av nyexaminerade lärare.

Behovet av lärartjänster inom anpassad grundskola beräknas minska något under prognosperioden till drygt 2 000 år 2035. Lärartätheten antas vara densamma som år 2020. Behovet av speciallärare och specialpedagoger väntas öka i samtliga skol- och verksamhetsformer, men uttryckt i antal lärare är ökningen störst inom grundskolan och gymnasieskolan eftersom de flesta speciallärare och specialpedagoger redan i dag arbetar inom dessa skolformer.

Personalomsättning

Som framgår av tabellen nedan är personalomsättningen 2023 bland de lägsta under mätperioden. Personalomsättningen minskar för samtliga personalkategorier, med undantag för grundskollärare som ökar marginellt.

Inom ramen för samarbetet i Göteborgsregionen (GR) jämförs personalnyckeltal för alla ingående kommuner. Under 2023 var den totala personalomsättningen i Göteborgsregionen 9 procent (exkl. pensionsavgångar) och för Alingsås kommun som helhet 9,7 procent. I tabellen nedan redovisas personalomsättning inom de största personalgrupperna inom Barn- och ungdomsnämndens verksamheter: Grundskollärare, förskollärare och barnskötare. Alingsås har under mätperioden en i jämförelse låg omsättning av förskollärare. Personalomsättningen av barnskötare och grundskollärare är något högre än genomsnittet i Göteborgsregionen och är förhållandevis stabil över tid.

Personalomsättning extern i procent (tillsvidareanställda) i ett urval av verksamheter och yrkesgrupper, 2023 GR. (exkl. pensionsavgångar)

Värden med ljusgrå bakgrund har samma eller lägre värde än Alingsås kommun, värden med mörkgrå bakgrund är högre.

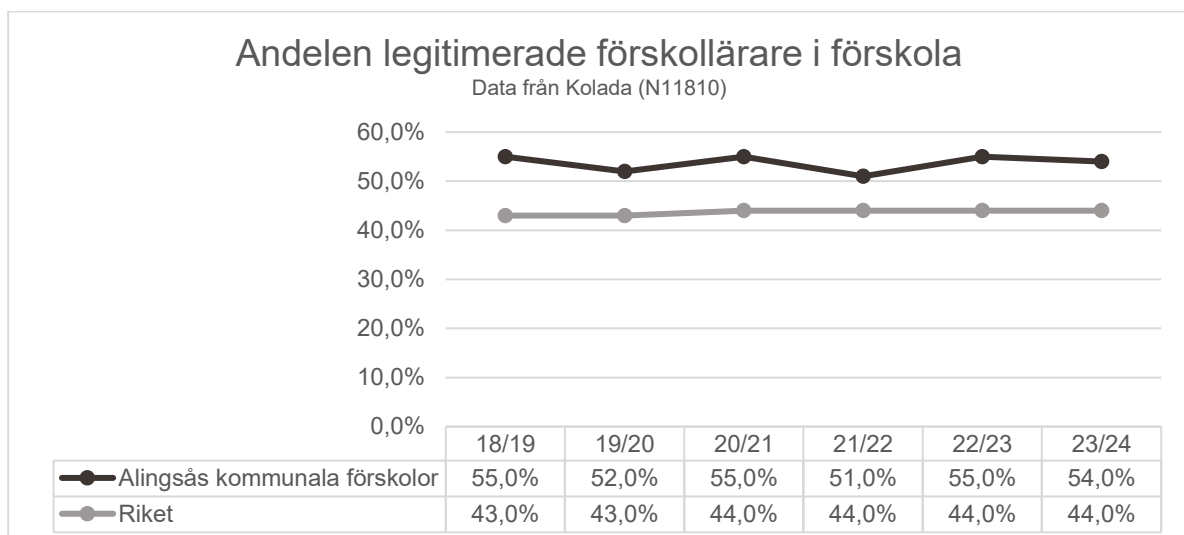
	Barnskötare	Förskollärare	Grundskollärare
Ale	7,9	12,4	10,3
Alingsås	7,4	6,9	8,3
Göteborg	5,9	8,3	5,6
Härryda	2,8	15,3	8,0
Kungsbacka	7,6	11,2	4,9
Kungälv	9,1	4,9	9,1
Lerum	8,1	6,8	10,8
Lilla Edet	4,7	11,4	2,2
Mölnadal	5,8	11,9	6,0
Partille	5,3	14,2	9,4
Stenungssund	5,7	8,1	9,3
Tjörn	4,2	9,3	6,7
Öckerö	16,1	6,2	10,9
Hela GR	6,3	9,4	6,8

För att fördjupa förståelsen för personalomsättningen följer förvaltningen orsaker till externa avgångar. Med undantag för covid-19-året 2020 är antalet externa avgångar jämnt över tid. 46 procent av personal som avslutar anställning byter arbetsgivare till annan kommun, 25 procent av personalen anger "övrigt externt" vilket i regel avser de som börjat studera men innefattar också de som inte vill uppge någon orsak. 21 procent utgörs av pensionsavgångar. En kommungemensam översyn av rutinerna att utveckla avslutsprocessen genomförs med syftet att fånga orsakerna till varför medarbetare väljer att byta arbetsgivare.

Externa avgångar	2021	2022	2023
Totalt antal personer	120	120	104
Därav eget bolag	0	0	0
Därav annan kommun	40	49	48
Därav landsting	0	4	1
Därav staten	1	2	0
Därav privat arbetsgivare	10	7	7
Därav pension	31	19	22
Därav övrigt externt	38	39	26

Legitimerad och utbildad personal i förskola

Barn- och ungdomsförvaltningen strävar efter hög och likvärdig tillgång på legitimerad personal. Förvaltningen behöver organiseras och verksamheten utvecklas för en strategisk och hållbar bemanning i takt med att tillgången på legitimerade förskollärare minskar. Över tid har Barn- och ungdomsförvaltningen som helhet haft god tillgång på förskollärare i jämförelse med riket. Förvaltningen bedömer att Alingsås kommuns förskolors attraktionskraft som arbetsplats ökat. De svårigheter att rekrytera förskollärare som tidigare funnits finns i huvudsak inte kvar och det är vanligare att förskollärare med erfarenhet söker sig till Alingsås kommun från andra kommuner. Barn- och ungdomsförvaltningen har en större andel förskollärare än riket. Legitimerade förskollärare utgör i riket som helhet 44 procent av den pedagogiska personalen i förskolan, för Alingsås kommun är motsvarande siffra 54 procent.

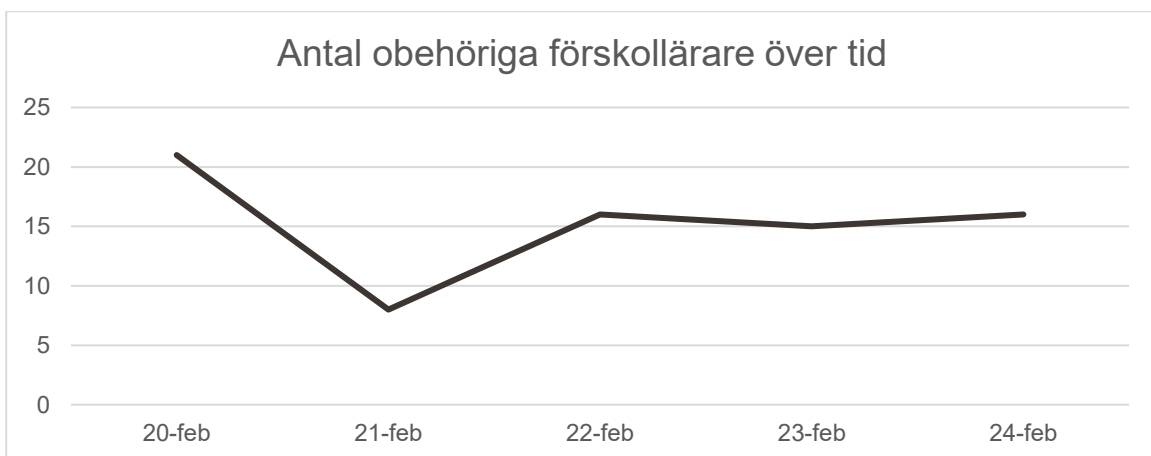

Det finns lagkrav på att huvudmannen ska anställa legitimerade förskollärare. För att säkerställa rätt och tillräcklig kompetens på kort och lång sikt följer Barn- och ungdomsförvaltningen anställningar av obehöriga förskollärare. Skollagen möjliggör undantag om det inte finns sökande som har legitimation för tjänsten. Dessa anställningar blir visstidsanställningar på upp till ett år med stöd av skollagen 2 kap. 21 §. På sikt förväntas antalet obehöriga förskollärare anställda tills vidare att minska.

Nedan redovisas nuläge (februari 2024) för antal och andel obehöriga förskollärare, anställda tills vidare och under begränsad tid. Barn- och ungdomsförvaltningen organiserar förskolor och skolor i team där teamet förväntas samarbeta i frågor rörande kompetensförstärkning. Redovisningen följer därför samma struktur.

Anställda förskollärare, obehörig enligt skollagen				
Data feb 2024 (Alingsås kommun)	Total andel av förskollä- rarna	Totalt antal	Visstids- anställda	Anställda tillsvidare
Team Norra	12%	3	3	0
Team Nordväst	7%	2	1	1
Team Nordost	3%	3	3	0
Team Sydväst	5%	2	0	2
Team Sydost	8%	4	3	1
Team Södra	3%	5	2	3
Totalt alla team	9%	19	12	7

Antalet förskollärare som är visstidsanställda med stöd av skollagen 2 kap. 21 § i februari 2024 är samma som föregående år. Den personal som är tillsvidareanställd som förskollärare men som saknar legitimation tillhör en av tre kategorier: De som anställdes för mycket länge sedan, innan behörighetsreglerna var lika tydliga, de som är precis nyexaminerad och väntar på sin legitimation samt de som är tillsvidareanställda trots att de saknar legitimation. Mot bakgrund av detta genomför Barn- och ungdomsförvaltningen ett arbete för att säkerställa efterlevnaden av legitimationskraven för tillsvidareanställning.

Sammansättning yrkesroller i förskolan

Barn- och ungdomsförvaltningen följer sammansättningen av personal utifrån yrkeskategori inom förskolan. I sammanställningen nedan ingår all personal, så väl hel- som deltidsarbetande, beräknat som antalet anställda personer. Nedan följer en sammanställning som rör antalet anställda per team i tre personalkategorier. Den officiella statistiken (se diagram ovan) utgår från andel årsarbetare, i tabellen nedan är utgångspunkten antal personer. Den skillnaden, tillsammans med att uppgifterna är insamlade vid olika tillfällen, förklarar skillnaden mellan den officiella statistiken och Barn- och ungdomsförvaltningens interna statistik.

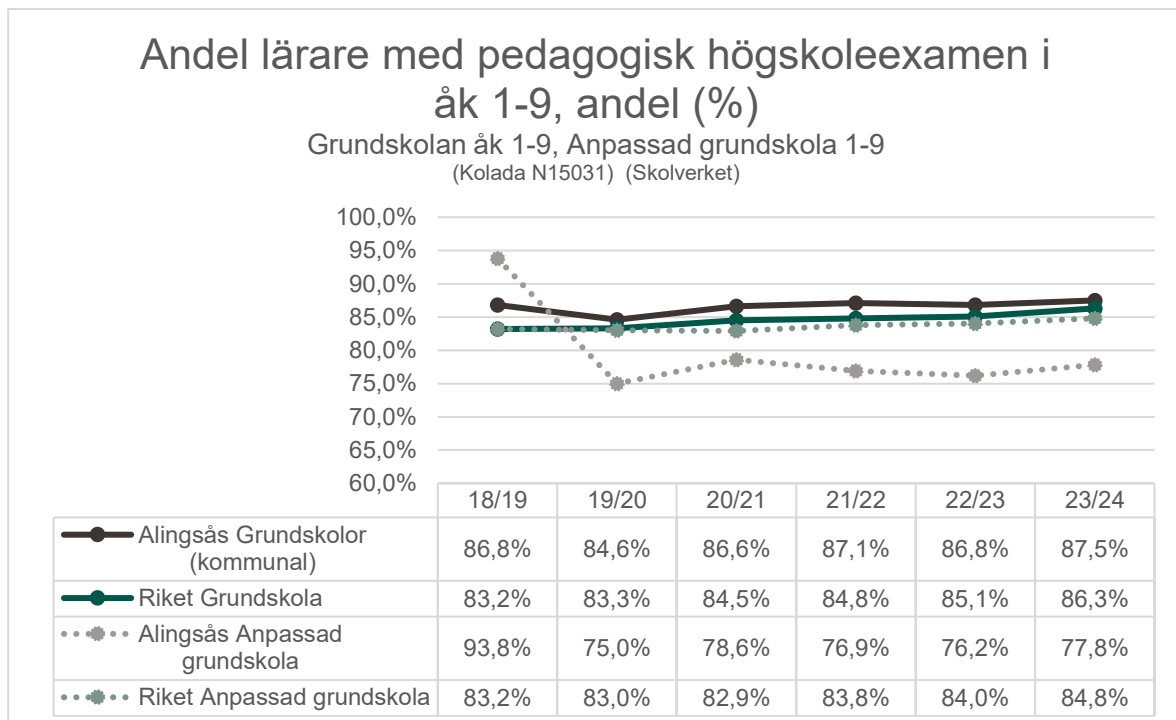
För att anställas som förskollärare krävs legitimation som förskollärare. För att anställas som barnskötare krävs gymnasial utbildning med inriktning mot arbete med barn. Personal som saknar utbildning för arbete med barn kan anställas som förskoleassistent men det är ingen befattning som aktivt rekryteras. Sammanställningen avser februari 2024.

Februari 2024	Antal (andel) förskollärare	Antal (andel) barnskötare	Antal (andel) förskoleassistenter
Team Norra	17 (50%)	16 (47%)	1 (3%)
Team Nordväst	34 (57%)	23 (38%)	3 (5%)
Team Nordost	30 (56%)	23 (43%)	1 (1%)
Team Sydväst	31 (52%)	27 (45%)	2 (3%)
Team Sydost	44 (62%)	24 (34%)	3 (4%)
Team Södra	47 (58%)	31 (39%)	2 (3%)
<i>Totalt</i>	<i>203 (57%)</i>	<i>144 (40%)</i>	<i>12 (3%)</i>

Av de som är anställda som förskollärare är en större andel obehöriga i team norra (cirka 18 procent) liksom i team nordost (cirka 10 procent) och team södra (cirka 10 procent).

Legitimerad och utbildad personal i skola

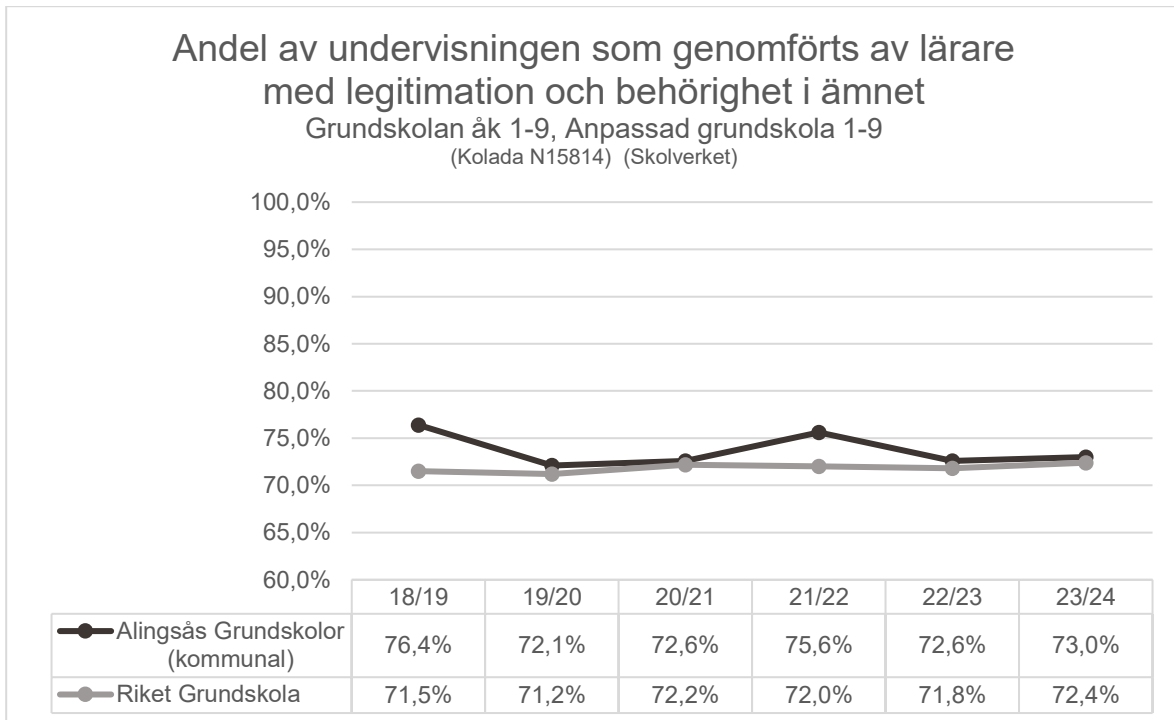
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskola och anpassad grundskola

Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen ökar över tid för Alingsås kommunala skolor liksom i riket. Alingsås kommun har historiskt haft en något högre andel utbildade lärare än riket. Andelen lärare i grundskolan ökar marginellt för såväl riket som Alingsås kommunala skolor. Förvaltningen konstaterar att andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen i anpassad grundskola är lägre än i riket. Antalet personal är förhållandevis få inom anpassad grundskola och varje anställd ger därför större utslag vad gäller andelen lärare. Förvaltningen följer nyckeltalet först från läsåret 23/24 och planerar att framåt ytterligare fånga relevanta nyckeltal för kompetensförsörjningen i anpassad grundskola.

Andel undervisning som sker av legitimerad lärare med behörighet i ämnet

Barn- och ungdomsförvaltningen följer data för hur stor del av undervisningen som genomförs av lärare som har legitimation och behörighet i ämnet eller i de ämnen det rör sig om.

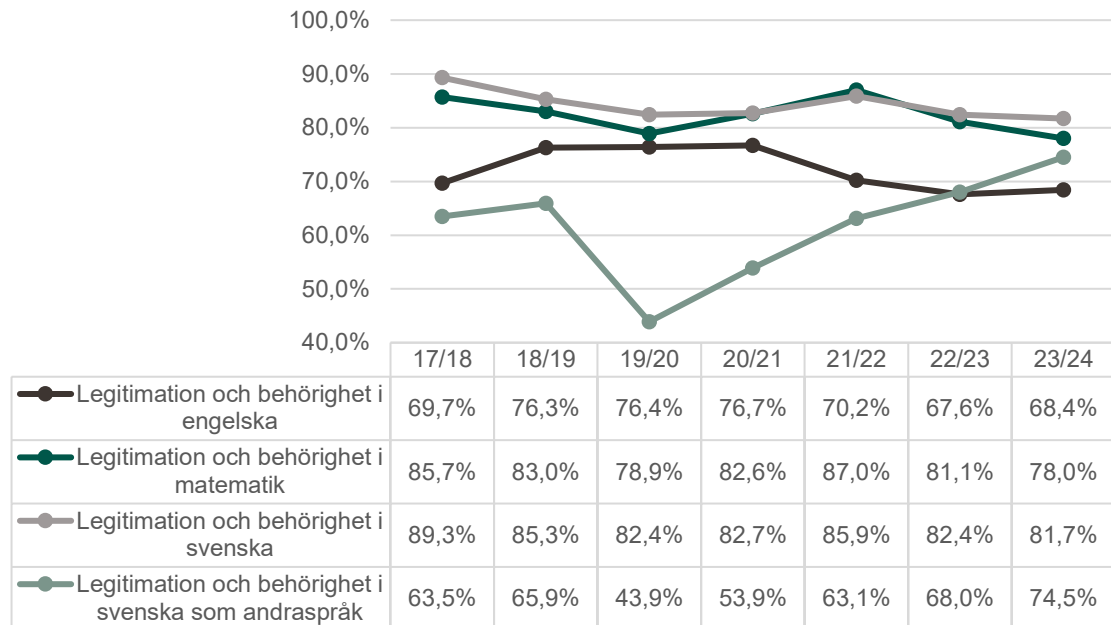

Alingsås kommun har en något högre andel legitimerade lärare än riket, och har så haft hela mätperioden. Andelen undervisning som genomförts av lärare med legitimation och behörighet i ämnet är förhållandevis stabil över tid. En utmaning i kompetensförsörjningen är att kombinera lärares olika ämnesområden i skolans inre arbete så att alla elever får undervisning av lärare med legitimation och behörighet för ämnet.

Diagrammet nedan visar hur stor del av undervisningen som skett av behörig lärare i ämnet. Avseende de fyra redovisade ämnena är det marginella skillnader från föregående år vad gäller andel undervisning som skett av legitimerade och behöriga lärare i engelska och svenska. Andel undervisning som sker av behörig lärare i matematik har minskat något. Samtidigt kan det konstateras att andel undervisning som sker av legitimerad och behörig lärare i svenska som andraspråk fortsätter att öka.

Andelen av undervisningen som genomförts av lärare med legitimation och behörighet i ämnet, engelska, matematik, svenska och svenska som andra språk

Data från Skolverket (15 okt)

Att organisera så att elever får undervisning av lärare med behörighet i ämnet ställer krav på tjänstefördelning och organisering vid varje enhet. Komplexiteten ökar i takt med elevens ålder där eleverna i grundskolans lägre årskurser läser ett fåtal ämnen och där lärarens behörigheter generellt sett är bredare. I de högre årskurserna, på mellan- och framförallt högskolan, läser elever fler ämnen och lärare är i regel behöriga i färre ämnen. Det finns således utmaningar kopplade till tjänstefördelningen utifrån behörigheter, där en hög matchning av behörigheter gör att varje enskild elev får fler lärare som undervisar. I arbetet med tjänstefördelning och organisation av undervisningen har rektor ett ansvar för att organisera utifrån behörigheter. Samtidigt som det kan vara önskvärt att det är ett begränsat antal lärare som möter eleverna eftersom det kan påverka elevens känsla av trygghet och studiero.

Obehöriga lärare och lärare anställda tills vidare utan legitimation, skola årskurs 1-9

För att säkerställa rätt och tillräcklig kompetens på kort och lång sikt följer Barn- och ungdomsförvaltningen anställningar av obehöriga lärare. Huvudregeln är att alla som undervisar i skolan ska vara legitimerade och behöriga i det ämne de undervisar i. Om det inte finns någon legitimerad lärare att tillgå i huvudmannens organisation får en lärare som inte har legitimation undervisa i ämnet. Den olegitimerade läraren ska då vara lämplig att undervisa och ha tillräcklig kompetens för att undervisa i ämnet. En sådan anställning ska vara tidsbegränsad. Anställning av obehöriga regleras i Skollagen 2 kap 21§. På sikt förväntas antalet obehöriga lärare anställda tills vidare att minska.

Nedan redovisas nuläge (februari 2024) för antal och andel obehöriga lärare, anställda tills vidare och under begränsad tid. Barn- och ungdomsförvaltningen organiserar förskolor och skolor i team där teamet förväntas samarbeta i frågor rörande kompetensförsörjning. Därför följer redovisningen samma struktur.

Anställda lärare, obehörig enligt skollagen				
Data feb 2024 (Alingsås kommun)	<i>Total andel i teamet</i>	<i>Totalt antal</i>	Visstids- anställda	Anställda tills vidare
Team Norra	17%	6	4	2
Team Nordväst	22%	5	4	1
Team Nordost	29%	7	6	1
Team Sydväst	25%	9	4	5
Team Sydost	19%	6	5	1
Team Södra	11%	4	2	2
Team centrum	11%	9	4	5
Totalt alla team	17%	46	29	17

Antalet anställningar av lärare som är obehöriga enligt skollagen har minskat i team norra och team centrum. Det har skett viss ökning i F-6-teamen i centrum (nordväst, nordost, sydväst, sydväst). I södra kommundelen är läget oförändrat.

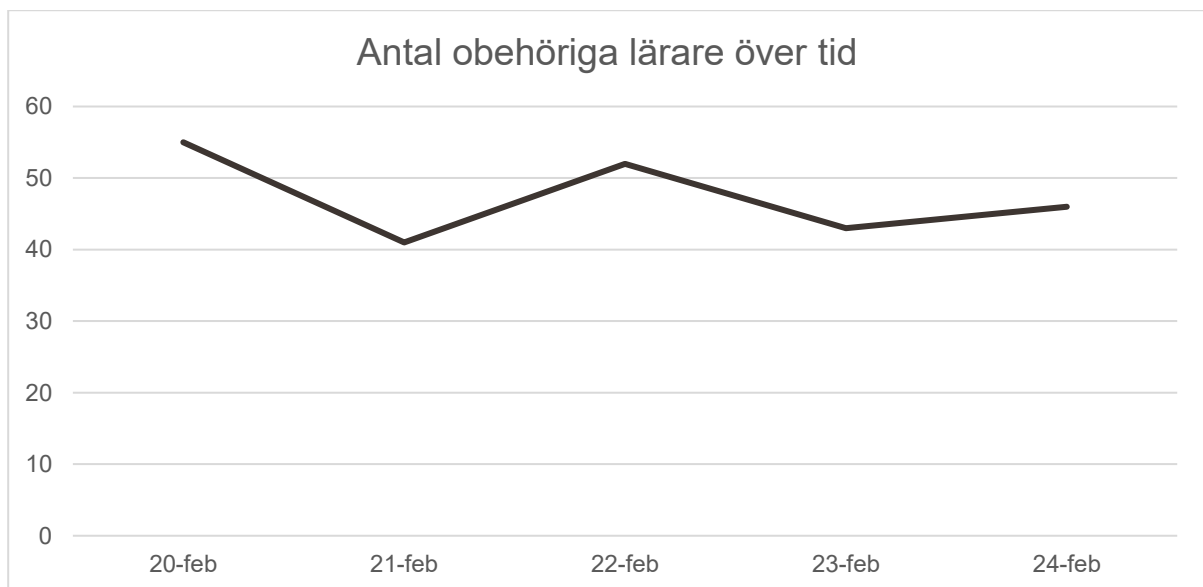
Andelen visstidsanställda obehöriga grundskollärare har minskat i jämförelse med föregående år. Den personal som är tillsvidareanställd som lärare men som saknar legitimation tillhör en av tre kategorier: De som anställdes för mycket länge sedan, innan behörighetsreglerna var lika tydliga, de som är precis nyexaminerad och väntar på sin legitimation och

de som är tillsvidareanställda trots att de saknar legitimation. Förvaltningen konstaterar att 17 grundskollärare som saknar legitimation är tillsvidareanställda.

Orsaken till nuläget rörande obehöriga lärare behöver inte nödvändigtvis bero på svårigheter att rekrytera behöriga lärare generellt i området utan kan också förklaras av förutsättningar kring anställningen, såsom att anställningen är tills vidare eller ett vikariat. Fortsatt arbete krävs för att säkerställa att elever får undervisning av lärare med behörighet i respektive ämne. När tillfälliga vakanser uppstår, t.ex. under tjänstledigheter och sjukskrivningar, är målet alltid att elever ska få undervisning av legitimerade lärare men när det inte är möjligt behöver rektor organisera för en likvärdig undervisning utifrån verksamhetens förutsättningar.

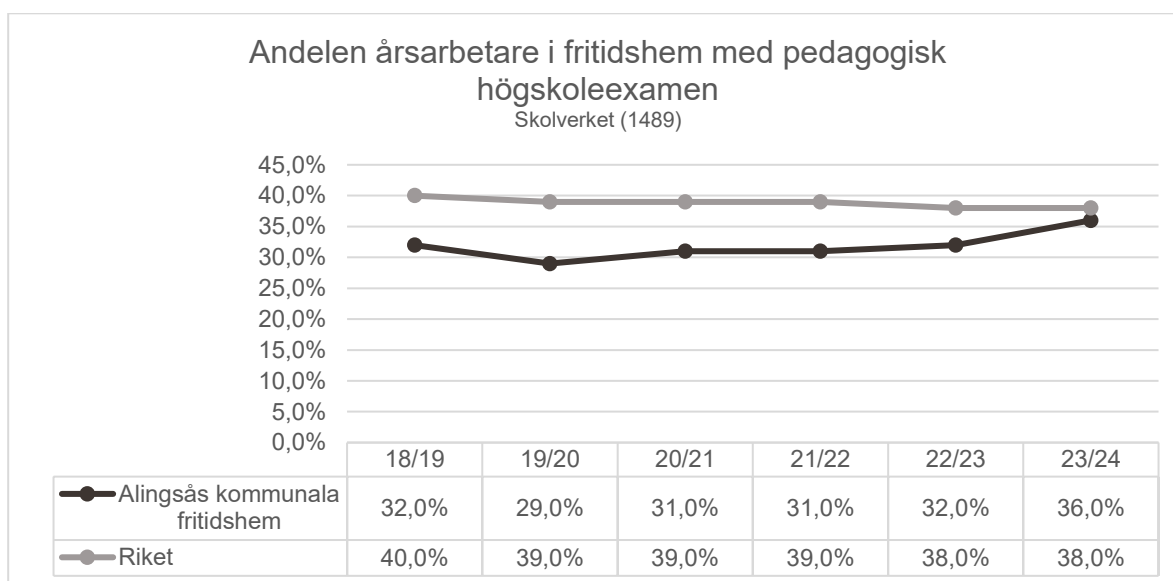
Antalet anställda tills vidare utan behörighet är på motsvarande nivå som föregående år. Barn- och ungdomsförvaltningen arbetar med insatser för att säkerställa efterlevnaden av legitimationskravet vid anställning tills vidare.

Sammansättning yrkesroller i fritidshemmet

I fritidshemmet ansvarar legitimerade och behöriga lärare för undervisningen. Arbetslagen i fritidshemmen arbetar tillsammans för att bilda en helhet för elevernas omsorg, utveckling och lärande och för en hög måluppfyllelse.

Andelen årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen i fritidshemmet är lägre i Alingsås kommunala fritidshem i jämförelse med riket. I den officiella statistiken som följs uppgår andelen årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen för undervisning i fritidshemmet 36 procent.

Alingsås kommun arbetar gemensamt med övriga kommuner i Göteborgsregionen med att standardisera och definiera yrkesroller i fritidshemmet. Arbetet har resulterat i att en befattningspalett tagits fram. Befattningspaletten utgår från fyra befattningar: "lärare fritidshem", "lärare fritidshem obehörig", "pedagog fritidshem" och "fritidsassistent". Dessa har delvis olika uppdrag och ansvarsområden vilka utgår från de kompetenser och den utbildning som medarbetaren har. Barn- och ungdomsförvaltningen har genomfört en lokal förhandling för genomförandet och färdigställt en inventering av berörd personal. Ytterligare arbete kvarstår vad gäller matchning av all personal i fritidshemmet i relation till de olika befattningarna. I detta finns också frågan om eventuella valideringar och kompletterande utbildningar.

Tabellen nedan visar resultatet av den inventering av personal i fritidshemmet som genomförts. I samband med förhandlingar på individnivå kan eventuella justeringar komma att göras – men tabellen ger ett nuläge för sammansättning och fördelning personal i fritidshemmet. Den officiella statistiken (se diagram ovan) utgår från andel årsarbetare, i tabellen nedan är utgångspunkten antal personer. Den skillnaden, tillsammans med att det är olika mätillfällen, förklarar skillnaden mellan den officiella statistiken och Barn- och ungdomsförvaltningens interna statistik.

Tabellen nedan visar antal medarbetare per befattning utifrån den befattningspalett som är införd för fritidshemmets verksamhet. Antalet individer i fritidshemmet består av personal som huvudsakligen arbetar i fritidshemmet men omfattningen kan variera.

maj-24	Lärare i fritidshem	Lärare i fritidshem, obehörig	Pedagog i fritidshem	Fritidsassistent
Team Norra	2 (29%)	2 (29%)	2 (29%)	1 (14%)
Team Nordväst	8 (40%)	0	2 (10%)	10 (50%)
Team Nordost	4 (29%)	3 (21%)	6 (43%)	1 (7%)
Team Sydväst	13 (42%)	1 (3%)	5 (16%)	12 (39%)
Team Sydost	8 (42%)	1 (5%)	10 (53%)	0
Team Södra	7 (33%)	2 (10%)	4 (19%)	8 (38%)
Totalt	42 (38%)	9 (8%)	29 (26%)	32 (30%)

För huvudmannen totalt utgörs en tredjedel av personalen i fritidshemmet av lärare med behörighet för undervisning i fritidshemmet. Totalt har 46 procent av personalen lärarutbildning. I majoriteten av teamen har cirka hälften av personalen lärarutbildning, antingen för fritidshemmet eller i andra ämnen. Det finns skillnader mellan fritidshemmen vad gäller andel pedagog i fritidshem, som är personer med gymnasial utbildning för arbete med barn, alternativt har mer än 10 års arbete av arbete i fritidshemmet, och fritidsassistenterna, som saknar utbildning för arbete med barn. Den förhållandevis höga andelen av fritidsassistenterna i team nordost förklaras av att anpassad grundskola har verksamhet inom teamet där omsorgsbehovet i regel är större och personaltätheten högre.

Visstidsanställda och timavlönade

Varje rektor ansvarar för att organisera och bemanna verksamheten på ett strategiskt och hållbart sätt för att säkerställa god omsorg och utbildning till barn och elever. Vid personals frånvaro är målsättningen att barn och elever ska möta personal som de känner och är trygga med. Särskilt viktigt är detta i förskola, anpassad grundskola liksom lägre åldrar i grundskola där omsorgsbehoven och tillsynsansvaret är större. Därför är arbetet för en hög grundbemanning av vikt för att barn och elever ska möta pedagoger som barn och deras vårdnadshavare känner trygghet med och förtroende för. Med en god grundbemanning kan verksamheten organiseras så att personalen är flexibel inom verksamheten för att möta de behov som uppstår vid frånvaro.

Visstidsanställda tim- avlönade	2019	2020	2021	2022	2023
Motsvarar årsarbets- tillfällen	59,03	62,17	66,17	71,28	59,03

Förvaltningen följer antalet timvikarier över tid och konstaterar att andelen timvikarier minskat efter tidigare års uppgång och är tillbaka på 2019 års nivå. Tidigare kartläggningar har visat att drygt hälften av frånvaron är av den karaktär att en planering kan göras i förväg vilket därmed skulle kunna organiseras inom ramen för enhetens grundbemanning. Den ökade personalomsättningen av framförallt barnskötare kan delvis förklara ett ökat nyttjande av timanställningar. Om rektor i sin grundorganisation planerat för en ökad grundbemanning för att möta både planerad och oplanerad frånvaro blir effekten vid ökat antal vakanser att den extra bemanningen används för att täcka grundbehoven.

Arbete med bemanningsplanering har vidareutvecklats under 2023, där de första medarbetarna anställdes som en del av den ökade grundbemanningen i början av året. Under slutet av 2023 och framförallt våren 2024 har förvaltningen haft anledning att se över arbetet med bemanningsplanering för att säkerställa en bemanning som är i balans med budget.

Sammanfattning

Kompetensförsörjning handlar både om att rekrytera rätt och tillräcklig kompetens, men lika mycket om att utforma arbetssätt som tillvaratar och anpassas efter verksamhetens samlade kompetens.

Vad gäller personalomsättning och avgångsdestination är trenden i huvudsak stabil över tid. I den senaste mätningen där Alingsås jämförs med övriga kommuner i Göteborgsregionen (GR) är omsättningen för förskollärare något lägre än för övriga kommuner medan barnskötare och grundskollärare har en högre omsättning.

Andelen legitimerade förskollärare liksom andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i årskurs 1-9 i såväl grundskola som anpassad grundskola är förhållandevis stabil över tid. Andelen förskollärare och lärare med pedagogisk högskoleexamen 1-9 är något högre än riket. Andelen behöriga lärare med pedagogisk högskoleexamen i anpassad grundskola är lägre än riket.

För grundskolan utgår förvaltningen i huvudsak från hur stor andel av den planerade undervisningen som skett av lärare med legitimation och behörighet i ämnet. Det är små variationer mellan åren vad gäller andelen undervisning som skett av lärare med behörighet i ämnet. Arbete med att öka andelen undervisning som sker av lärare med legitimation och behörighet i ämnet är en kontinuerlig process.

Under 2024 sker ett intensivt arbete med att anpassa personalplaneringen utifrån budget. I omställningsarbetet prioriteras behöriga och legitimerade lärare. På så sätt ökar möjligheterna att öka andelen undervisning som sker av lärare med legitimation och behörighet i ämnet. Genom att behålla behöriga och legitimerade lärare är målsättningen på sikt att öka andelen undervisning som sker av lärare med legitimation och behörighet i ämnet. Samtidigt finns det utmaningar i omställningsarbetet på kort sikt där legitimerade och behöriga lärare bara till del matchar enheternas behov. Det krävs ett arbete på medellång sikt med att förändra enheternas inre organisation för att på så sätt nå en högre andel undervisning som sker av lärare med behörighet i ämnet.

För huvudmannen totalt utgörs en tredjedel av personalen i fritidshemmet av lärare med behörighet för undervisning i fritidshemmet. Totalt har 40 procent av personalen lärarutbildning. I majoriteten av teamen har cirka hälften av personalen lärarutbildning, antingen för fritidshemmet eller i andra ämnen. Under 2023 och 2024 har ett arbete pågått med utgångspunkt i införda befattningspaletten där personal på fritidshemmet matchats mot palettens befattningar. Därutöver krävs ett fortsatt utvecklingsarbete för hur verksamheten organiseras utifrån den kompetens som finns och eftersträvas.

För att möta de utmaningar som finns i hela medarbetarresan vad gäller att rekrytera, organisera och ställa om för rätt och tillräcklig kompetens arbetar Barn- och ungdomsförvaltningen utifrån en handlingsplan med ett antal strategier och flertalet insatser som tillsammans med det kommungemensamma arbetet ska skapa bättre förutsättningar i verksamheten.

Referenser

Skolverket. (2021). Lärarprognos 2021 – uppdrag att ta fram återkommande prognoser över behovet av förskollärare och olika lärarkategorier.

Sveriges kommuner och regioner (2022) Skilda förutsättningar och lokala lösningar: kompetensförsörjning i förskola, skola och vuxenutbildning.

Handlingsplan

Barn- och ungdomsförvaltningen arbetar med att ta fram en handlingsplan för lokala tillämpningar av den kommungemensamma strategin. Den kommungemensamma strategin utgår utifrån de olika delarna i medarbetarresan. Barn- och ungdomsnämndens strategier baseras på pågående och planerade processer. Nedan redovisas förvaltningens strategier för kompetensförsörjning tillsammans med kommungemensamma processer i inom ramen för de olika områdena.

Medarbetarresan	Strategier för kompetensförsörjning	Kommungemensamma Pågående processer
Attrahera	<ul style="list-style-type: none"> Stärkt rekrytering 	<ul style="list-style-type: none"> Arbetsgivarvarumärke och platsvarumärke Värdegrund Medarbetarpolicy
Rekrytera	<ul style="list-style-type: none"> Stärkt rekrytering 	<ul style="list-style-type: none"> Kompetensbaserad rekryteringsprocess
Utveckla	<ul style="list-style-type: none"> Stärkt bemanningsstabilitet Stärkt medarbetarskap Stärkt karriärutveckling 	<ul style="list-style-type: none"> Introduktionsplan Medarbetar och chefsöverenskommelse Ledarutvecklingsprogram Medarbetarskapsutveckling Karriärutveckling
Behålla och engagera	<ul style="list-style-type: none"> Stärkt bemanningsstabilitet Stärkt medarbetarskap Stärkt karriärutveckling Stärkt systematiskt arbetsmiljöarbete 	<ul style="list-style-type: none"> Kompetensutveckling Medarbetarsamtal – 3 delar Systematiskt arbetsmiljöarbete Pulsmätning engagemang och trivsel Samverkan och arbetsplatsträffar Friskvårdserbjudande Lika rättigheter och möjligheter Årlig lönekartläggning
Omställning	<ul style="list-style-type: none"> Anpassa på enhet, behålla på helhet 	<ul style="list-style-type: none"> Avslutningssamtal Karriärväxling

För att klara rekryteringsutmaningen behövs åtgärder både på kort och lång sikt. SKR (2022) lyfter fram ökad samverkan mellan lärosäten och huvudmän, vidareutbildning av obehöriga lärare, minskning av sjukfrånvaro samt förlängning av arbetslivet som insatser för att öka antalet lärare. Behovet av lärare är dock så stort att det inte enbart räcker med att utbilda fler. Huvudmännen behöver även utveckla organisation och arbetssätt i förskola och skola. Det kan handla om ökad samverkan och arbetsspecialisering, variation av grupper och arbetssätt, fjärrundervisning, andra yrkesgrupper som kompletterar lärarna och liknande. Förvaltningen deltar aktivt i GR-gemensamma branschråd för förskola respektive grundskola. Branschråden arbetar med kompetenshöjande insatser med bland annat förslag till nya befattningar, dels för att behålla personal och dels för att locka nya grupper till verksamheterna.

I följande avsnitt beskrivs det förvaltningsspecifika arbetet som pågår inom medarbetarrensans olika delar med utgångspunkt i de strategier och insatser som initierats.

Attrahera och rekrytera

Förvaltningens arbete inom området "attrahera och rekrytera" inom medarbetarresan innefattar strategin Stärkt rekrytering. De elever som utbildar sig till barnskötare vid Alströmergymnasiet erbjuds en tillsvidareanställning i Barn- och ungdomsförvaltningen efter att de avlagt sin examen. Garantin gäller för de som påbörjar sin utbildning 2023 och tar examen 2026.

Strategi: Stärkt rekrytering

- Erbjuder anställning för nyutbildade barnskötare (från Alströmergymnasiet)
- Erbjuder föranställningskontrakt obehöriga (t.ex. VFU-studenter)
- Fortsatt dialog med lärosäten rörande utveckling av övningsförskolor, övningsskolor och VFU.

Ytterligare en insats för att knyta kompetens till verksamheten är erbjudande om föranställningskontrakt för obehöriga lärare. I huvudsak handlar det om studenter som genomgår sin universitetsutbildning och som har sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) i Alingsås kommun, men kan också röra andra obehöriga lärare som saknar legitimation. Villkoret för att bli anställd tills vidare är erhållen lärarlegitimation. I samarbete med omkringliggande lärosäten pågår dialog kring utveckling av VFU, däribland övningsskolor och övningsförskolor. Övningsförskolor och övningsskolor är enheter särskilt anpassade för mottagande av studenter som genomför sin verksamhetsförlagda utbildning och som har ett väl utvecklat kvalitetsarbete och organisation för kollegialt lärande. Från och med höstterminen 2024 kommer Ingaredsskolan, Noltorpsskolan och Nohagaskolan att vara övningsskolor.

Utveckla

Förvaltningens arbete inom området "utveckla" inom medarbetarresan innefattar tre strategier, Stärkt bemanningsstabilitet, stärkt medarbetarskap och stärkt karriärutveckling. Nedan redovisas de insatser som pågår inom ramen för dessa.

För att stärka medarbetarskapet har chefer utbildats i kommunens och Barn- och ungdomsförvaltningens ställningstagande och förutsättningar för löneöversyn. Syftet är att säkerställa en likvärdig och rättssäker hantering av medarbetares prestationsbedömning och lönesättning. För att säkerställa att Barn- och ungdomsförvaltningen lever upp till kravet på förskollärary- och lärarlegitimation vid tillsvidareanställning pågår ett arbete med att inventera tillsvidareanställda förskollärare och lärare som saknar legitimation.

Ytterligare insatser för att stärka medarbetarskapet är att inom ramen för kommunens introduktionsprogram för nyanställda arbeta för att utveckla den lokala introduktionen för all personal med fokus på mottagandet.

Ytterligare insatser inom ramen för karriärutvecklingen är att kompetensutveckling planeras och specificeras i medarbetaröverenskommelsen och utgår från varje enskild medarbetarens behov liksom enhetens och huvudmannens behov. För förskolan finns en karriärstege framtagen som visar på möjligheten till karriärutveckling.

Stärkt bemanningsstabilitet

- Pilot bemanning
- Introduktion för timanställda

Stärkt medarbetarskap

- Lokalt organiserad introduktion för all personal - fokus på mottagandet
- Utbildning av chefer "ställningstaganden och förutsättningar löneöversyn"

Stärkt karriärutveckling

- Kartläggning av behörigheter och utbildning för personal på fritidshemmen.
- Karriär- och kompetenstrappa förskola och skola
- Kompetensutveckling utifrån medarbetaröverenskommelse liksom enhetens och förvaltningens mål
- Ledarskapsutvecklingsprogram och rektorsutbildning

Karriärstege inom förskola

För att stärka karriärutvecklingen har förvaltningen i samverkan med arbetstagarorganisationerna utarbetat vilka befattningar som bör finnas i fritidshemmet och vilket uppdrag de bör ha. Kartläggningen av personal är klar och förhandling av förändrad befattning för enskilda individer är i huvudsak genomförd. Utifrån befattningspaletten arbetar förvaltningen vidare

med att identifiera möjligheter till validering, kompetensutveckling liksom jämförbar och likvärdig struktur för organisering av fritidshemmen.

Som en del i att stärka bemanningsstabiliteten har ett projekt har inletts för att öka tillgången på vikarier och minska det administrativa arbetet kring att tillsätta timvikarier. Detta sker genom att förtydliga förväntningarna i relationen mellan arbetsgivare och vikarier. Parallellt arbetar enheterna i större utsträckning via de uppbyggda beställarrutiner som finns kring vikarietillsättningen. Ökad bemanningsstabilitet skapar kontinuitet även vid bemanning med timvikarier. Projektet är genomfört i team nordväst och implementeras nu även i team södra och team norra.

Skolverket har på uppdrag av regeringen arbetat fram förslag på ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare. Syftet är att utveckla undervisningens kvalitet, stärka professionerna och att öka yrkenas attraktionskraft. Professionsprogrammet består av två huvudsakliga delar. Dels en nationell struktur för kompetensutveckling för rektorer, lärare och förskollärare, dels ett nationellt meriteringssystem för legitimerade lärare och förskollärare. Innehållet i förslaget om ett nationellt professionsprogram är utformat för att vara flexibelt och kunna utvecklas över tid med utgångspunkt i nya eller förändrade behov hos rektorer, lärare och förskollärare eller med anledning av förändringar i omvärlden.

Alingsås kommun som huvudman ska, när förändringen träder i kraft 2025, se till att legitimerade lärare och legitimerade förskollärare ges möjlighet att delta i kompetensutveckling inom det nationella professionsprogrammet som bidrar till att öka yrkesskickligheten och som kan ligga till grund för beslut om meriteringsnivåer.

Centralt för utveckling av Barn- och ungdomsnämnden verksamhet är styrning och ledning av verksamheten. För att lyckas med uppdraget att erbjuda en av Sveriges bästa utbildningar krävs en organisation där verksamhet, personal och ekonomi harmoniserar. Förutsättningarna skapas genom förvaltningens organisering och styrning samt genom ledarskap. Samtliga enhetschefer med rektorsuppdrag genomgår den lagstadgade treåriga statliga befattningsutbildningen för rektorer. För att ytterligare skapa förutsättningar för en utvecklande och tillitsbaserad styrning genomgår rektorer kurser och övrig kompetensutveckling för ett utvecklande ledarskap.

Behålla och engagera

Förvaltningens arbete inom området "behålla och engagera" inom medarbetarresan innefattar samma tre strategier som "utveckla": Stärkt bemanningsstabilitet, stärkt medarbetarskap och stärkt karriärutveckling. Nedan redovisas de insatser som pågår inom området "behålla och engagera".

Det pågår arbete med att öka grundbemanningen och därmed minska behovet av timvikarier. Arbetet utmanas av den ökade svårigheten att rekrytera och arbetet har inför 2023 intensifierats och utvecklas genom förändrat arbete med budgetering och långsiktig planering. Genom att bemanna med ordinarie personal vid frånvaro som är känd på förhand frigörs resurser till att öka grundbemanningen vilket i sin tur leder till ett minskat behov av vikarier.

Ett stort utvecklingsarbete pågår, framförallt inom förskolan, där rektor arbetar med att utveckla den inre organisationen. Det handlar om att utveckla mindre sammanhang för barnen, större arbetslag och möjlighet för rotation för personal. I detta ingår schemaläggning utifrån barns närvaro och yrkesrollers olika uppdrag för att prioritera undervisningstid då flest barn är i förskolan samt att nå en effektiv bemanning. Inom ramen för arbetet med inre organisation arbetar enheterna också med att organisera utifrån behörigheter och personals olika ansvarsområden. Inom förskolan pågår förvaltningsgemensam kompetensutveckling vad gäller kollegialt lärande för att stödja barns språkutveckling.

Inom ramen för arbete med stärkt medarbetarskap organiserar förvaltningen mentorskap under den lagstadgade introduktionsperioden, som innebär att nyexaminerade förskollärare eller lärare ska få tillgång till en mentor som ger stöd och råd under de första två åren i yrket. Vidare har arbetsgivaren nya mallar för medarbetaröverenskommelse, uppföljningssamtal och mall för lön och prestationssamtal som syftar till att stöda medarbetarskapet. Som en del i arbetet med att behålla och engagera personal har arbetsgivaren tydliggjort förhållningssätt vid lönesättning av obehöriga lärare, som stöd till lönesättande chefer.

Ett stärkt medarbetarskap är av vikt vid enheter med särskilda utmaningar vad gäller attrahera och rekrytera och ett särskilt arbete pågår i team norra. Med förstärkt rektorstjänst, kompensatoriskt riktad elevhälsa och riktade VFU-uppdrag stödjer huvudmannen teamet särskilt.

Stärkt bemanningsstabilitet

- Öka grundbemanning
- Utveckla inre organisation
- Tydliggöra tjänstefördelningsprocess
- Schemaläggning utifrån barns närvaro och yrkesrollers olika uppdrag i förskola och fritidshem
- Organisering och schemaläggning utifrån förskollärares och lärares olika behörigheter.
- Organisera utifrån behörigheter och ansvar i samtliga verksamheter.

Stärkt medarbetarskap

- Mentorskap under den lagstadgade introduktionsperioden
- Arbete efter ny mall medarbetaröverenskommelse, uppföljningssamtal. och lön och prestationssamtal.
- Tydliggöra arbetsgivarens förhållningssätt vid lönesättning av obehöriga lärare som stöd till lönesättande chefer.
- Bemanning utifrån ett geografiskt perspektiv

Stärkt karriärutveckling

- Genomföra en genomlysning av yrkesgrupper och befattningar i samtliga verksamheter.
- Införa kompletterande befattningar
- Samarbeta campus och universitet

Stärkt systematiskt arbetsmiljöarbete

- Införandet pulsmätningar - mätning engagemang och trivsel
- Genomförande av samtliga SAM-aktiviteter, enligt årshjulet
- Kartläggning av samvariation sjuktal och andra faktorer i förskolan

Som ett led i att stärka karriärutvecklingen pågår en genomlysning av yrkesgrupper och befattningar i samtliga verksamheter. Ytterligare utvecklingsarbeten pågår vad gäller exempelvis införandet kompletterande befattningar i grundskola och anpassad grundskola, såsom studiepedagog och lärarassistent. Ytterligare arbete pågår vad gäller samarbete med campus Alingsås och universitet i olika frågor kopplat till intern kompetensutveckling, handledning och vidareutbildning.

Ett systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) i hela förvaltningen är avgörande för att behålla och engagera medarbetare. Insatser för att utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet pågår kontinuerligt. Åtgärder för att förbättra arbetsmiljön och minska sjukfrånvaron vidtas på alla nivåer i organisationen. I det förvaltningsövergripande arbetet är fokus på stöd- och utbildningsinsatser inom arbetsmiljöområdet, primärt för chefer. I arbetet ingår också fortsatt utveckling av samverkansarbetet lokalt på respektive enhet.

För att utreda de förhållandevis höga sjuktalen inom förskolan har en särskild kartläggning genomförts för att följa upp sjukfrånvaron bland personal i förskola. Kartläggningen visar att de enheter som har lägre genomsnittlig sysselsättningsgrad och/eller en större andel deltidanställda har högre sjuktal. Förvaltningen konstaterar att de enheter som har utvecklat tydliga arbetsorganisationer med tydlig ansvars- och rollfördelning har lägre sjuktal. Genom att tydliggöra roller och ansvar blir verksamheten mer strukturerad och utgår från gemensamma ramar för ansvar och roller i det dagliga arbetet.

Omställning

I takt med kontinuerligt ökade krav på effektivisering och kommunens utmaningar i att möta välfärdens kompetensförsörjning krävs också strategiska ställningstaganden i fråga om omställning. Barn- och ungdomsförvaltningens verksamheter är personalintensiva och baseras i huvudsak på barn- och elevantal vilket innebär att verksamheternas behov och förutsättningar ändras över tid. I fråga om att tillse rätt och tillräcklig kompetens är det därför avgörande att omställning sker så att kompetens kan nyttjas i andra delar av verksamheten där den efterfrågas.

Behålla på helhet, anpassa på enhet

- Översyn befattningar och förstärkt arbete vid omställningsprocesser
- Undersöka möjlighet för validering utbildad personal

Datum: 2024-05-20
Handläggare: Karin Berg
Diariernr: 2024.163 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Kompetensförsörjning Personal och behörigheter 2024

Ärendebeskrivning

Förskola och skola liksom hela förvaltningen behöver formas och utvecklas så att alla barn och elever möter personal med rätt kompetens. Det är en fråga om kompetensförsörjning vilket kräver långsiktig och strategisk planering. Alingsås kommun har tagit fram en kommungemensam strategi för kompetensförsörjning som beskriver den kommungemensamma processen. I detta ärende redovisas av aktuella nyckeltal och indikatorer liksom förvaltningens handlingsplan för kompetensförsörjningen.

Förvaltningens yttrande

Kompetensförsörjning handlar om att attrahera rätt medarbetare, rekrytera dessa genom en effektiv process, skapa möjligheter för utveckling på kort och lång sikt, behålla och engagera rätt medarbetare genom att vara en attraktiv arbetsplats samt att göra omställningen i slutet av en anställning på ett professionellt sätt.

Frågan om rätt kompetens är definierad i skollag och övriga styrdokument som reglerar verksamheten i förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem. Läroplan för förskolan anger tydligt förskollärares ansvar för att undervisningen bedrivs i enlighet med målen i läroplanen. I läroplanen beskrivs också hur övrig personal i förskolan har ett uppdrag att främja barns utveckling och lärande. För skolan är det ett krav att undervisningen sker av legitimerade lärare med behörighet i det ämne som de undervisar i. Motsvarande förväntan finns rörande undervisning i fritidshemmet där lärare med behörighet för undervisning i fritidshemmet ansvarar för undervisningen.

Viss kompetens är således reglerad samtidigt som verksamheten i både förskola och skola behöver organiseras med personal så att barns och elevers omsorgsbehov kan tillgodoses. Det rör såväl generell tillsyn och omsorg som specifika krav där det rör sig om extraordinära medicinska insatser till exempel. För de delar av verksamheten där kompetens inte regleras i nationella styrdokument är Barn- och ungdomsförvaltningens inriktning att alla som arbetar i förskola eller skola har utbildning för arbete med barn och unga.

Tillräcklig kompetens är i huvudsak en fråga om organisering, dels för att möta upp skollagens krav på olika professioners ansvar och dels för att barns- och elevers utbildning ska ske i ett helhetsperspektiv. Frågan om kompetensförsörjning innebär också arbete med hur vi kompenserar och organiserar när det inte finns tillgång till rätt kompetens.

Nyckeltal

Vad gäller personalomsättning och avgångsdestination är trenden i huvudsak stabil över tid. I den senaste mätningen där Alingsås jämförs med övriga kommuner i Göteborgsregionen (GR) är omsättningen för förskollärare något lägre än övriga men barnskötare och grundskollärare högre.

Vad gäller personalomsättning och avgångsdestination är trenden i huvudsak stabil över tid. I den senaste mätningen där Alingsås jämförs med övriga kommuner i Göteborgsregionen

(GR) är omsättningen för förskollärare något lägre än för övriga kommuner medan barnskötare och grundskollärare har en högre omsättning.

Andelen legitimerade förskollärare liksom andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i årskurs 1-9 i såväl grundskola som anpassad grundskola är förhållandevis stabil över tid. Andelen förskollärare och lärare med pedagogisk högskoleexamen 1-9 är något högre än riket. Andelen behöriga lärare med pedagogisk högskoleexamen i anpassad grundskola är lägre än riket.

För grundskolan utgår förvaltningen i från hur stor andel av den planerade undervisningen som skett av lärare med legitimation och behörighet i ämnet. Det är små variationer mellan åren vad gäller andelen undervisning som skett av lärare med behörighet i ämnet. Arbete med att öka andelen undervisning som sker av lärare med legitimation och behörighet i ämnet är en kontinuerlig process.

Under 2024 sker ett intensivt arbete med att anpassa personalplaneringen utifrån budget. I omställningsarbetet prioriteras behöriga och legitimerade lärare. På så sätt ökar möjligheterna att öka andelen undervisning som sker av lärare med legitimation och behörighet i ämnet. Genom att behålla behöriga och legitimerade lärare är målet på sikt att öka andelen undervisning som sker av lärare med legitimation och behörighet i ämnet. Samtidigt finns det utmaningar i omställningsarbetet på kort sikt där legitimerade och behöriga lärare bara till del matchar enheternas behov. Det krävs ett arbete på medellång sikt med att förändra enheternas inre organisation för att på så sätt nå en högre andel undervisning som sker av lärare med behörighet i ämnet.

För huvudmannen totalt utgörs en tredjedel av personalen i fritidshemmet av lärare med behörighet för undervisning i fritidshemmet. Totalt har 40 procent av personalen lärarutbildning. I majoriteten av teamen har cirka hälften av personalen lärarutbildning, antingen för fritidshemmet eller i andra ämnen.

För att möta de utmaningar som finns i hela medarbetarresan vad gäller att rekrytera, organisera och ställa om för rätt och tillräcklig kompetens arbetar Barn- och ungdomsförvaltningen utifrån en handlingsplan med ett antal strategier och flertalet insatser som tillsammans med det kommungemensamma arbetet ska skapa bättre förutsättningar i verksamheten. Redovisning av arbete utifrån handlingsplanen, liksom fördjupning av nyckeltal rörande kompetensförsörjning beskrivs i bilaga till ärendet.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga kostnader.

Förslag till beslut

Redovisningen godkänns.

Helena Balte
Förvaltningschef
Godkännare tjänsteskrivelse, 2024-05-20

Karin Berg
Verksamhetsutvecklare
Helena Balte,

Personaltäthet i förskola, skola och fritidshem 2024

5

2024.164 BUN

2024-05-28

§ 31 2024.164 BUN

Personaltäthet i förskola, skola och fritidshem 2024

Ärendebeskrivning

Barn- och ungdomsförvaltningen mäter personaltäthet i kommunal och fristående förskole- och fritidshemsverksamhet samt skolverksamhet. Nämnden delges en rapport som innehåller olika mått för personaltäthet på kommunnivå, för både kommunal och fristående verksamhet. Mätningen sker en gång per år och mättillfället är 15 oktober.

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har den 20 maj 2024 lämnat följande yttrande:

Alingsås modell för personaltäthet bygger på grundbemanning. Grundbemanningen består av antal årsarbetare, som arbetar med barn på enheten. Till ärendet bifogas en rapport som innehåller olika mått för personaltäthet på kommunnivå, för både kommunal och fristående verksamhet.

Förvaltningen ser en utmaning i att mäta statistik för personaltäthet utan att ta hänsyn till de olika kompetenserna som personalen har, det då personaltäthet inte har samma tydliga samband med undervisningens kvalitet som utbildad och behörig personal.

Förskola

Förvaltningen kan konstatera att grundbemanningen ökat med 10 heltidstjänster sedan 2022. Förvaltningen konstaterar att personaltätheten har en motsvarande nivå 2023 jämfört med året innan. Antal barn per årsarbetare var 2022, 5,2 och var 5,1 barn per årsarbetare för kommunal verksamhet 2023. Fristående verksamhet har en högre personaltäthet år 2023, 5,2 barn per årsarbetare mot 5,5 2022. Förvaltningen ser även att kommunal förskola har högre personaltäthet - lärare med förskollärlärolegitimation jämfört med enskilda verksamheter.

Jämfört med GR och riket har Alingsås kommun en högre andel anställda heltidstjänster med förskollärlärolegitimation, trots det påvisar statistiken från KOLADA att Alingsås kommun har en lägre personalkostnad än bland annat GR och riket men högre än liknande kommuner.

Andelen barn i ålder 1-3 år ökar 2023 för de enskilda verksamheterna till 56% men sjunker i de kommunala verksamheterna till 51%.

Förvaltningen kan konstatera att den faktiska beläggningen av barnens planerade schema ligger kvar 89%. Det innebär att barnens faktiska volymtimmar på förskolan i stor utsträckning fortsatt motsvarar barnens planerade volymtimmar på förskolan.

Grundskola

Förvaltningen kan konstatera att grundbemanningen ökat med 9 heltidstjänster sedan 2022. Personaltätheten är 13,5 elever per lärare för enskild verksamhet och 12,3 för kommunal verksamhet årskurs 1-9.

2024-05-28

Jämfört med riket ligger Alingsås kommun över rikssnittet för antal elever per årsarbetare i F-9. Rikssnittet är 12 elever per årsarbetare och Alingsås ligger på 12,6 elever per årsarbetare.

Antal elever per lärare med ped. Högskoleexamen för åk 1-9 har minskat med 0,2 och ligger på en nivå av 14 elever. Jämfört med enskild verksamhet i kommunen där antalet elever per lärare med ped. Högskoleexamen för åk 1-9 är 17,8 elever.

Fritidshem

Förvaltningen konstaterar att grundbemanningen ökat med 4 heltidstjänster i kommunala fritidshem.

Förvaltningen konstaterar att personaltätheten är på motsvarande nivå, där personaltätheten var 21,6 2022 och motsvarande siffra för 2023 är 21,4 elever per årsarbetare i kommunal verksamhet. För enskild verksamhet har personaltätheten minskat, 25,2 elever per årsarbetare till 37 elever per årsarbetare. De enskilda fritidshemmen har dubbelt så många elever per årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen som de kommunala fritidshemmen. 67 elever per årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen i kommunal verksamhet mot 133 i enskild.

Andelen elever som har fritids har minskat de senaste åren, men 2023 ökade antalet elever igen till 61% av de elever som går i F-6 i kommunal verksamhet. För de fristående verksamheterna är motsvarande siffra av andelen elever med fritidsverksamhet 63%. Förvaltningen ser en positiv utveckling i den faktiska beläggningen av barnens planerade schema på kommunal fritidsverksamhet som ökat till 71% 2023. Det innebär att elevernas faktiska volymtimmar i större utsträckning motsvarar elevernas planerade volymtimmar på fritidshemmen.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut: Redovisningen godkänns

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Personaltäthet i förskola, skola och fritidshem 2024
- Bilaga Personaltäthet i förskola, skola och fritidshem 2024

Personaltäthet 2024

Förskola, grundskola och
fritidshem

Innehållsförteckning

Personaltäthet förskola.....	3
Grundbemanning.....	3
Barnantal och årsarbetare	4
Volymtimmar	6
Personaltäthet grundskola	9
Grundbemanning.....	9
Elevantal och personal	10
Personaltäthet fritidshem	12
Grundbemanning.....	12
Elevantal och årsarbetare.....	13
Volymtimmar	14

Personaltätthet förskola

Barn- och ungdomsförvaltningen mäter personaltätthet i kommunal och fristående förskole- och fritidshemsverksamhet samt skolverksamhet. I den här delen av rapporten redovisas olika mått för personaltätthet på kommunnivå, för både kommunal och fristående förskoleverksamhet. Mätning sker en gång per år och avser data från SCB-mätningen, den 15 oktober föregående år. Vittra vid Gerdskan har rapporterat in fel antal årsarbetare till SCB. I diagrammen är de röda siffrorna från SCB:s underlag där förvaltningen ej kunnat justera manuellt, övriga är justerade manuellt genom att vi mottagit rätt antal årsarbetare från dem.

Grundbemanning

Personaltätthet är ett nyckeltal som visar på förhållandet mellan hur många barn i förskolan det går på varje årsarbetare. I nyckeltalet personaltätthet är det antalet inskrivna barn i kommunens förskolor dividerat med antalet årsarbetare. Grundbemanning/årsarbetare är antalet anställda heltidstjänster som arbetar med barn (exkl. städ- och kökspersonal) omräknat till heltidstjänster utifrån tjänstgöringsgraden.

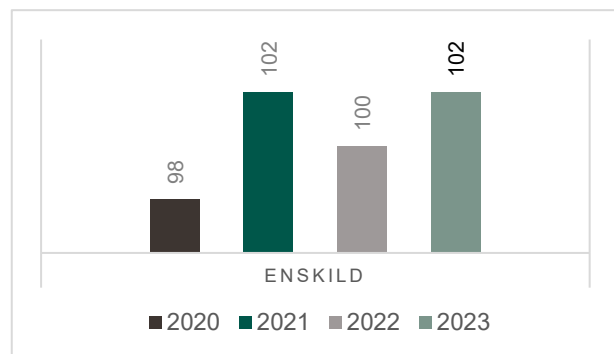
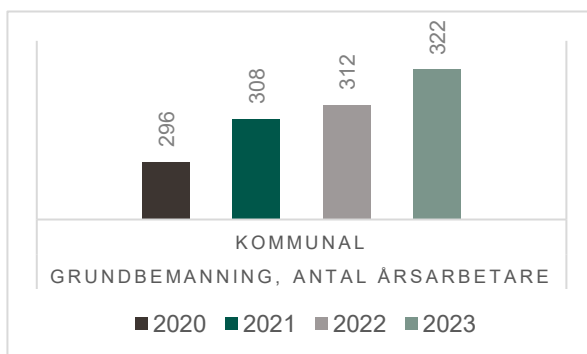
Exempel:

- 10 personer arbetar på förskolan Lingonet
- 6 av 10 arbetar heltid, 100% = 1,00 tjänst vardera
- 3 av 10 arbetar deltid 50%, = 0,5 tjänst vardera
- 1 av 10 arbetar deltid 80%, = 0,8 tjänst

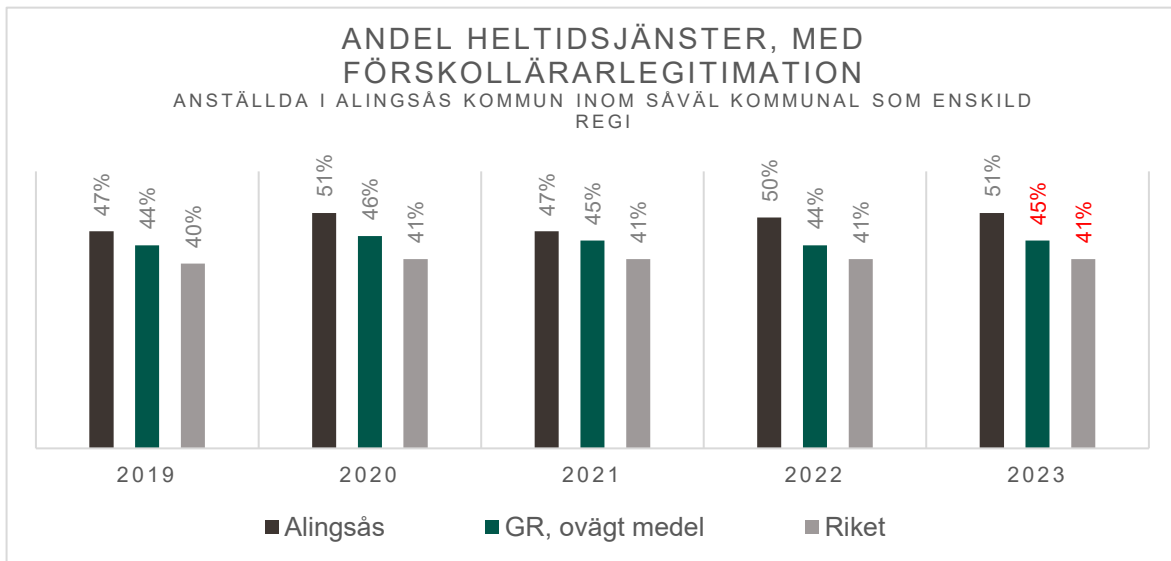
Det innebär följande för grundbemanningen, omräknat i heltidstjänster;

- 6 gånger 1,0 = 6 heltidstjänster
- 3 gånger 0,5 = 1,5 heltidstjänster
- 1 gånger 0,8 = 0,8 heltidstjänster

Grundbemanning för Lingonet = 8,3 heltidstjänster.

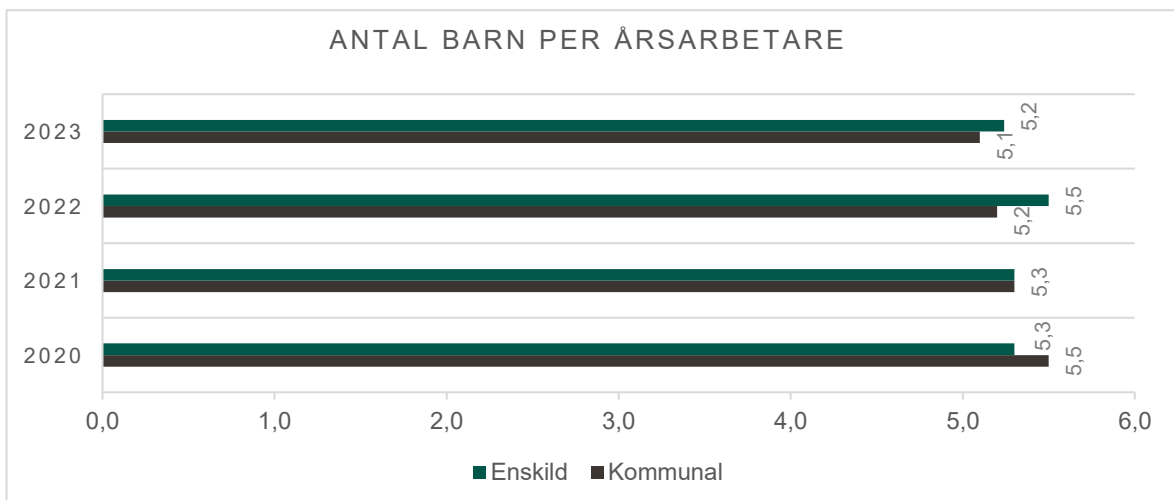
Grundbemanningen har ökat inom de kommunala verksamheterna medan nivån är stabil för de enskilda verksamheterna 2020-2023.

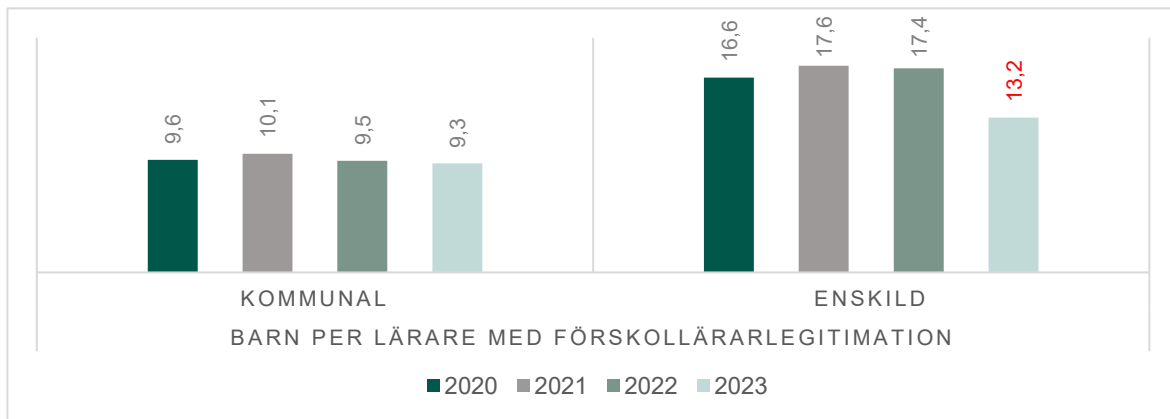
Av de pedagoger som är anställda på heltidstjänster inom förskola är det 51% som har förskolläraryrkelegitimation i Alingsås kommun¹ inom såväl kommunal som enskild regi. Förvaltningen konstaterar att Alingsås kommun har en högre andel legitimerade förskollärare jämfört med både GR och riket totalt. Personalkostnaden i Alingsås är lägre än riket och GR men högre än liknande kommuner. Kostnaden har ökat mindre än riket, GR och liknande kommuner mellan 2021 och 2022.

Barnantal och årsarbetare

I barn- och ungdomsförvaltningens kommunala förskoleverksamhet har personaltätheten blivit något tätare de senaste fyra åren, från att år 2020 vara på 5,5 barn per årsarbetare till 5,1 barn per årsarbetare 2023. De enskilda verksamheternas mätning för personaltäthet visar en minskning med 0,3 procentenheter från hösten 2022, till en personaltäthet på 5,2 barn. (oviktat medel).

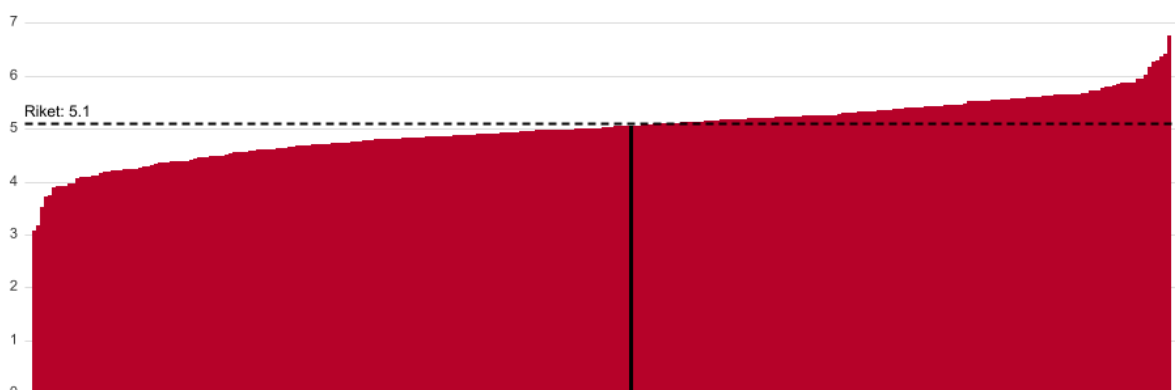
¹Statistik för Alingsås är omräknat utifrån nytt underlag medan statistiken för GR och Riket är från Kolada.

Antal barn per lärare med förskollärarlegitimation i förskolan har minskat något sedan 2021 för både kommunal och enskild regi. För enskild regi är resultatet för 2023 rödmarkerat då underlaget är hämtat från Kolada och förvaltningen har inte fått nytt underlag gällande antal lärare med förskollärarlegitimation från Vittra vid Gerdskan. Resultatet är därför inte tillförlitligt för enskild regi i år.

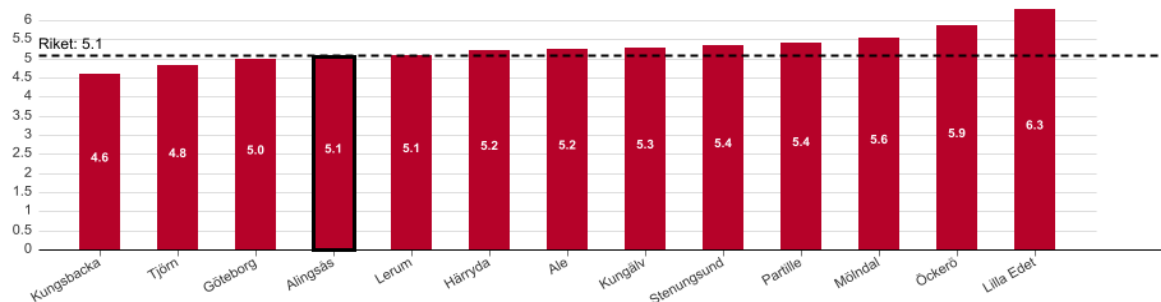
Nedan jämförelse är alla kommuner i Sverige och det svarta strecket representerar Alingsås kommunala förskolor. Förvaltningen konstaterar att Alingsås kommun ligger på riksnittet avseende antal barn per årsarbetare.

Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, kommunal regi, antal - (Alingsås Värde: 5.1, År: 2023)

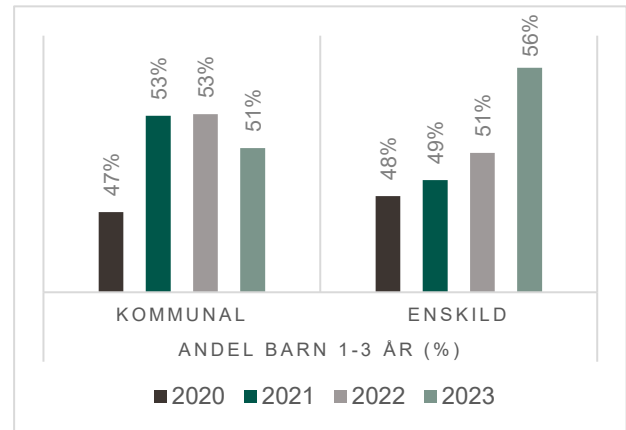
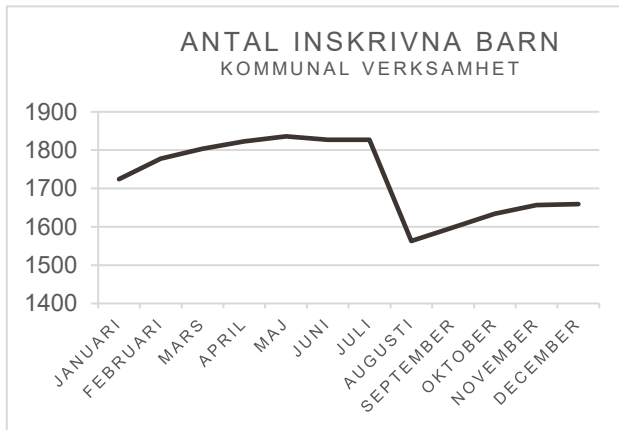

Vid en jämförelse av göteborgsregionens medlemskommuner ligger Alingsås kommun i topp fyra gällande personaltätheten i kommunala förskolor.

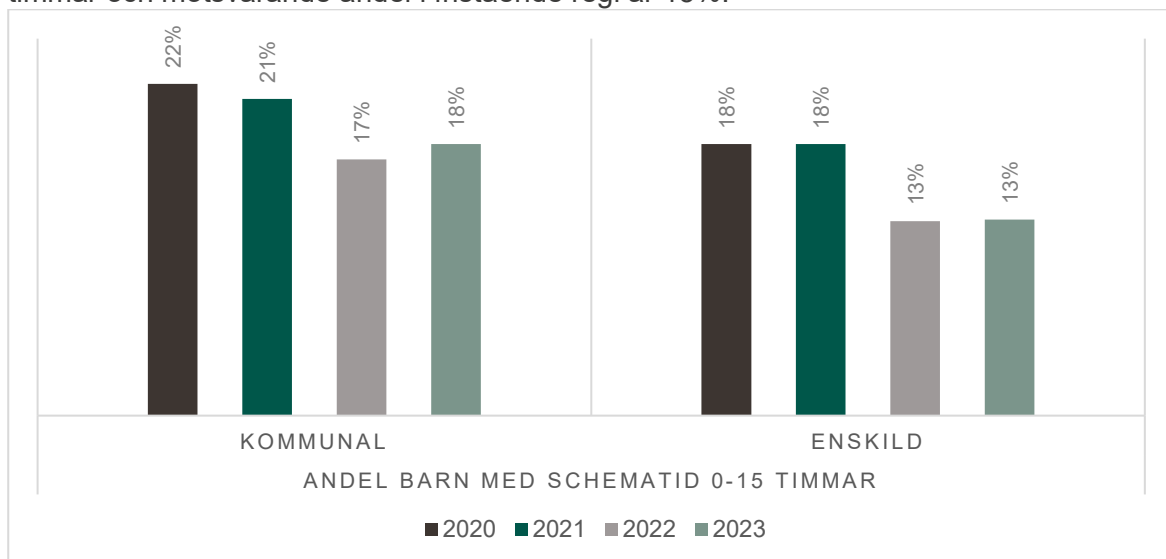
Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, kommunal regi, antal - (Alingsås Värde: 5.1, År: 2023)

Barnantalet skiftar under året och det är en högre andel barn under våren jämfört med under hösten, men för varje år har antalet inskrivna barn ökat med ett fåtal barn. Vid mätningen i oktober 2023 ligger andelen barn i ålder 1-3 år för kommunala förskolor på 51% och andelen barn i ålder 1-3 år på enskild förskola, 56%.

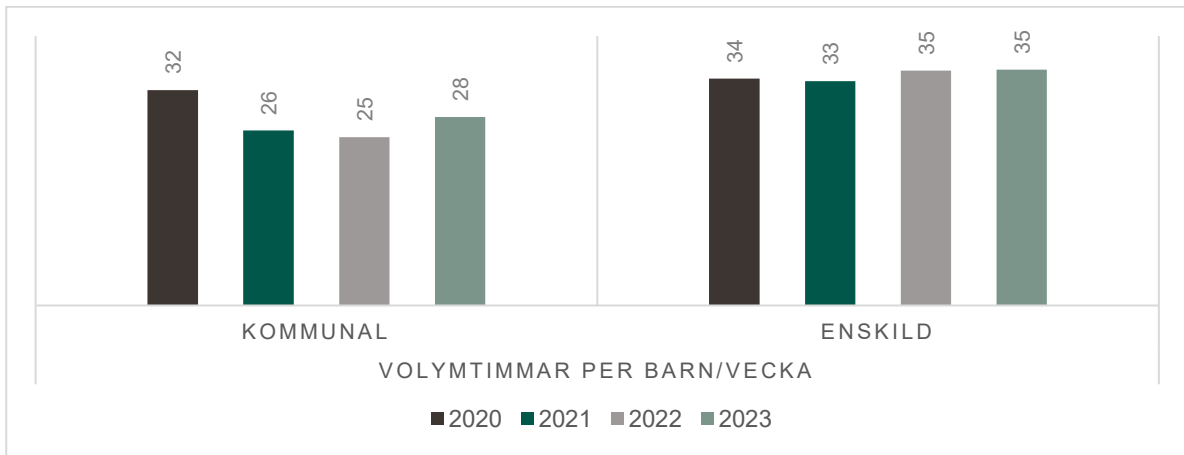
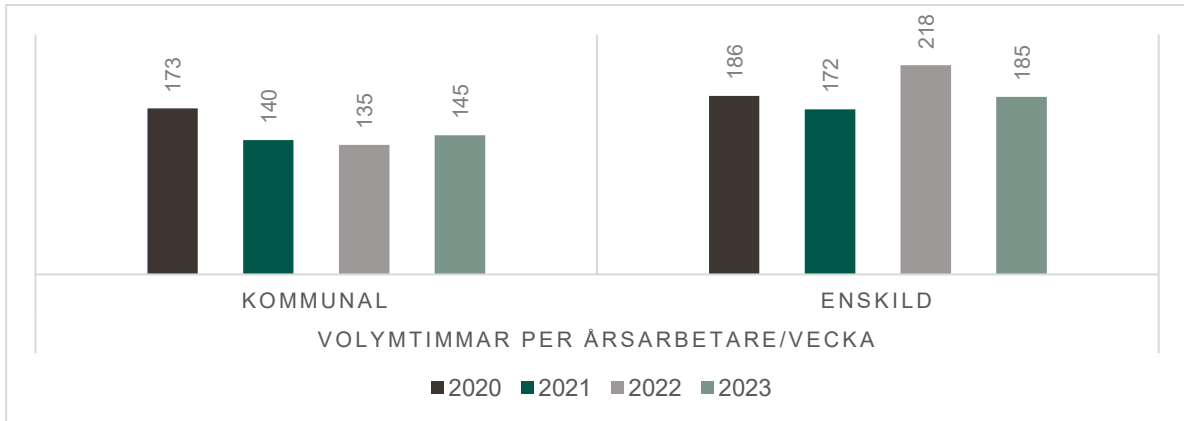
Andelen barn med schema på mellan 0–15 timmar är under 20% även om det skett en liten ökning mot föregående år. Det är 18% i kommunal regi som har ett schema upp till och med 15 timmar och motsvarande andel i fristående regi är 13%.

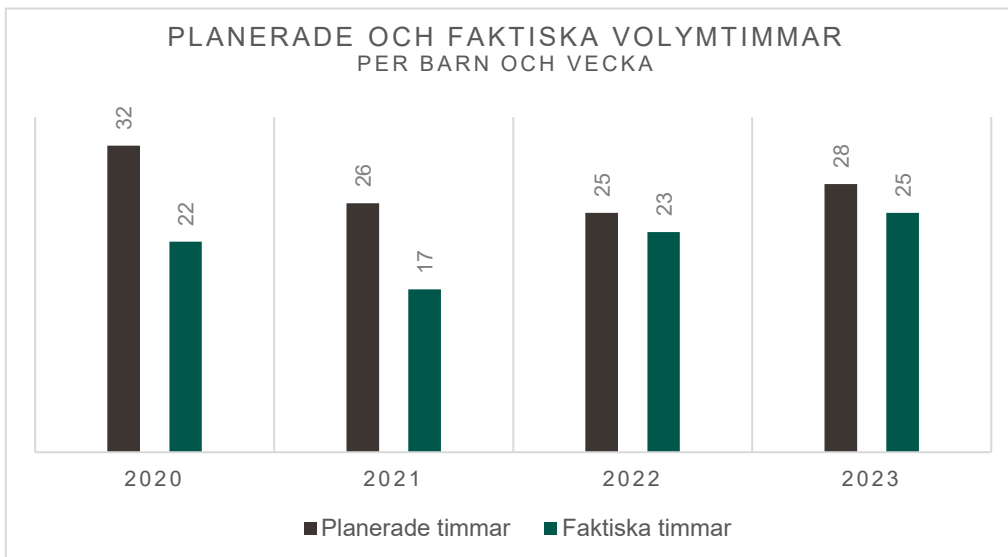
Volymtimmar

Volymtimmar visar måttet på den genomsnittliga planerade schematiden per barn eller årsarbetare per vecka. Volymtimmar per barn är den totala schemalagda tiden för barnen på förskolan dividerat med antalet barn. Volymtimmar per årsarbetare är den totala schemalagda tiden på förskolan för barnen dividerat med antalet årsarbetare (grundbemanningen).

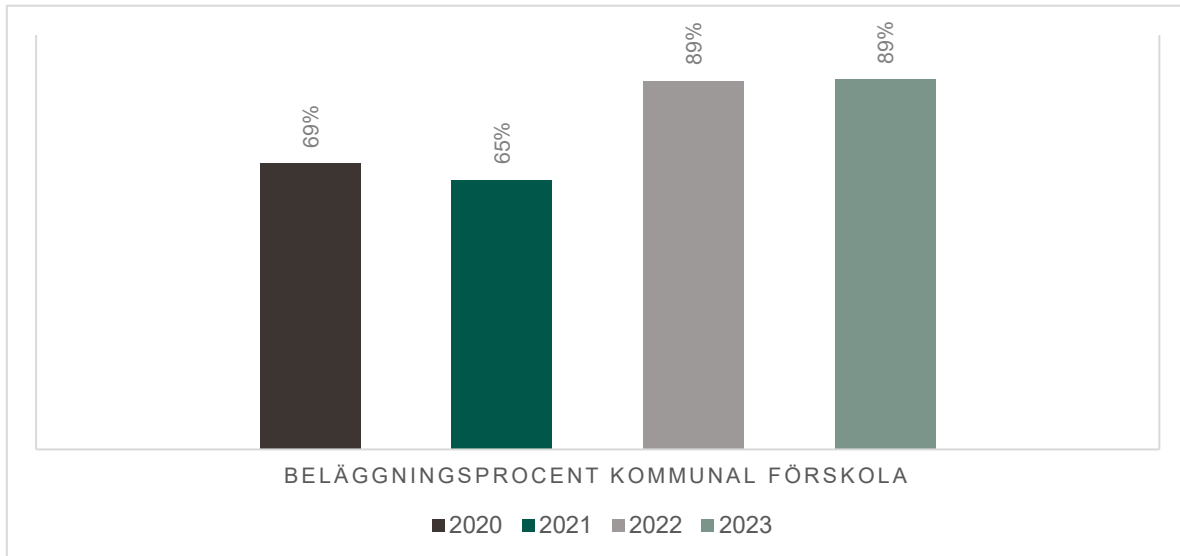

Förvaltningen konstaterar en positiv utveckling av att den planerade volymtimmen i hög utsträckning motsvarar den faktiska volymtimmen de senaste tre åren. Motsvarande utveckling syns när förvaltningen ser på volymtimmar per årsarbetare.

Relationen mellan planerad och faktisk volymtimme kan endast mätas inom kommunal verksamhet då mätdata inte finns från de enskilda verksamheterna. Det förvaltningen ser är samma beläggning av de faktiska timmarna mot förgående år, vilket innebär att barnen i stor utsträckning är på förskolan de timmar som det är planerat för. Det innebär en god förutsättning för planering av personalbemanningen då förskolorna har bättre vetskap om vilka tider barnen kommer vara på plats ju närmare 100% värdet blir.

Personaltäthet grundskola

Grundbemanning

I den här delen av rapporten redovisas olika mått för personaltäthet på kommunnivå, för både kommunal och enskild grundskola. Mätningen sker en gång per år och avser SCB-mätningen från 15 oktober föregående år. Det är andra året mätningen för skola är inkluderad i den här rapporten.

Exempel

8 personer arbetar som lärare på A-skolan

- 2 av 8 arbetar heltid = 1,00 tjänst.
- 3 av 8 arbetar deltid 25 % = 0,25 tjänst
- 3 av 8 arbetar deltid 75% = 0,75 tjänst

$$2 \times 1,0 = 2,0 \text{ tjänster}$$

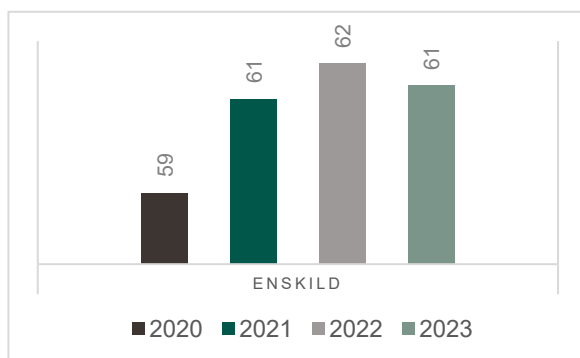
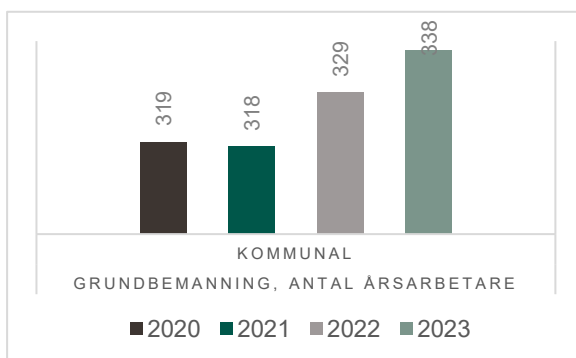
$$3 \times 0,25 = 0,75 \text{ tjänster}$$

$$3 \times 0,75 = 2,25 \text{ tjänster}$$

Grundbemanning för A-skolan = 5,0 heltidstjänster.

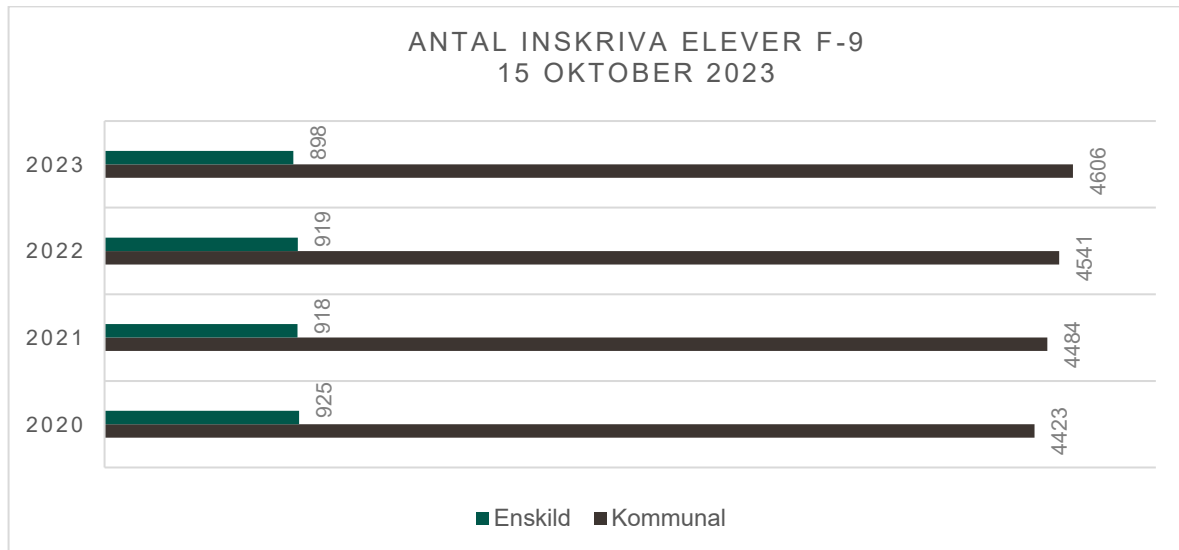
I grundbemanningen ingår inte korttidsanställda (vikarier/anställda kortare tid än 1 månad), personal som enbart undervisar inom uppdragsutbildning, ungdomskonsulenter eller elevassistenter. Det är både behörig som obehörig lärare som är inräknade i grundbemanningen.

Grundbemanningen har ökat för kommunal verksamhet men gått ner med en årsarbetare för och enskild verksamhet. Utvecklingen från 2022 till 2023 visar att förvaltningens arbete med att öka grundbemanningen har önskad effekt.

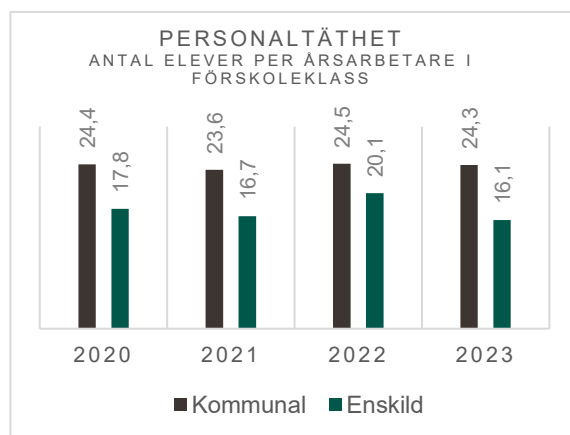
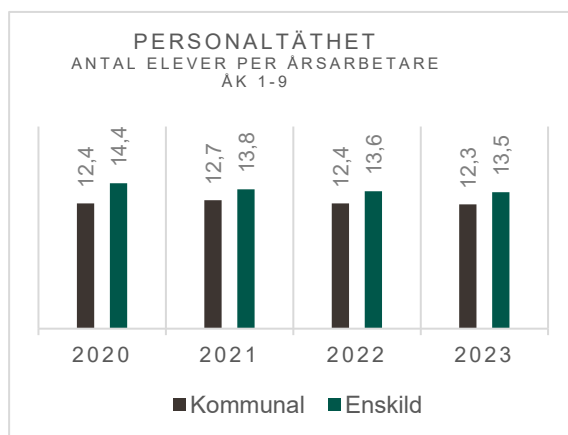

Elevantal och personal

Den kommunala verksamheten tar emot alla elever som ansöker om skolplacering medan de fristående verksamheterna har möjlighet att säga nej när de bedömer att de inte kan ta emot fler elever. Vilket delvis synliggörs i tabellen över antalet inskrivna elever. Alingsås kommun är även en inflyttningskommun vilket gör att elevantalet ökat och kommer att öka. Av de folkbokförda eleverna i kommunen är 85% inskrivna i den kommunala verksamheten.

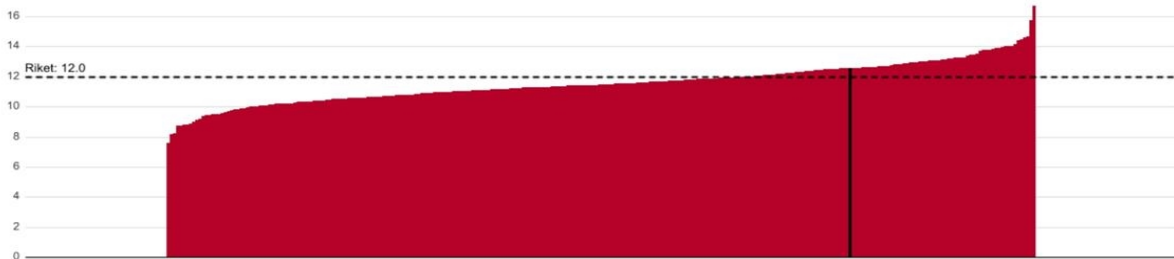

Förvaltningen kan konstatera att personaltätheten är stabil de senaste fyra åren för årskurs 1-9 samt förskoleklass.

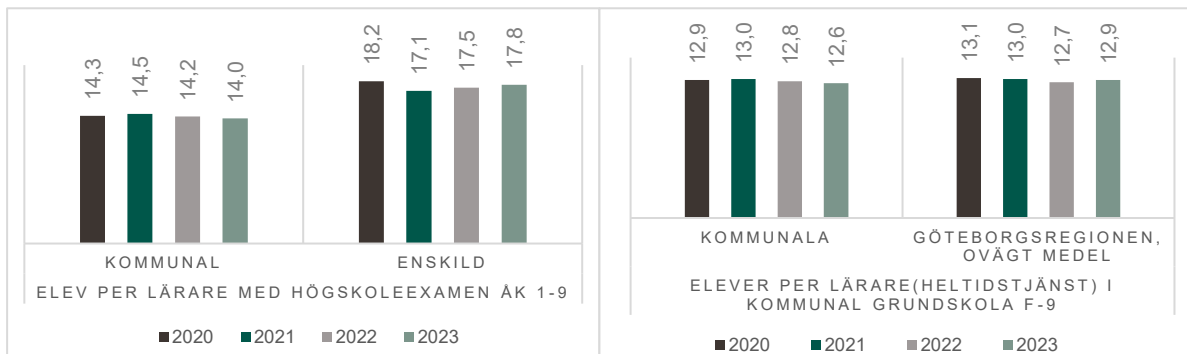

Alingsås kommun ligger över riksnittet för antal elever per årsarbetare i F-9. Riksnittet är 12 elever per årsarbetare medan det i Alingsås är 12,6 elever per årsarbetare.

Elever/lärare (heltidstjänst) i kommunal grundskola F-9, antal (-2023) - (Alingsås Värde: 12.6, År: 2023)

Personaltätheten för lärare med pedagogisk högskoleexamen har ökat något för kommunal grundskola medan den minskat för något för enskild grundskola. Jämfört med Göteborgsregionen har Alingsås kommun en högre personaltäthet i år gällande årsarbetande lärare (både med och utan pedagogisk högskoleexamen).

Personaltäthet fritidshem

Grundbemanning

Barn- och ungdomsförvaltningen mäter personaltäthet i kommunal och fristående förskole- och fritidshemsverksamhet samt skolverksamhet. I den här delen av rapporten redovisas olika mått för personaltäthet på kommunnivå, för både kommunal och fristående fritidshemsverksamhet. Mätningen sker en gång per år och avser SCB-mätningen från 15 oktober föregående år.

Exempel

Grundbemanningen består av antal anställda som arbetar med elever (exklusive städ-och kökspersonal) omräknat till heltidstjänster med hjälp av tjänstgöringsgraden.

- 5 personer arbetar på fritidshemmet Blåbäret
- 3 av 5 arbetar heltid, 1,00 tjänst.
- 2 av 5 arbetar deltid 25 % endast på fritidshemmet, 0,25 tjänst

En anställning på ett fritidshem motsvarar inte en heltid då verksamheten endast är öppet före- och efter skolans tider. Det innebär att personal som är heltidsanställda även har del av tjänst på grundskola. Fritidshemmet Blåbäret har öppet följande tider:

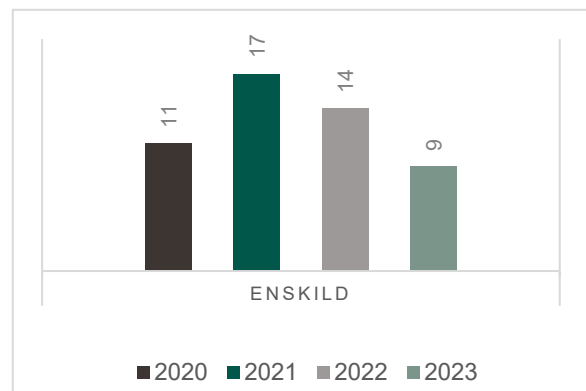
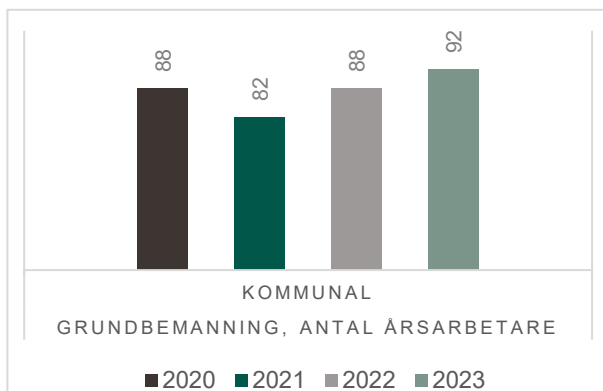
06:00-08:00
13:00-18:00

De 3 som arbetar heltid är på fritidshemmet mellan 13:00-18:00 = 5 h
De 2 som arbetar 25% öppnar och är på fritidshemmet mellan 06:00-08:00 = 2 h
Det innebär följande för grundbemanningen, omräknat i heltidstjänster:

- 3 gånger (5h av 8h = 0,625) = 1,875 heltidstjänster
- 2 gånger 0,25 = 0,5 heltidstjänster

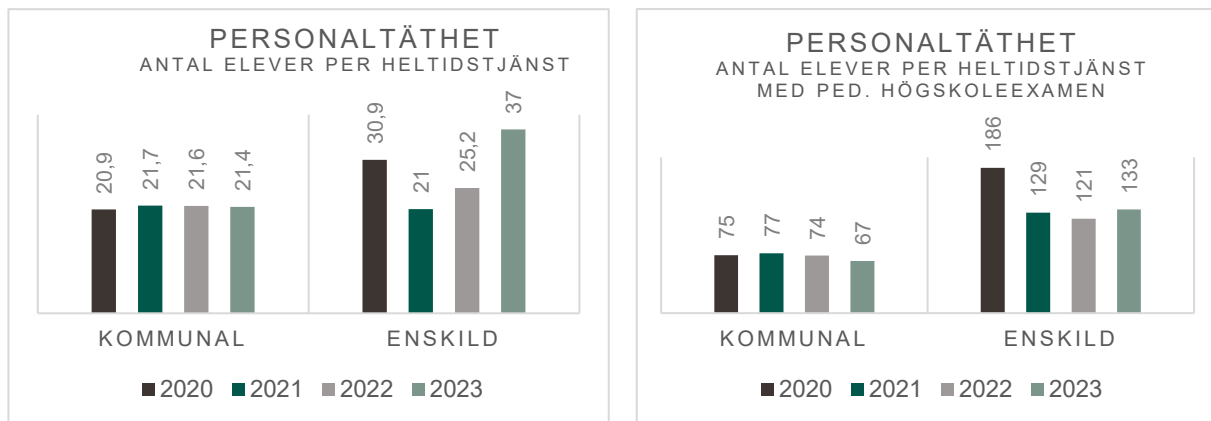
Grundbemanning för fritidshemmet Blåbäret = 2,375 heltidstjänster.

Grundbemanningen har gått ner för de fristående verksamheterna under 2023 medan den ökat för de kommunala verksamheterna.

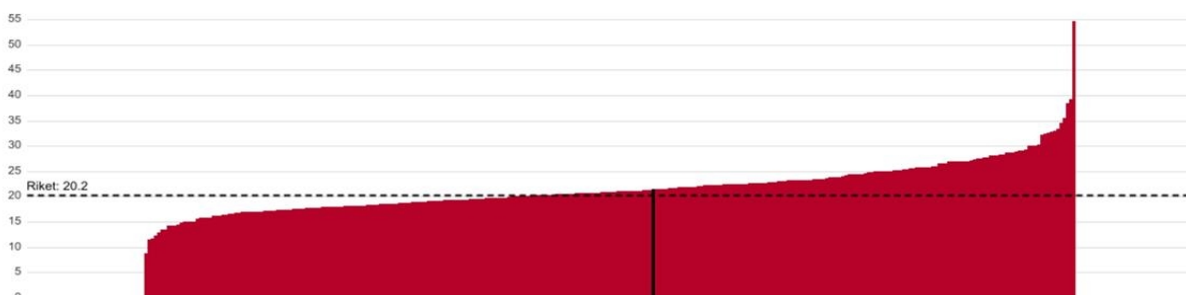
Elevantal och årsarbetare

Förvaltningen ser att antalet elever per årsarbetare (heltidstjänst) har ökat något för de kommunala fritidshemmen medan den minskat för de enskilda. Förvaltningen ser att antal elever per årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen som arbetar på fritidshem har en större spridning mellan kommunala och enskilda fritidshem. De enskilda fritidshemmen har dubbelt så många elever per årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen som de kommunala fritidshemmen.

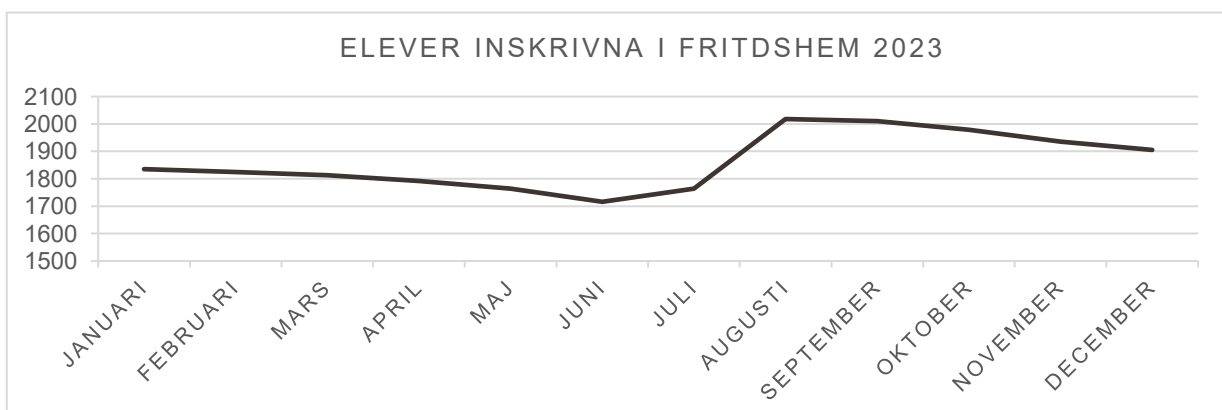

Vid en jämförelse med alla kommunala fritidshem i Sverige ligger Alingsås kommun strax över rikets medelvärde som är 20.2 elever per årsarbetare (heltidstjänst).

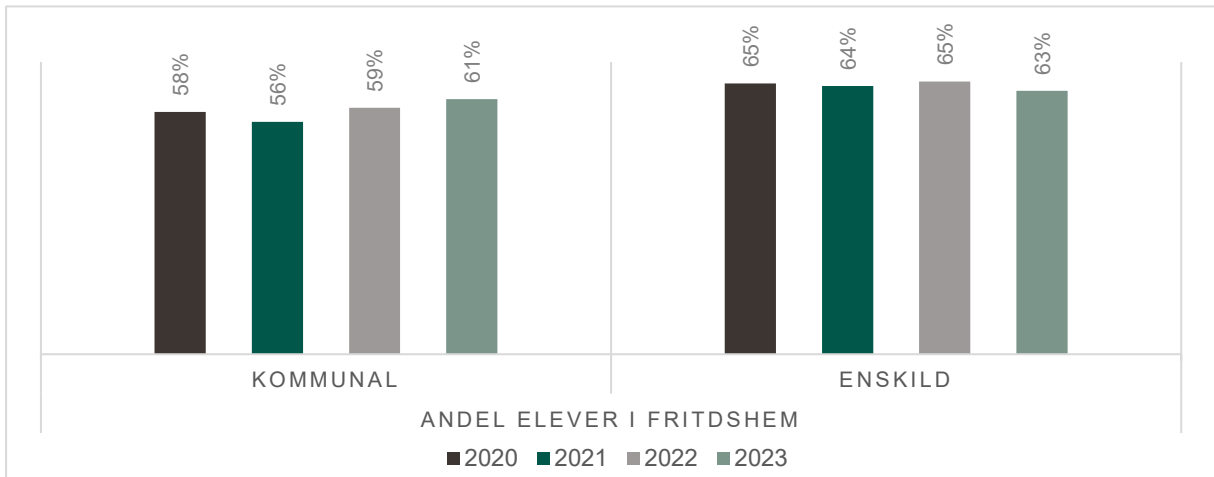
Elever/anställd (heltidstjänst) i kommunal fritidshem, antal - (Alingsås Värde: 21.4, År: 2023)

Det är en positiv ökning av antal elever som är inskrivna i den kommunala fritidshemsverksamheten under 2023 jämfört med 2022. För de enskilda fritidshemmen har antalet elever gått ner under 2023. Antalet elever på fritidshem skiftar under året och det är ett högre antal elever på fritidshem under hösten jämfört med vårterminen.

I tabellen nedanför syns andelen elever i F-6 som har fritidshem över en fyra års period. Generellt har andelen elever på både kommunal och fristående fritidsverksamhet minskat tidigare år men 2022 ser förvaltningen en positiv förändring där antalet elever ökar igen för de kommunala fritidshemmen.

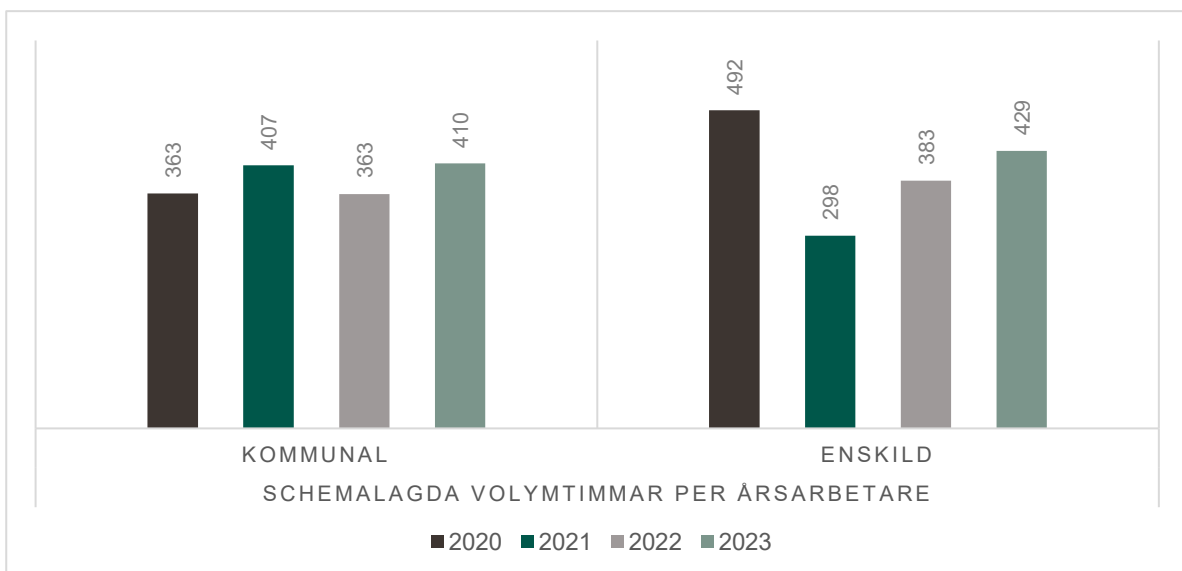

Volymtimmar

Volymtimmar visar den genomsnittliga volymtimmen per elev eller årsarbetare per vecka.

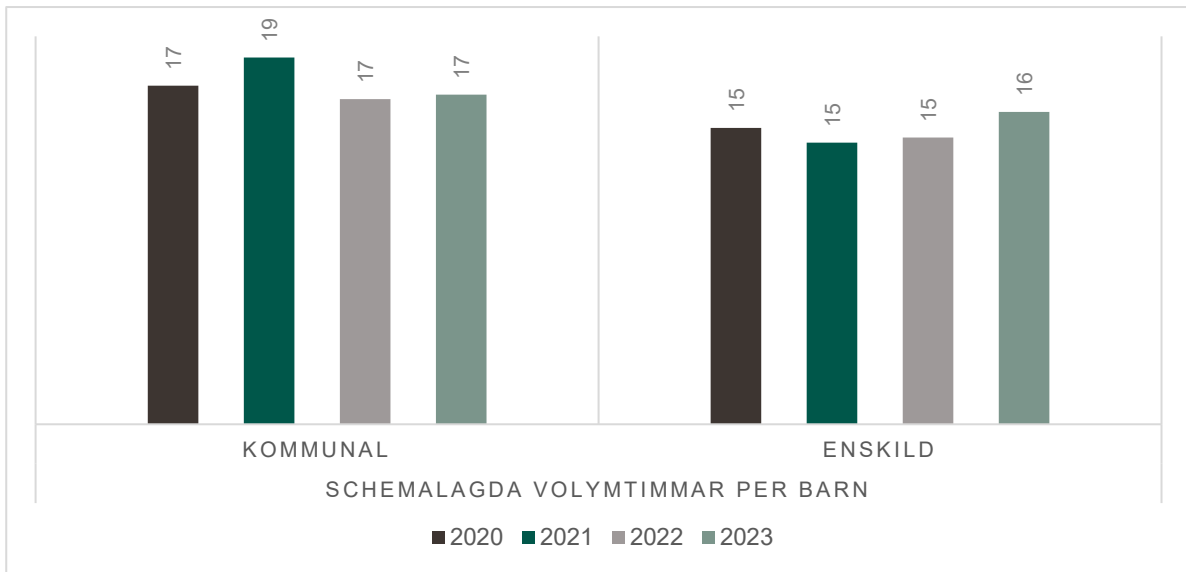
Volymtimmar per elev är den totala schemalagda elevtiden på fritidshemmet dividerat med antalet elever. Volymtimmar per årsarbetare är den totala schemalagda elevtiden på fritidshemmet dividerat med antalet årsarbetare (grundbemanning).

Tabellen nedan visar de planerade volymtimmarna per årsarbetare och vecka över en fyraårsperiod. Volymtimmarna för de både de kommunala och enskilda fritidshemmens årsarbetare har ökat jämfört med föregående år.

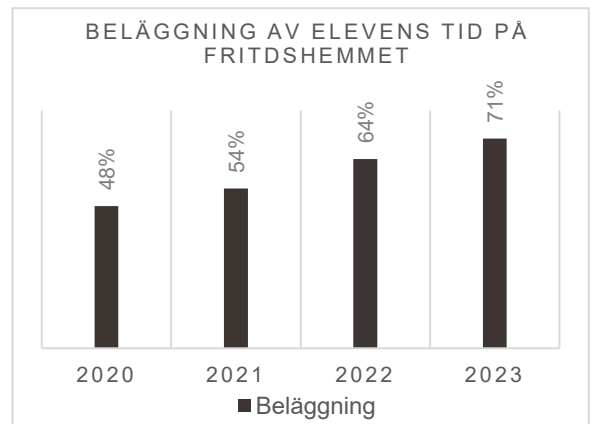
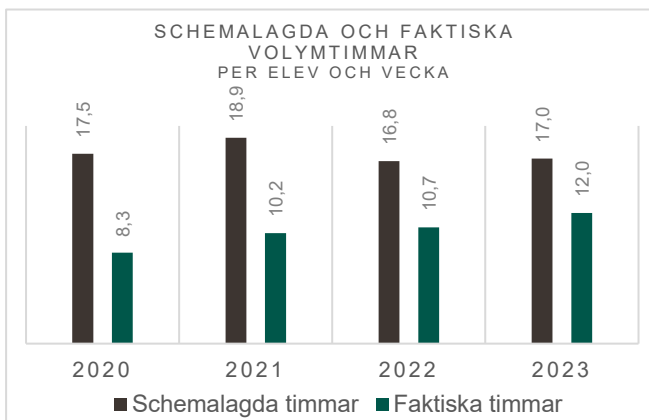

Volymtimmarna för barn och vecka är desamma som förgående år för kommunala fritidshem men har ökat med en volymtimme för de enskilda fritidshemmen.

Relationen mellan de schemalagda och faktiska volymtimmarna kan endast ses för de kommunal fritidsverksamhet, då underlag för mätningen inte finns tillgänglig för de fristående verksamheterna. Den första mätningen för faktiska volymtimmar gjordes hösten 2020 varpå det inte finns data innan dess.

Förvaltningen konstaterar att differensen mellan de faktiska volymtimmarna i relation till de planerade volymtimmarna under 2023 minskar i jämförelse med 2022. Beläggningsprocenten på de kommunala fritidshemmen har ökat med 7 procent 2023 i jämförelse med 2022. Det innebär att elevernas faktiska volymtimmar i större utsträckning motsvarar elevernas planerade volymtimmar på fritidshemmen.

Datum: 2024-05-20
Handläggare: Louisa Asterfjord
Diariernr: 2024.164 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Personaltäthet i förskola, skola och fritidshem 2024

Ärendebeskrivning

Barn- och ungdomsförvaltningen mäter personaltäthet i kommunal och fristående förskole- och fritidshemsverksamhet samt skolverksamhet. Nämnden delges en rapport som innehåller olika mått för personaltäthet på kommunnivå, för både kommunal och fristående verksamhet. Mätningen sker en gång per år och mättillfället är 15 oktober.

Förvaltningens yttrande

Alingsås modell för personaltäthet bygger på grundbemanning. Grundbemanningen består av antal årsarbetare, som arbetar med barn på enheten. Till ärendet bifogas en rapport som innehåller olika mått för personaltäthet på kommunnivå, för både kommunal och fristående verksamhet.

Förvaltningen ser en utmaning i att mäta statistik för personaltäthet utan att ta hänsyn till de olika kompetenserna som personalen har, det då personaltäthet inte har samma tydliga samband med undervisningens kvalitet som utbildad och behörig personal.

Förskola

Förvaltningen kan konstatera att grundbemanningen ökat med 10 heltidstjänster sedan 2022.

Förvaltningen konstaterar att personaltätheten har en motsvarande nivå 2023 jämfört med året innan. Antal barn per årsarbetare var 2022, 5,2 och var 5,1 barn per årsarbetare för kommunal verksamhet 2023. Fristående verksamhet har en högre personaltäthet år 2023, 5,2 barn per årsarbetare mot 5,5 2022. Förvaltningen ser även att kommunal förskola har högre personaltäthet - lärare med förskollärlärolegitimation jämfört med enskilda verksamheter.

Jämfört med GR och riket har Alingsås kommun en högre andel anställda heltidstjänster med förskollärlärolegitimation, trots det påvisar statistiken från KOLADA att Alingsås kommun har en lägre personalkostnad än bland annat GR och riket men högre än liknande kommuner.

Andelen barn i ålder 1-3 år ökar 2023 för de enskilda verksamheterna till 56% men sjunker i de kommunala verksamheterna till 51%.

Förvaltningen kan konstatera att den faktiska beläggningen av barnens planerade schema ligger kvar 89%. Det innebär att barnens faktiska volymtimmar på förskolan i stor utsträckning fortsatt motsvarar barnens planerade volymtimmar på förskolan.

Grundskola

Förvaltningen kan konstatera att grundbemanningen ökat med 9 heltidstjänster sedan 2022. Personaltätheten är 13,5 elever per lärare för enskild verksamhet och 12,3 för kommunal verksamhet årskurs 1-9.

Jämfört med riket ligger Alingsås kommun över rikssnittet för antal elever per årsarbetare i F-9. Rikssnittet är 12 elever per årsarbetare och Alingsås ligger på 12,6 elever per årsarbetare.

Antal elever per lärare med ped. Högskoleexamen för åk 1-9 har minskat med 0,2 och ligger på en nivå av 14 elever. Jämfört med enskild verksamhet i kommunen där antalet elever per lärare med ped. Högskoleexamen för åk 1-9 är 17,8 elever.

Fritidshem

Förvaltningen konstaterar att grundbemanningen ökat med 4 heltidstjänster i kommunala fritidshem.

Förvaltningen konstaterar att personaltätheten är på motsvarande nivå, där personaltätheten var 21,6 2022 och motsvarande siffra för 2023 är 21,4 elever per årsarbetare i kommunal verksamhet. För enskild verksamhet har personaltätheten minskat, 25,2 elever per årsarbetare till 37 elever per årsarbetare. De enskilda fritidshemmen har dubbelt så många elever per årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen som de kommunala fritidshemmen. 67 elever per årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen i kommunal verksamhet mot 133 i enskild.

Andelen elever som har fritids har minskat de senaste åren, men 2023 ökade antalet elever igen till 61% av de elever som går i F-6 i kommunal verksamhet. För de fristående verksamheterna är motsvarande siffra av andelen elever med fritidsverksamhet 63%.

Förvaltningen ser en positiv utveckling i den faktiska beläggningen av barnens planerade schema på kommunal fritidsverksamhet som ökat till 71% 2023. Det innebär att elevernas faktiska volymtimmar i större utsträckning motsvarar elevernas planerade volymtimmar på fritidshemmen.

Ekonomisk bedömning

Beslutet innebär inga kostnader.

Förslag till beslut

Redovisningen godkänns

Helena Balte
Förvaltningschef

Louisa Asterfjord
Planeringsstrateg

Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd

6

2024.162 BUN

2024-05-28

§ 33 2024.162 BUN

Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd

Ärendebeskrivning

Enligt skollagens (2010:800) 3 kapitel ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I utbildningen ska hänsyn också tas till elevers olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Om en elev inte befaras komma att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven (enligt skollagens 3 kapitel) skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av skollagens 3 kapitel framgår vidare att om det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska eleven ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska i dessa fall utarbetas för eleven. Särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör men kan också ges i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp.

I ärendet redovisas omfattningen av det särskilda stödet som ges i Alingsås kommuns grundskolor årskurs 1 till 9 utifrån den statistik som årligen samlas in av Skolverket den 15 oktober.

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har den 20 maj 2024 lämnat följande yttrande:

I huvudmannens verksamhetsuppföljning (dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå) för läsåret 2022/2023 ingår en strategi för ökad måluppfyllelse som benämns "Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet". I arbetet med strategin ingår insatser som att bedriva ett kvalitetsarbete med fokus på undervisningens kvalitet och tillgänglig lärmiljö, arbete utifrån garantin för tidiga stödinsatser (Läsa/skriva/räkna-garantin), språkutvecklande arbetssätt och ett främjande och förebyggande barn- och elevhälsoarbete.

Utifrån de insatser som beskrivs i huvudmannens verksamhetsuppföljning arbetar Barn- och ungdomsförvaltningen och skolenheterna med att skapa en tillgänglig utbildning där eleverna ska kunna ges individanpassad ledning och stimulans och vid behov ges stöd i form av extra anpassningar. Insatserna syftar till att långsiktigt minska behoven av särskilt stöd.

2024-05-28

Sammantaget görs bedömningen att arbetet med insatser inom strategin "Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet" behöver fortgå och fortsatt följas upp inom ramen för skolenheternas och huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Nuläge särskilt stöd

Komplett statistik för perioden 2017/2018 till och med 2023/2024 uppdelad per kön och med jämförelser med riket redovisas i Bilaga – statistik särskilt stöd, grundskola 2024.

Särskilt stöd till elever i förskoleklass redovisas inte i ärendet beroende på avsaknaden av möjligheter att göra jämförelser med riket, då den nationella statistiken endast innehåller statistik för elever i grundskolans årskurs 1 till 9. Beslut om särskilt stöd i förskoleklassen är dock ganska ovanligt.

Åtgärdsprogram

Andelen elever med särskilt stöd (beräknat utifrån antalet upprättade åtgärdsprogram) i Alingsås kommuns grundskolor läsåret 2023/2024 var 6,0 procent. Nivån, och även skillnaden i andel mellan flickor och pojkar, är jämförbara med nivåerna för riket där 6,2 procent av eleverna hade ett upprättat åtgärdsprogram. Det är fler pojkar än flickor som har beslut om åtgärdsprogram. Andelen elever i Alingsås kommun som har upprättade åtgärdsprogram är något lägre jämfört med de närmast föregående åren, framförallt är det en lägre andel pojkar som har åtgärdsprogram än tidigare.

Enskild undervisning eller särskild undervisningsgrupp

Andelen elever som ges stöd i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp är högre i Alingsås kommuns grundskolor (3,4 procent) än i riket som helhet (2,2 procent). Skillnaden utgörs främst av att fler elever i Alingsås kommun ges stöd i särskild undervisningsgrupp än i riket. Det är fler pojkar än flickor som har beslut om särskild undervisningsgrupp i Alingsås kommun. Andelen elever som ges enskild undervisning är lägre än i riket.

Andelen elever som ges stöd i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp i Alingsås kommun har ökat över tid medan den varit relativt oförändrad i riket som helhet.

Anpassad studiegång

Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) göras. Den anpassade studiegången ska utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen (skollagen 3 kapitel).

En elev kan ha beslut om enskild undervisning eller placering i särskild undervisningsgrupp samtidigt som eleven har beslut om anpassad studiegång, något som är tämligen vanligt förekommande.

2024-05-28

Även andelen elever som har anpassad studiegång ökar över tid och är högre i Alingsås kommuns grundskolor (2,7 procent) än i riket som helhet (1,4 procent). Det är fler pojkar än flickor som har beslut om anpassad studiegång i Alingsås kommun, på samma sätt som i riket som helhet.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut: Redovisningen godkänns.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd
- Bilaga särskilt stöd 2024

Bilaga – statistik särskilt stöd, grundskola 2024

Statistiken avseende riket är hämtad från Skolverket.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik>

I statistiken för riket ingår elever från samtliga skolor, oavsett huvudmannaskap. Statistiken rapporteras in till Skolverket, årligen, per den 15 oktober. Statistiken för Alingsås kommun bygger på lokala uträkningar grundad i den statistik som rapporteras till Skolverket.

Åtgärdsprogram

Beslut om åtgärdsprogram enligt skollagen (2010:800) 3 kap. 9 §.

Åtgärdsprogram (andel elever i %)	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24
Riket - totalt	5,2	5,3	5,5	5,8	5,8	5,9	6,2
Riket - flickor	3,6	3,7	3,9	4,1	4,2	4,4	4,8
Riket - pojkar	6,6	6,7	7,1	7,4	7,3	7,3	7,6
Alingsås - totalt	5,3	5,2	5,5	6,5	6,1	6,4	6,0
Alingsås - flickor	3,8	3,7	3,7	4,8	4,6	4,5	4,6
Alingsås - pojkar	6,7	6,5	7,2	8,1	7,4	8,0	7,2

Enskild undervisning eller särskild undervisningsgrupp

Beslut om enskild undervisning eller särskild undervisningsgrupp enligt skollagen (2010:800) 3 kap. 11 §.

Enskild undervisning eller särskild undervisningsgrupp (andel elever i %)	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24
Riket - totalt	2,1	2,1	2,2	2,3	2,1	2,1	2,2
Riket - flickor	1,6	1,6	1,5	1,5	1,4	1,4	1,6
Riket - pojkar	2,8	2,8	2,8	2,9	2,7	2,7	2,8
Alingsås - totalt	1,8	1,6	2,3	2,1	2,8	2,7	3,4
Alingsås - flickor	1,4	1,1	1,4	1,3	1,8	1,7	2,1
Alingsås - pojkar	2,2	2,1	3,0	3,0	3,7	3,6	4,6

Varav särskild undervisningsgrupp

Särskild undervisningsgrupp (andel av eleverna i %)	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24
Riket - totalt	1,1	1,1	1,2	1,3	1,2	1,3	1,3
Riket - flickor	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9
Riket - pojkar	1,5	1,5	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8
Alingsås - totalt	1,8	1,6	1,9	1,8	2,6	2,7	3,2
Alingsås - flickor	1,4	1,1	1,1	1,0	1,7	1,7	2,0
Alingsås - pojkar	2,2	2,1	2,6	2,6	3,4	3,6	4,3

Anpassad studiegång

Beslut om anpassad studiegång enligt skollagen (2010:800) 3 kap. 12 §.

Anpassad studiegång (andel elever i %)	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24
Riket - totalt	0,9	0,9	1,0	1,2	1,2	1,3	1,4
Riket - flickor	0,7	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,2
Riket - pojkar	1,1	1,1	1,3	1,4	1,4	1,5	1,6
Alingsås - totalt	0,5	0,7	0,9	1,7	1,5	1,9	2,7
Alingsås - flickor	0,8	0,6	0,5	1,3	1,1	1,3	2,2
Alingsås - pojkar	0,2	0,7	1,3	2,1	1,9	2,5	3,1

Datum: 2024-05-20
Handläggare: Christian Jerhov
Diariernr: 2024.162 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Tillgängliga lärmiljöer och särskilt stöd

Ärendebeskrivning

Enligt skollagens (2010:800) 3 kapitel ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. I utbildningen ska hänsyn också tas till elevers olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Om en elev inte befaras komma att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven (enligt skollagens 3 kapitel) skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av skollagens 3 kapitel framgår vidare att om det befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska eleven ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska i dessa fall utarbetas för eleven. Särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör men kan också ges i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp.

I ärendet redovisas omfattningen av det särskilda stödet som ges i Alingsås kommuns grundskolor årskurs 1 till 9 utifrån den statistik som årligen samlas in av Skolverket den 15 oktober.

Förvaltningens yttrande

I huvudmannens verksamhetsuppföljning (dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå) för läsåret 2022/2023 ingår en strategi för ökad måluppfyllelse som benämns "Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet". I arbetet med strategin ingår insatser som att bedriva ett kvalitetsarbete med fokus på undervisningens kvalitet och tillgänglig lärmiljö, arbete utifrån garantin för tidiga stödinsatser (Läsa/skriva/räkna-garantin), språkutvecklande arbetssätt och ett främjande och förebyggande barn- och elevhälsoarbete.

Utifrån de insatser som beskrivs i huvudmannens verksamhetsuppföljning arbetar Barn- och ungdomsförvaltningen och skolenheterna med att skapa en tillgänglig utbildning där eleverna ska kunna ges individanpassad ledning och stimulans och vid behov ges stöd i form av extra anpassningar. Insatserna syftar till att långsiktigt minska behoven av särskilt stöd.

Sammantaget görs bedömningen att arbetet med insatser inom strategin "Stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet" behöver fortgå och fortsatt följas upp inom ramen för skolenheternas och huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

Nuläge särskilt stöd

Komplett statistik för perioden 2017/2018 till och med 2023/2024 uppdelad per kön och med jämförelser med riket redovisas i Bilaga – statistik särskilt stöd, grundskola 2024.

Särskilt stöd till elever i förskoleklass redovisas inte i ärendet beroende på avsaknaden av möjligheter att göra jämförelser med riket, då den nationella statistiken endast innehåller statistik för elever i grundskolans årskurs 1 till 9. Beslut om särskilt stöd i förskoleklassen är dock ganska ovanligt.

Åtgärdsprogram

Andelen elever med särskilt stöd (beräknat utifrån antalet upprättade åtgärdsprogram) i Alingsås kommuns grundskolor läsåret 2023/2024 var 6,0 procent. Nivån, och även skillnaden i andel mellan flickor och pojkar, är jämförbara med nivåerna för riket där 6,2 procent av eleverna hade ett upprättat åtgärdsprogram. Det är fler pojkar än flickor som har beslut om åtgärdsprogram. Andelen elever i Alingsås kommun som har upprättade åtgärdsprogram är något lägre jämfört med de närmast föregående åren, framförallt är det en lägre andel pojkar som har åtgärdsprogram än tidigare.

Enskild undervisning eller särskild undervisningsgrupp

Andelen elever som ges stöd i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp är högre i Alingsås kommuns grundskolor (3,4 procent) än i riket som helhet (2,2 procent). Skillnaden utgörs främst av att fler elever i Alingsås kommun ges stöd i särskild undervisningsgrupp än i riket. Det är fler pojkar än flickor som har beslut om särskild undervisningsgrupp i Alingsås kommun. Andelen elever som ges enskild undervisning är lägre än i riket.

Andelen elever som ges stöd i form av enskild undervisning eller i särskild undervisningsgrupp i Alingsås kommun har ökat över tid medan den varit relativt oförändrad i riket som helhet.

Anpassad studiegång

Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) göras. Den anpassade studiegången ska utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen (skollagen 3 kapitel).

En elev kan ha beslut om enskild undervisning eller placering i särskild undervisningsgrupp samtidigt som eleven har beslut om anpassad studiegång, något som är tämligen vanligt förekommande.

Även andelen elever som har anpassad studiegång ökar över tid och är högre i Alingsås kommuns grundskolor (2,7 procent) än i riket som helhet (1,4 procent). Det är fler pojkar än flickor som har beslut om anpassad studiegång i Alingsås kommun, på samma sätt som i riket som helhet.

Ekonomisk bedömning

Beslutet innebär inga kostnader.

Förslag till beslut

Redovisningen godkänns.

Helena Balte
Förvaltningschef

Christian Jerhov
Verksamhetsutvecklare

Helena Balte, Godkännare tjänsteskrivelse, 2024-05-20

**Sammanträdestider för
Barn- och
ungdomsnämnden 2024**

7

2023.400 BUN

Datum: 2024-04-30
Handläggare: Karin Berg
Diariernr: 2023.400 BUN

Barn- och ungdomsnämnden

Justering av sammanträdestider 2024

Ärendebeskrivning

Barn- och ungdomsnämnden beslutar om sammanträdesdagar för barn- och ungdomsnämnden (BUN).

Förvaltningens yttrande

Barn- och ungdomsnämnden beslutade om sammanträdesdagar för 2023-11-24 § 86. Med anledning av att arbetsutskottets sammanträde den 10 september sammanfaller med dialog med kommunstyrelsens arbetsutskott, där ordförande, vice ordförande samt förvaltningschef deltar, föreslås nytt datum för sammanträde för arbetsutskottet i september.

Förslagsvis flyttas arbetsutskottet för barn- och ungdomsnämndens sammanträde från 10 september till 9 september.

Ekonomisk bedömning

Beslutet innebär inga kostnader

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden beslutar att ändra sammanträdesdatum för arbetsutskottet från den 10 september 2024 till den 9 september 2024.

Helena Balte
Förvaltningschef

Karin Berg
Verksamhetsutvecklare